

Ganljiv poklon številnih pevcev dr. Mirku Špacapanu

49. Cecilijanka v poklon Lojzetu Bratužu in Pavletu Merkuju

Foto Sclozero

In memoriam

Andrej Bratuž

Mirku Špacapanu v spomin

V jesenski tihi čas... tako poje pesnik s Krasa o skorajšnjem koncu ptičke po lovčevem strelu. Jesenski čas, ko se narava umirja in listje pada z dreves. Čas melanholije in otožnosti, ki ga tako radi opevajo pesniki in umetniki sploh.

In v tem času nas je (kot da bi si ga izbral) zapustil prijatelj, plemeniti član naše skupnosti. Usoda ga je vzela v letih, v katerih bi lahko še veliko dal vsem nam.

Mirko Špacapan je odšel od nas. Zapustil je ta svet, v katerem je tako aktivno živel in ustvarjal na najrazličnejših področjih. Politika in kultura v javnem življenju naše narodne skupnosti in celotne deželne stvarnosti nam najbolje pričata o njegovi življenjski volji in moči. Vzporedno s tem pa je seveda teklo njegovo poklicno delo zdravnika in v tem njegova humana naravnost.

Z Mirkom sem se najprej srečal v šoli, kjer je bil moj dijak delno že na nižji srednji šoli, na-

to pa še zlasti na liceju. Mirko je bil po značaju živahen, simpatičen, zelo inteligen ten. Tako je tudi v mojih predmetih, filozofiji in zgodovini pokazal veliko zanimanja. Rad se je tudi poskusil v diskusiji o vprašanih, ki so zlasti prišla na dan v filozofiji oz. v miselnem svetu.

Kasneje sva se srečala na glasbenem področju, predvsem v skupnem delovanju v pevskih zborih in sploh v tem, kar glasbeni svet nudi. Nadalje sva se znašla v skupni aktivnosti in pripadnosti v samostojni slovenski stranki. Politično delovanje seveda ni vedno idilično, mnenja se večkrat krešejo in tudi razlikujejo. Sam sem bil tedaj izvoljen na občinski ravni, on pa na pokrajinski. Potem pa še skupno delovanje v deželnem vodstvu Slovenske skupnosti. Hvaležen sem mu tudi za vse pobude, ki jih je sam udeležil v spomin mojega očeta tako na slovenski kot na širši ravni. Pri tem je bila glasba spet vodilna nit, ki

je vse te kulturne manifestacije povezovala. Dragi Mirko, naj bo ta kratki zapis ob Tvojem prezgodnjem odhodu topla misel, ki naj Te spremlja, nas pa spominja skozi čas.

Petje spet združilo in seglo do srca

Temna senca žalosti je legla na letošnjo 49. pevsko revijo Cecilijanka, ki je ob misli na zavetnico petja, sv. Cecilijo, vsakič pravi praznik za pevske zборе tostran in onstran še za drobec časa obstoječe meje. V petek, 23. novembra dopoldne, nas je za vedno zapustil dr. Mirko Špacapan, ki je med svojimi številnimi dejavnostmi, pri katerih se je velikodušno razdal, namenil posebno pozornost glasbi in zborovskemu petju, najprej kot pevec, potem pa kot zavzet zborovodja MePZ Podgora in Moške pevske skupine Akord, ki smo ju seveda pogrešali na letošnji izvedbi priljubljene pevske revije. Mirka Špacapana sta se v imenu organizatorja, Zveze slovenske katoliške prosvete, spomnila Miloš Čotar in predsednica ZSKP Franka Padovan, ki sta, prvi v soboto, 24., druga pa v nedeljo, 25. novembra, zaprosila gledalce, ki so polnoštevilno zasedli dvorano KCLB, naj se zberejo v enominutnem molku. Nato pa sta oba poudarila Mirkovo požrtvovalno delo za našo narodno skupnost, "delo, ki je bilo njegovo življenjsko vodilo in se ga je loteval z neverjetno energijo", kot je povedal Čotar in med drugim dejal tudi, da je "Mirko rad prej naredil, potem govoril, in še to čim manj, ker ga je pretirano besedičenje jezilo". Zato "želimo, da bi bila njegova zagnanost vsem v zgled in da bi z delavnostjo zapolnili praznino,

ki jo je pustil", je še dodal. Franka Padovan pa je povabila nedeljske poslušalce, "naj se združijo v misli nanj, ne v žalosti, on bi tega nikdar ne hotel, ampak s hvaležnostjo za vse lepo, kar nam je neutrudljivo podarjal", in še "nocoj ga po osemnajstih letih neprekinjenih nastopov na Cecilijanki ne bomo videli na odru, saj so mu sedaj namenjene vse lepše harmonije in neskončne melodije večnosti". Oba sta tudi izrekla nekaj misli o Cecilijanki, ki je po Čotarjevih besedah "še vedno zelo doživeta revija. Zborovsko petje ima na Goriškem globoke korenine, ki segajo daleč v preteklost, ostaja pa tudi danes ključna dejavnost kulturnih društev. Nastop na Cecilijanki pomeni za naše zборе vsakoletni izziv, revija pa je "leto za letom ogledalo skozi čas in se razvija in spreminja brez obveznih zunanjih posegov". Tudi Franka Padovan je naglasila priljubljenost Cecilijanke, ki je že zdavnaj presegla goriške okvire, saj združuje pevce od Benečije do Tržaške, pa še iz Koroške, Slovenije in prijazno sprejema v goste italijanske in furlanske zборе. Zaustavila se je tudi ob dveh glasbenikih, katerima je bila posvečena letošnja izvedba, Lojzetu Bratužu ob 70-letnici smrti in Pavletu Merkuju ob 80. življenjskem jubileju.

/stran 3
Iva Koršič

Obvestilo

Pogreb dr. Mirka Špacapana bo v soboto, 1. decembra, ob 10. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici.

Svojci prosijo vse Mirkove prijatelje, naj namesto cvetja darujejo za zdravstveno ustanovo: Cericot Onlus (Raziskovalno središče za onkološko zdravljenje) Abi 08631 - Cab 12300 - Račun 100833768 - Cin W, naslovljen na Cericot Onlus, pri hranilnici Banca di Credito Cooperativo di Manzano, sedež v Vidmu, ulica Gorgi 37. Pri nakazilu napišite vaše ime in priimek, naslov in davčno številko.

SLOVENSKA KULTURNO
GOSPODARSKA ZVEZA

vabi na posvet

Manjšini po Schengenu

V SOBOTO,
1. DECEMBRA 2007 OB 9.30
V KULTURNEM DOMU V TRSTU

PROJEKT FINANCIRAN IZ PROGRAMA POBUDE SKUPNOSTI
INTERREG III A ITALIJA-SLOVENIJA 2000-2006

Evropske teme - Naše teme

Stavke v Franciji in Nemčiji

Prejšnji teden je val stavk železničarjev sočasno zajel Nemčijo in Francijo, kar je povzročilo paralizo velikega dela severne Evrope, predvsem pa severnih pristanišč. V težavah so se znašli potniki, ki se redno poslužujejo javnih prevozov, a tudi številne tovarne, ki ne skladiščijo surovin, namenjenih predelavi. Tovarne so zato zaradi težav z nabavo zapirali celo v Belgiji.

Nič novega pod soncem, bi si marsikdo mislil. Na stavke železničarjev smo itak vsi navajeni, v Italiji še posebej. Zadeva naj bi bila tokrat le malo večja od tega, kar pri nas že dobro poznamo. Res je, zadevo bi lahko tudi tako ocenili. Če pa jo bolj pozorno analiziramo, opazimo, da gre za dve v osnovi zelo različni stavki, ki ju družba in tisk dokaj različno sprejemata.

Nemško stavko namreč po anketi časopisa *Berliner Zeitung* odobrava kar 61% Nemcev in 87% jih je mnenja, da strojevodje imajo pravico ščititi svoj delovni položaj. Gre za stavko, ki uživa izredno veliko podporo med prebivalstvom, čeprav povzroča velike težave. Francoska stavka pa, ki si prizadeva zaščititi pravico uslužbencev javnih prevozov, da stopijo v pokoj na osnovi njim posebno naklonjene zakonodaje, je tarča številnih kritik, predvsem desnice, ki meni, da je to le poskus obrambe privilegijev državnih oz. paradržavnih uslužbencev.

Dve stavki železničarjev torej v dveh pomembnih evropskih državah, ki pa sta dejansko odgovor na dva različna poskusa reorganizacije socialne države.

Država blaginje oz. socialna država, ki smo jo v Evropi dokončno uvedli po drugi svetovni vojni in ki nam je dolga leta zagotavljala socialni mir, ekonomski razvoj in blagostanje, se namreč močno spreminja. Staranje evropske populacije, spreminjanje socialnih zahtev, predvsem pa spreminjanje dela (potreb delavcev in zahtev delodajalcev, ki si prizadevajo, da bi ostali kompetitivni na svetovnih trgih) so na dlani vseh.

urejuje zaposlovanje in trg dela. Ukrepi so torej nujni, učinki ukrepov pa očitno ne zadovoljujejo vseh oz. včasih privilegirajo nekatere. V tej luči si analitiki razlagajo veliko simpatijo do stavkajočih v Nemčiji. Dejstvo je, da se je tu v zadnjih letih znižala kupna moč posameznikov in da so sprejetje socialne in ekonomske reforme blagodejno učinkovale predvsem na predstavnike kapitala, ki so po ponovnem zagonu ekonomije dodatno obogateli. Srednji sloj, dosedanja hrbtenica družbe, je pa postal revnejši. Prav zaradi tega povprečni Nemec meni, da v sporu železniški strojevodje-nemške železnice so poviški strojevodjem nujni in upravičeni. Opozorilo je torej jasno: Nemčija in Evropa se morata očitno čim prej resno spopasti s problemom prenizke kupne moči srednjega sloja, ki pa je bistveno višja od naše kupne moči.

V Franciji izstopa drugačen problem. Po zmagi napoleonsko odločnega Sarkozyja, želi uradni Pariz radikalno spremeniti delovno zakonodajo po principu, več delaš, več zaslužiš. To pomeni večja prožnost delovnih pogojev, ki naj bi delavcu omogočile dodatni zaslužek, če se odloči za dodatno delo z nadurami, ki bi bile v bistvu zelo malo obdavčene. Delavec, zaposlen v velikih podjetjih, bi se tako v določenih obdobjih svoje delovne dobe lahko odločil, da dela več, in bi na ta način tudi več zaslužil.

Trenutni spor med javnimi prevozniki in državo okrog pokojninske reforme ima torej le simbolično vrednost, saj je ekonomsko nepomemben, a sproža na vsedržavni ravni močno debato o kulturi dela in produktivnosti. Tega se dobro zaveda tudi vodstvo sindikata CGT, ki glede vprašanja zaposlenih v družbah javnega prevoza išče sporazum z vlado, da bi si tako pridobilo boljša izhodišča za druga pomembnejša pogajanja. Sindikalna baza pa dejansko zavrača dialog, kar ocenjuje, da bi reforma poslabšala njihov pravni status. Tudi tu je sporočilo precej jasno. Sindikalnim tehnikom ljudje ne zaupajo

Če ne bomo znali učinkovito odgovoriti na vse te spremembe, bomo prvič po koncu druge svetovne vojne novim generacijam nudili nižji življenjski standard, kot ga uživamo mi danes. Zato se vse nacionalne vlade bolj ali manj direktno spopadajo z reševanjem problema pokojninskih reform, socialnega skrbstva in pa reforme zakonodaje, ki

več in kategorično zavračajo pogajanja o spremembi pridobljenih pravic. Glede na dejstvo, da bo vlada pri svojih stališčih vztrajala, bodo na sindikalnem področju naslednji meseci precej vroči.

Peter Černic

Ob dogajanjih v poslanski zbornici

SSk je nujno potrebna!

Dogajanje v poslanski zbornici, ko so nekateri poslanci Demokratske stranke in predsednik ustavne komisije Luciano Violante predlagali, da se iz osnutka novega statuta FJK črta štirijezični naziv naše dežele, ponovno dokazuje, da Slovenci absolutno potrebujemo svojo stranko, ki očitno edina izraža avtentična pričakovanja Slovencev v Italiji. Naravnost pretresljivo pa je, da se okoli protimanjšinskih stališč poenotijo poslanci Veltronijeve in Finijeve stranke. Glas proti takemu početju je

prišel iz vrst južnotirolske ljudske stranke in njenega poslanca Karla Zellerja, ki zastopa stališča Slovenske skupnosti. Slednji se zavzema, da se v predlogu novega Statuta FJK ohranijo določbe v korist naše manjšine, ki jih je sprejel deželni svet FJK, vključno z večjezičnim nazivom dežele in z jamčenim zastopstvom. Pri tem je tudi potrebno razlikovati samo navidezno negativnost stališče poslanca Bresse, ki je le dejal, da ni mogoče vseh manjšin v naši deželi postaviti na isto raven, sicer bi morali posebni statut priznati tudi drugim deželam,

ki imajo zaščitene manjšine po zakonu 482/99. Slovenska skupnost izraža zaskrbljenost, ker zlasti poslanci Demokratske stranke, ki prihajajo iz vrst Levih demokratov, še posebej goriški poslanec Maran, zavzemajo takšna protislovenska stališča. Očitno je to preveč tudi za nekatere vidne zamejske osebnosti, kot je Igor Gabrovec, ki je "zamrznil" svoj pristop k Demokratski stranki. Odločitev SSK, da ostane samostojna stranka in išče le federalne povezave z drugimi, je očitno pravilna. V tem smislu so tudi vrata edine slovenske stranke na stežaj odprta vsem, ki želijo, da si manjšina samostojno kroji svojo usodo.

Damijan Terpin
Deželni tajnik

Ko se politiki grejo "zgodovinarje"

Novemu deželnemu statutu slabo kaže

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je lani izglasoval osnutek novega deželnega statuta, ki v marsikaterem pogledu dopolnjuje in posodablja tistega, ki je bil sprejet ob ustanovitvi Dežele leta 1963. V teh zadnjih 35 letih se je namreč marsikaj spremenilo ali je zastarelo, tako da ga je bilo nujno potrebno uskladiti z družbenimi, političnimi in kulturnimi spremembami v sami državi in na evropski ravni. Med vnesenimi spremembami je za nas nadvse pomembna opredelitev vloge in pravic narodnih in jezikovnih manjšin v naši deželi in javno ovrednotenje njihovih jezikov. Konkreten izraz tega ovrednotenja je postavitev štirijezičnega naziva naše Dežele na pročelju stavbe na Trgu Oberdan, v kateri je sedež deželnega sveta. Poimenovanje dežele Furlanije Julijske krajine v italijanščini, furlanščini, slovenščini in nemščini je bilo povsem naravno vneseno tudi v prvi člen osnutka novega statuta.

Besedilo novega statuta mora po obstoječih predpisih z dvojnimi glasu potrditi parlament in ga tako pretvoriti v ustavni zakon. Njegova obravnava se je začela s tridnevno splošno razpravo v komisiji za ustavna vprašanja poslanske zbornice, ki se je končala minulega 15. novembra. V njej se je pokazalo, da predlaganega besedila ne podpirajo vidni predstavniki večine in opozicije in vlade, med temi tudi ministrica za deželna vprašanja Lanzilotta. Za podpredsednika poslancev Demokratske stranke in nekdanjega podtajnika za manjšinska vprašanja Bresso iz Belluna (Marjetica - DS) je poudarjanje večjezične, zlasti furlanske sestave deželnega prebivalstva, škodljivo, in napovedal celo vrsto po-

pravkov. Goriški poslanec Demokratske stranke (izvoljen na listi Levih demokratov) Maran je nastopil proti zaščiti Furlanov in proti določili, ki govori o zjamčenem zastopstvu za Slovence, češ da privilegira Slovensko skupnost, čeprav statut slednje sploh ne omenja. Tržaški poslanec Nacionalnega zaveznitva pa je napovedal več sto popravkov!

Za pravo politično presenečenje pa je poskrbel predsednik komisije poslanec Violante (včeraj priverženec LD in sedaj Demokratske stranke), ki je predlagal popravek,

Poslanec Luciano Violante

ki iz omenjenega prvega člena črta štirijezično ime Dežele, češ da prisotnost večjezičnega prebivalstva ni bil razlog za ustanovitev dežele FJK s posebnim statutom. Ob koncu splošne razprave je bil ta njegov popravek sprejet. To je močno vznemirilo kroge slovenske manjšine, ki v tem dejanju vidijo vračanje italijanske politike v minule čase, daleč pred odobritvijo zaščitnega zakona leta 2001. Za pravice Slovencev se je v razpravi odločno zavzel poslanec Južnotirolske ljudske stranke Zeller.

Tisti, ki izpodbijajo stališče, da je ustavodajna skupščina v davnem letu 1947 po zelo razčlenjeni razpravi uvrstila Furlanijo Julijsko krajino med dežele s posebnim

statutom (člen 116) zaradi prisotnosti slovenske manjšine v njej po podpisu Pariške mirovne pogodbe, očitno niso zadostno poučeni, kako so se stvari razvijale v ustavodajni skupščini. Prvo zahtevo po avtonomni Furlaniji v njenih zgodovinskih mejah

so postavili furlanski avtonomisti, katerih vidni glasnik je bil poslanec Tiziano Tessitori. Nekateri so menili, naj bi bila Furlanija vključena v Veneto. Ko se je to vprašanje rešilo v korist samostojne Furlanije, se je začela razprava o pridružitvi tistega dela Julijske krajine, ki je po mirovni pogodbi ostal v Italiji (konkretno današnja goriška pokrajina). Med razpravo so se pogostoma omenjale "jezikovne značilnosti", "jezikovno mešano ozemlje" in "obmejnost". Zato je večina menila, da je politično utemeljeno in primerno, da se novi deželi prizna "posebna oblika avtonomije" kot Gornjemu Poadižu in Dolini Aoste. To stališče je med drugimi zagovarjal poslanec Ruini, predsednik ustavne komisije 75: "Gre za uresničitev določila mirovne pogodbe (čl. 15, op. pisca), po katerem je treba jezikovnim in narodnim manjšinam zagotoviti jamstva." Tako je bil 27. junija 1947 na plenarnem zasedanju izglasovan 116. člen Ustave, ki med dežele s posebnim statutom vključuje tudi Furlanijo Julijsko krajino.

Da je bila FJK priznana posebna oblika avtonomije predvsem zaradi potrebe po zaščiti pravic Slovencev, ki so ostali pod Italijo, dokazuje X. prehodno določilo, ki zamrzne ustanovitev dežele FJK "ob ohranitvi obveze po zaščiti jezikovnih manjšin skladno s 6. členom". Na žalost je statut iz leta 1963 povsem obšel vprašanje zaščite slovenske manjšine! Šele leta 2001 je bil izglasovan zaščitni zakon. Izpodbijati leta 2007 naši Deželi pravico do štirijezičnega imena je z vseh vidikov nevzdržno, presečna pa, da se je v to igro vpletel nekdanji predsednik poslanske zbornice in vidni predstavnik reformirane leveice.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Nepozaben nasmeh Mirka Špacapana

Slovo je eno najtežjih človekovih doživetij. Navda nas s posebno bridkostjo, ki odzvanja iz odhajanja drage osebe. Lahko je to prijatelj, ki nas zapusti in odide po poti, ki ni naša, lahko je to razdrta ljubezenska vez, ki je bila za nas bistvena, lahko pa je to konec tukajšnjega življenja, ki nam preljubo osebo dokončno in nepreklicno za vedno iztrga. V tem nepreklicnem odhodu je slovo še toliko bolj uničujoče in neumljeno in tedaj le živ spomin na osebo, ki se je od nas poslovila, prekrije brezno pod nami z novo močjo in nam upre pogled na prihodnja obzorja, ki so naš cilj. In v primeru Mirka Špacapana res ni težko obuditi bogatega živega spomina, ki nam je v tem trenutku edina uteha in spodbujajoča tolažba.

Mirko Špacapan je nedvomno ena naših osrednjih osebnosti zadnjih desetletij, osebnosti, ki je združevala toliko žlahtnih lastnosti, da se zdi kar neverjetno. Imel je izjemen občutek za kulturno, še prej športno, v zadnjem času za politično delovanje, da ne omenjamo njegovega dragocega zdravniškega poslanstva. V sebi je torej združeval smisel za številne dejavnosti civilne družbe in za politiko v dobesednem pomenu besede, kar je zelo redek dar, posebno če pomislimo, da je bil na vseh področjih celovit in aktiven, vselej poln pobud in odkrivanja novega, prisoten tako na dirigentskem mestu svojega zbora kot v dvorani deželnega sveta ter na nešteti delovnih srečanjih in srečevanjih. Kot rečeno, je bil v zadnjih letih še posebno ustvarjalen na politični

ravni, kjer je med drugim na Goriškem v okoliščinah, ki sploh niso bile pregledne, mnogokrat večini ljudi nejasne, vedno odkril takšno razporeditev, ki je bila ob volilnih izbirah osupljivo prodorna in vsakokrat več kot uspešna. Še in še bi lahko osvetljevali njegove dosežke in uspehe, pa bi se nam pri tem zgodilo, da bi premalo pozornosti posvetili osrednji odliki, iz katere vse ostale izhajajo, odliki, ki nam pripoveduje, kakšen je bil Mirko kot osebnost in človek.

Mirko je bil obdarjen z osredotočeno in enkratno pronicljivo ter modro presojo, z živahnim in močnim temperamentom, imel je neponovljivo sposobnost prenašanja svojih zamisli in pobud na druge, istočasno ga je krasila odločnost in poleg odločnosti vztrajnost in poleg vztrajnosti nepopustljivost. Predvsem pa je utelešal svojevrstno neposrednost, bil je živa priča izjemne komunikativnosti, duhovite hudočnosti in radožive simpatičnosti, ki je osvojila vsakogar. In ne nazadnje k njegovi osebi sodi njegov, le njemu lastni nasmeh, ki ga bomo najbolj pogrešali in nam bo ostal neizbrisno v spominu. V spominu nam bo ostal ta njegov nasmeh, ki je bil prepoln življenja, prepoln tistega prepričanja, da bo vse dobro in da bomo zmogli, kar se nam je zdelo v pričetku pretežko, in še nismo našli poti, ki jo je on že zdavnaj prejel videl.

Slovo je res težko, le sadovi, ki nam jih je s svojim delom in življenjem Mirko zapustil, so od hladne praznine močnejši.

Janez Povše

S prve strani

Petje spet združilo...

O ba sta, vsak v svojem času in na svoj način, posvetila glasbi svoje življenjske sile. Bratuž je zaradi velike ljubezni do nje, do svojega teptanega ljudstva celo dal svoje mlado življenje v črnem fašističnem obdobju, za kar se mu je italijanska država slednjič le poklonila, tako da se je ob tem dogodku na goriški prefekturi v letošnji pomladi prvič oglasila slovenska pesem. Merkuju pa je Društvo slovenskih skladateljev oktobra 2006 podelilo za okrožen skladateljski opus, ki temelji na ljudskem izročilu, Kozi novo nagrado. Sicer je o obeh skladateljih nekaj tehničnih besed zapisal David Bandelj v zbirbanko letošnjega sporeda Cecilijanke, na kateri je sodelovalo 17 zborov. Enajst jih je v svoj program treh

Ženska vokalna skupina Danica - Vrh Sv. Mihaela (Patricija Rutar Valič), italijanski gost MePZ San Ignazio - Gorica (Liviano Brumatti), ki je zapel tudi pesem Ave Maria Stanka Jericija; to svojo zadnjo skladbo je pokojni glasbenik namenil prav temu zboru, ki ga je vodil veliko let. Nedeljski spored je sklenil MePZ Hrast - Doberdob (Hilarij Lavrenčič), prejemnik mnogih zlatih in srebrnih odličij; poslušalce je navdušil predvsem z ljudsko iz Makedonije X. Rukovet Stevana Mokranjca. Ob koncu so se doberdobskim pevcem pridružili še vsi ostali nastopajoči in se Mirku Špacapanu poklonili na najlepši način, občuteno so mu odpeli melanholično, a upov polno Lipo, ki je ganila srca poslušalcev. Občinstvo se z dolgotrajnim plo-

Foto DP

pesmi uvrstilo po eno pesem Lojzeta Bratuža in Pavleta Merkuja ali vsaj enega izmed njiju. Dvakrat so se slišali tenkočutni zvoki Bratuževih Kragulčkov (zbor L. Bratuž in Mi iz Nove Gorice), enkrat pa Božji angeli, na besedilo Ljubke Šorli; pri izbiri Merkujevih skladb pa so prevladovala njegove priredbe ljudskih pesmi iz Benečije in Režije.

Marsikateri zbor je zvečal svoje vrste in pridobil razveseljujoč podmladek, vsi pa so pokazali zavzetost in stremeljenje po zmeraj kakovostnejših pristopih do pevske umetnosti.

Sobotni večer so požlahtnili: MePZ Srce - Dobrla vas, Koroška, (zborovodja Peter Grilliz), MoPZ Fantje izpod Grmade - Devin (Ivo Kralj), MePZ Mačkolje (Andreja Štucin), MoPZ Anton Klančič - Miren (Zdravko Klanjšček), MePZ Vrtojba (Zdravko Leban), MoPZ Štmaver (Nadja Kovac), MoPZ Matajur - Klenje (David Klodič), MePZ Mi - Nova Gorica (Matej Petijan). Si vo, žalostno nedeljsko popoldne so z žarkom sonca obsijali: MePZ Štandrež (David Bandelj), Mladinska skupina Vrh Sv. Mihaela (Mateja Černic), MoPZ Mirko Fillej - Gorica (Zdravko Klanjšček), MePZ F. B. Sedej - Števerjan (Mirko Ferlan), MePZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak), MePZ Lojze Bratuž - Gorica (Bogdan Kralj),

skanjem, tudi v hvaležen spomin na drugega Mirka, kar ni moglo ločiti od pevcev in petja, ki vedno najde pot do človeške duše. Sobotni spored sta povezovala in na kratko predstavila vsak zbor Sara Miklus in Jurij Klanjšček, nedeljskega pa Martina Valentinič in Denis Corsi, ki so se v imenu ZSKP zahvalili pokroviteljema, goriški občini in pokrajini, ter Javnemu skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, ki ga je v nedeljo predstavljala Mihaela Jagodic, in Fundaciji Cassa di Risparmio iz Gorice, ki sta podprla prireditev. Med uglednimi nedeljskimi gosti so bili generalni konzul RS Jože Šušmelj, števerjanska župan in podžupan, Hadrijan Corsi in Ivan Humar, predstavnica USCI Lorena Fain, predsednik SSO za Goriško Janez Povše, predsednica ZCPZ Lojzka Bratuž, pokrajinska odbornica Mara Černic, predstavniki SSK na goriški občini Silvan Primožič, Božidar Tabaj, Marilka Koršič in še marsikateri osebno iz pevskega in sploh družbenokulturnega sveta. Sobotnega večera se je udeležil tudi dr. Janko Zerzer, predsednik Kršćanske kulturne zveze.

Brhka dekleta iz Števerjana, Stefania Beretta, Nicol Dorni in Li-za Terčič, so v imenu prireditelja zborovodjem poklanjale cvetlični in spominski dar.

Pred nedavnim je pri tržaški založbi Mladika izšla zadnja knjiga priznanega slovenskega publicista Milana Gregoriča z naslovom Trst-Koper, večna tekmeča ali Veliki boj za luške tranzitne tovore in transportne poti.

V njej se avtor pogloblja v aktualna gospodarska dogajanja obeh pristanišč, hkrati pa natančno opisuje odnose med obema lukama, v katerih se zrcalijo pretekli in sedanjí interesi oz. konfliktni dogodki sosednjih držav.

Vaša zadnja knjiga osvetljuje hkrati zgodovino obeh pristaniških mest ter njun sedanji gospodarski položaj, s poudarkom na rivalstvu med njima. Zakaj ste se odločili za obravnavo te teme?

Ker je to velika tema našega časa in prostora. Bežen vpogled v zgodovino namreč kaže, da je bil razvoj obeh mest, z vzponi in padci vred, vedno odvisen od njune povezanosti z naravnim gospodarskim zaledjem. Osvetlitev njunega sedanjega položaja ter perspektive njunega razvoja pa so narekovali nedavni veliki konfliktni dogodki oz. pritiski Italije in Trsta okrog upravljanja VII. pomola in izgradnje S. koridorja.

Quo vadis, Trst?

V knjigi je večkrat izpostavljeno dejstvo, da pristaniško mesto, ki ni povezano s svojim naravnim gospodarskim zaledjem, hira. Kako se to odraža na primeru Trsta in Kopra?

S priključitvijo k Italiji je bil Trst odrezan od svojega naravnega zaledja in je začel hirati. Velikogovinski pomolovi je bilo upokoje-nih. Od okrog 240.000 prebivalcev leta 1910 se je sicer, z injekcijo, ki jo je pomenila poveljna naselitev okrog 60.000 Istranov, povzpela na 280.000, a je v zadnjem obdobju vsako desetletje izgubljala okrog 20.000 ljudi, da bi danes pristal nekje pri 210.000. Koper pa je s priključitvijo k svojem naravnemu gospodarskemu zaledju po drugi svetovni vojni dočkal svoj trenutek ponovnega gospodarskega in družbenega razcveta.

Vaša analiza današnjega Trsta se dotika tudi stanja duha v tem "v preteklost zazrtem, do vzhodnih sosedov odbojnem in histeričnem mestu", ki se še ni izvilo iz vrtinca demonov preteklosti in poveljnih travm.

Trst je večplastna skupnost. Ob sedanji nacionalistično prenapeti vladajoči mestni eliti obstaja tudi trezni in utišani Trst. Ta vse bolj glasno opozarja, da Trst ne more živeti od beračenja nepovratnih proračunskih sredstev, ampak da se mora razvijati, izhajajoč iz lastnega kulturnega in naravnega bogastva, iz svoje lege ob morju, iz svojih vrhunskih znanstvenih ustanov ter iz odpiranja in sodelovanja s sosedji. Zato je za razumevanje tega mesta potrebno poznati njegove komponente in njihov vpliv na nadaljnji razvoj.

Kaže, da gre pri tem za pravi tržaški sindrom, ki ga drugje po Italiji težko razumejo.

Strinjam se. O tem govori npr. tudi izjava tržaškega škofa msgr. Lorenza Bellomija, ko je dejal, "da pomeni odklanjanje dialoga s Furlani in Slovenci za Trst samomor, ker so eni in drugi njegovi naravni partnerji." Ali pa izjava nekdanjega premiera Giuliana Amata, ko je ošvrknil tržaško po-

litiko, češ, "ne obsojajte etničnega čiščenja na Balkanu, če doma prej ne rešite vprašanja sožitja s Slovenci."

V knjigi navajate tudi besede predsednika FJK Riccarda Illyja, da bi z naj gospodarski razvoj pripeljal v mesto ljudi, ki praviloma ne volijo desnice. Res je. Šel je še dlje in dejal, da se desnica zaveda, "da pomeni vzpon gospodarstva zanj nevarnost izgube političnega nadzora", zato naj bi raje "dopustila, da Trst izumira."

Kakšno je stanje tržaških pristaniških struktur na prehodu v tretje tisočletje?

Stari pristanišče od Barkovelj do Rusega mosta, s petimi pomoli (0, I. II. III. IV. in V.) in nekaj deset zapuščenimi skladišči je danes praktično izven funkcije, z izjemo prometa na Adriaterminalu med I. in II. pomolom in prometa trajektov z Albanijo in Grčijo na III. pomolu. Zato se pretovor pomika v novo pristanišče, kjer se na V. in deloma na VI. pomolu odvija živahen promet s trajekti iz Turčije. Sledi še VII. pomol z zmogljivostjo okrog 500.000 TEU, ki pa služi s polovičnimi kapacitetami. Svoj pomol imata tudi škodenska železnica in, seveda, čezalpski naftovod.

Koper na pohodu

Iz vaše knjige je mogoče razbrati, da je bila izgradnja Luke Koper in železniške proge Koper-Prešnica mukotrpa. Odkod te težave?

Pobudo za izgradnjo Luke Koper in železniške proge Koper-Prešnica je dala skupina obalnih zagnancev, ki je že v petdesetih letih med prvimi zaznala strateške prednosti Kopra kot pristaniškega mesta. Dotokratne pristaniške naprave in pomoli Kopra so bili namreč sposobni sprejemati le ladje obalne plovbe. Ne enega ne drugega projekta pa niso podprle ne zvezne jugoslovanske oblasti in tudi ne velik del slovenskih z izgovorom, da za potrebe Slovenije zadošča-

železnice, ki niso hotele prevzeti investitorstva za to progo.

Kako je lahko Luki Koper uspelo razviti v zadnjih desetletjih tako uspešno poslovanje, da se danes kosa s Trstom?

Morda tiči del odgovora na to vprašanje v mislih, ki jih je v spremni besedi h knjigi napisal prof. dr. Jože Pirjevec, "da pri tej zgodbi ne gre samo za ustvarjalnost, vitalnost in večjo gospodarsko učinkovitost, temveč tudi za intelektualno premoč pri razumevanju bistva problemov." K temu bi še dodal, da gre tudi za velika odrekanja delavcev Luke Koper v preteklosti in za, sicer zapoznelo spoznanje slovenskih gospodarstvenikov o velikem

saj so načrtovalci Luke upoštevali vrsto pripomb prizadetih prebivalcev.

O sodelovanju severno jadranskih pristanišč

Ali menite, da je možno sodelovanje med severno jadranskimi pristanišči?

Med terminali praviloma ne, ker tekmujejo med seboj. Lahko pa na področjih skupnega interesa, kot npr.: varnost plovbe v zalivu, varovanje morja, izmenjava informacij, boj proti terorizmu, skupna promocija pristanišč, predvsem pa sodelovanje oz. usklajevanje interesov pristanišč in matičnih držav pri izgradnji drage prometne infrastrukture.

Poskus ustvarjanja sinergij na VII. pomolu ni uspel. So-

deč po namigih v knjigi, naj bi temu projektu botroval politični dogovor med dvema levosredinskima vladama. Lahko poveste kaj več o tem?

Sloveniji se je ob nastanku projekta TICT mudilo v EZ in je bila pripravljena na kompromise, tudi škodljive. Italija se je tega dobro zavedala in je poskušala iz te slovenske stiske kaj iztržiti. Po mnogih znakih sodeč, se je iz teh pritiskov rodil tudi projekt skupnega upravljanja VII. pomola v okviru verjetnega širšega dogovora "Slovenci na VII. pomol-Italijani v Banko Koper", ki pa se je za Slovenijo končal klavrno.

Kolikšno je prepletanje ožjih interesov pristanišč in širših interesov držav pri načrtovanju razvoja pristanišč in prometnic in ali ni bila pri vsem tem prisotna tudi diskriminatorna vloga Trsta do Kopra?

Pristanišča so hkrati generator lokalnega razvoja in strateški objekti države ter se pri njihovem razvoju prepletajo eni in drugi interesi. Trst pa je tako na VII. pomolu kot tudi pri načrtovanju 5. koridorja kazal veliko nadutost pri izsiljevanju rešitev, ki bi bile izključno v njegovo korist, kar ne prispeva k njegovemu ugledu pri sosedih.

Kakšna naj bi bila vloga Deutsche Bahn pri razpletanju slovenskega pristaniško prometnega voza?

Slovenija potrebuje za svoje strateške projekte (posodobitev železniškega križa, vključno z izgradnjo dvotirne proge Koper-Divača in III. pomola) dodaten svež kapital, ker njena šibka ekonomija, kljub evropskim sredstvom, tega zaloga ne zmore. Tega denarja pa ne more pričakovati od sosedov, ki je, prvič, poskušala preprečiti izgradnjo nekaterih teh projektov, in ki, drugič sama nima dovolj kapitala za lastne projekte 5. koridorja (npr. podalpski predor idr.). Dobi ga lahko samo od partnerja, ki tak kapital ima in ki ima tudi interes, da se ti projekti uresniči.

Ali se našemu prostoru po padcu meje piše rožnata prihodnost, ali bomo ostali vključeni v stare neproduktivne vzorce preteklosti?

Ob tektonskih razvojnih premikih, ki smo jim priča, postajajo naše obmejne zdrahe, povezane s poveljnimi travmami, obrambo italijanstva Trsta ipd. prava zdolgočasna in neproduktivna lokalna folklor. Kdor se bo z njimi ukvarjal, ga bo pač čas povozil. Nagrajen bo tisti, ki bo nove izzive dočkal pripravljen.

Igor Gregori

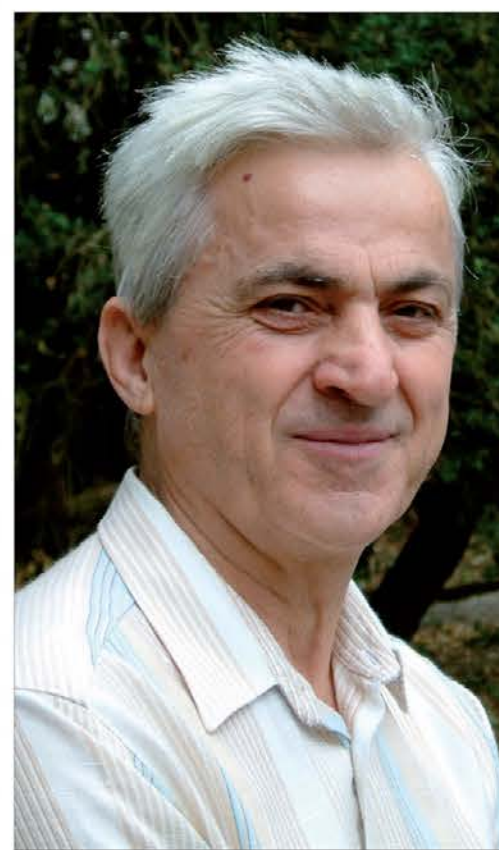
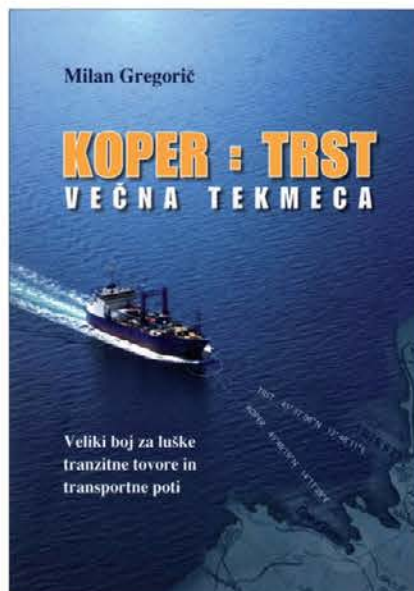

Foto JMP

ta Reka in Trst. Tako so se morali koprski zagnanci znati po svoje ter so se lotili izgradnje obeh projektov z lastnimi sredstvi in dragimi krediti in povrh vsega še napol konspirativno. Luke Koper pod krinko melioracije Škocjanskega zatoka, železniške proge Koper-Prešnica pa kot industrijskega tira Luke. Hrbet so jim obrnile celo Slovenske

strateškem pomenu Luke Koper za slovensko gospodarstvo in s tem tudi za slovensko državnost. Iz tega se je potem v 70. letih rodila plebiscitarna podpora temu projektu, v okviru katere je celotno slovensko gospodarstvo več let zapored prispevalo delež svojega dohodka za razvoj luške in železniške infrastrukture.

Očitno je s tem povezan tudi živahen razvoj Kopra v zadnjih desetletjih.

Prav gotovo. Število prebivalcev se je v zadnjih petdesetih letih popeterilo. S svojimi okrog 80.000 prebivalcev predstavlja slovenska obala danes tretji največji urbani konglomerat Slovenije. S tem se je zgostila tudi kritična masa izobraženih ljudi, ki nam je dala dolgo pričakovano slovensko univerzo ob morju. Prišlo je tudi do razmaha izobraževalnih, kulturnih, športnih in drugih dejavnosti, prek katerih je Koper začel segati tudi po prestižnih mednarodnih priznanjih, zlasti v pomorskih športih.

V knjigi je posebno poglavje posvečeno sporu okrog izgradnje III. (kontejnerskega) pomola v Kopru. Kako vidite razplet tega spora?

Spor, ki je nastal ob načrtih za izgradnjo III. pomola, je povsem normalna stvar. Povsod po svetu prinaša razvoj s seboj tudi grožnjo okolju in je konflikt pojav, s katerim se moramo navaditi živeti. Odpor prebivalcev deluje kot korektor, ki pomaga vzpostavljati ravnotežje med razvojem in preživetjem. V našem primeru je bil spor produktiven,

SLOV.I.K.

Vljudno vas vabimo na

RAZGOVOR O EVROPI

RAZVOJ SLOVENIJE OD KONCA DRUGE SVETOVNE VOJNE DO PREDSEDOVANJA EVROPSKI UNIJI

Milan Kučan in Mitja Volčič

Javno srečanje

Petek, 30. novembra 2007, ob 18.00

Kulturni dom Gorica

Vstop prost

RIM Posvet Italijanske zveze katoliških tednikov

Antropološko vprašanje med prioritetai katoliških tednikov

Italijanska zveza katoliških tednikov, ki združuje 168 časnikov z vsega polotoka in pošilja vsak teden med ljudi milijon izvodov, je ob koncu prejšnjega tedna, od 22. do 24. novembra, izvolila v Rimu novo državno vodstvo za naslednje triletnje. Srečanja med katoliškimi časnikarji so vedno plodna in koristna, saj nam čas, v katerem živimo, kot na tekočem traku ponuja vedno nove izzive, na katere moramo odgovoriti na primeren način. In sodelovanje je na našem področju vse bolj potrebno in možno. Zanimivo je tudi spoznati že utečene stvarnosti, tednike s stoletno tradicijo in izkušnjo (zlasti v severni Italiji), pa tudi časnikarje, ki v kakšni drugi škofiji z navdušenjem in svežimi močmi komaj snujejo nov tednik. V vrstah prisotnih novinarjev je tudi vse več laikov, kar je tudi posebno znamenje časa, ki ga je treba razumeti in primer- no ovrednotiti. Laiki s primer- no duhovno in profesionalno formacijo lahko danes veliko naredijo v svetu, ki je vedno bolj "alergičen" na vero in Cerkev. Naš čas s težavo sprejema učitelje, rad pa prisluhne pričevalcem: ljudem, ki sredi vsakdanjih težav dosledno in s prepričanjem živijo to, v kar verujejo.

Tudi na tem rimskem srečanju so se prisotni uredniki, časnikarji in upravitelji še enkrat na glas vprašali, kakšna je vloga oz. poslanstvo katoliškega tednika v današnjem času in družbenem kontekstu. In tudi tokrat smo lahko odnesli nekaj koristnih napotkov za naše nadaljnje delo.

Naši tedniki niso časniki, ki bi prinašali novice iz cerkvenega življenja, ampak listi, ki iz perspektive evangelija in Cerkve poročajo o vsem tem, kar se dogaja okrog nas. Pripadajo Cerkvi in ljudem, saj želijo dajati glas družinam, njihovim upom in težavam, sploh vsakdanjemu življenju navad-

nih ljudi. Vezani so na svoje ozemlje, ki pa ni njihova meja, ampak zorni kot, iz katerega se njihov pogled širi: torej pozornost so do krajevnega in hkrati vesoljnega.

V tej optiki je že prvi dan spregovoril generalni tajnik Italijanske škofovske konference msgr. Giuseppe Betori, ki je - po navodilih predsednika italijanskih škofov kard. Bagnasca - poudaril prvenstvene naloge katoliških tednikov, med katerimi zaseda prvo mesto t.i. antropološko vprašanje. Sam sveti oče Benedikt XVI. večkrat govori o etičnih in družbenih problemih, ki minirajo družino in z njo prihodnost naše omike. Zato, je povedal msgr. Betori, naj katoliški tedniki pogumno in vztrajno zagovarjajo "krščansko antropologijo, ki je obenem globoko človeška". To pomeni: poudarjati pomen človeka kot osebe, družine, dialoga, življenja samega od spočetja do naravne smrti, solidarnosti in vzgoje mladih. To so torej temeljni kamni, mimo katerih krščansko čuteči človek enostavno ne more. To so vrednote, vezane na življenje vsakega človeka, ne samo vernika. Zato ne bodimo zagledani vase, je spodbudil prisotne, ampak se z novim zagonom, s kakovostno in učinkovito sodobno formacijo dinamično vrzimo v ta svet, da bi dali svoj prispevek k družbeni in moralni rasti. Prevečkrat se dogaja, da si odločitve o tako pomembnih vrednotah, ki jih ni mogoče kar tako spreminjati ali z njimi trgovati, prilašča dnevna politika s svojimi muhami. "Antropološko vprašanje je zato danes glavno družbeno vprašanje." In kristjani smo klicani, da sodobni družbi

dajemo kulturno vsebino, vezano na te vrednote. To je t.i. kulturni načrt katoliške Cerkve, ki naj se razširi med ljudmi in se prelije v ljudsko kulturo. "Vi, katoliški tedniki, ste privilegirano sredstvo, preko katerega se krščanska vizija življenja lahko ukorenini med ljudmi."

Izčrpano poročilo o triletnem delovanju Zveze, njenih težavah in prizadevanjih ter po vedno bolj učinkovitem povezovanju, je podal njen predsednik Giorgio Zucchelli. Zanimiv je bil poseg prof. Fausta Colomba z milanske univerze Cattolica, ki je predstavil raziskavo o tem, kako so trije veliki italijanski dnevniki (Corriere della Sera, Repubblica in Avvenire) spremljali odmeven dogodek verskega značaja Family Day. Nazorno je obrazložil, kako prva dva z veliko lahkoto politizirata oz. ideologizirata katerikoli izjavo predstavnikov katoliške Cerkve, ob tem pa se postavljata za glasnika javnega mnenja. Globlje razmišljanje o tem, kako italijanski (tiskani) mediji gledajo na Cerkev oz. na zadeve, ki zadevajo katoliški svet, je ponudil urednik katoliškega dnevnika Avvenire, Dino Boffo. V Italiji imamo dokumentirano in kakovostno poročanje o cerkvenem življenju, je povedal. V mednarodni publicistiki, zlasti v militantni ateistični književnosti anglo-ameriškega kova, je pod udarom neposredno lik Jezusa Kristusa. Tako vzdusje se vse bolj širi tudi pri nas. Cerkev se prikazuje kot konservativna, bogata in požrešna, umazana, nasprotna znanstvenemu napredku, povezana s centri oblasti in kriminala, skratka: vzbuja antipatijo. Dovolj je, da pomislimo

na pisanje dnevnika Repubblica, ki se je v zadnjih dveh mesecih dobesedno znesla nad Cerkvijo. "To so članki, ki nas zaznamujejo!" Boffo je sicer podčrtal, da takih člankov ne podpisujejo t.i. vaticanisti, časnikarji, ki poročajo o katoliški Cerkvi, ampak drugi komentatorji, ki so še vedno pod krepkim vplivom proticerkvenih ideologij. Taki časniki napadajo spoštovanje, ki ga ljudje imajo do Cerkve, in njeno verodostojnost. Zanimivo je, da se je ta težnja začela pojavljati po letu 2005, in sicer po referendumu o delikatenem etičnem vprašanju (umetno oplojevanje), na katerem je Cerkev pokazala, da ima svoje mnenje, s katerim je prepričala volivce. "Referendumi so v zgodovini naše republike doslej vedno uveljavljali laicistične svoboščine (splav, razporka itd.), ne pa verskih vrednot." Očitno se kdo boji Cerkve, ki ima še kaj povedati in se postavlja proti vzvodom oblasti... Kljub vsemu je Boffo spodbudil navzoče časnikarje, naj ohranijo umirjen odnos do kolegov, ki razmišljajo na drugačen način, in iščejo priložnosti srečevanja in soočanja. Pomembno je ohraniti svojo identiteto in se znati pogovarjati. "Smo del tega sveta! Bodimo spoštljivi, močni, omikani, kompetentni in hkrati krotki!" Pomembno je biti strokovno usposobljeni: "Tudi kritike nas lahko česa naučijo, kot pravi Drugi vatikanski koncil." Pomembno je ohraniti jasno opredelitev: na stvarnost moramo gledati skozi očala evangelija, to je vse! "Nikomur ne zapirajmo vrat!"

DD

Vsak cerkveni pevec je pomemben!

S petjem slavimo Boga

V naših zamejskih slovenskih župnijah so cerkveni pevci podobni cvetju na travniku. So deli travnika ali pašnika, kjer je veliko cvetja, deli, kjer ga je manj, in so celo predeli, kjer ga skoraj ni. Petje v cerkvi spremlja vse obrede. Kadarkoli je v cerkvi nekaj, je zraven tudi petje. To petje ni vedno na določeni višini, je pa prisotno, in ker prihaja iz srca, postaja molitev, ki oplemeniti vsak še tako skromen bogoslužni dogodek.

Velikokrat je trud cerkvenih pevcev in seveda tudi organizatorjev prezrt. To se dogaja iz več razlogov. Za javnost so še vedno premalo opazna dogajanja po naših cerkvah. Veliko lažje je tudi hitreje se napiše, kako v Gorici "trava raste" ali kako v Trstu grulijo golobi, kot pa, kaj se dogaja v neki zakotni vaški cerkvi. Znano je, da dober glasbenik ne zna cerkveno-glasbene novice tako napisati, kot bi jo napisal poklicni novinar, ki je samo ljubitelj glasbe. Tako je razumljivo, da prihaja velikokrat pri cerkvenih glasbenikih do nejevolje, ker so o kakem cerkvenem glasbenem dogodku napisane samo postranske stvari, o glasbi in petju pa skoraj nič. Ker pa so danes mediji začeli in konec vsega, kar se na tem ljubem svetu dogaja, zato po logiki informiranja, česar ni v medijih, to ne obstaja. Tak paradoks žal ne more biti

se je vsi skupaj premalo zavedamo. Prav po tem se cerkveni pevci ločijo od pevcev prosvetnih zborov, ki so vedno vključevali v svoj program tudi religiozne skladbe. Pri prosvetnih pevcih ima religiozna skladba popolnoma drugačen pomen kot pri cerkvenem petju. Religiozne skladbe, ki jih naštejujejo pevci prosvetnih zborov, so namenjene predvsem nastopu in aplavzu in le redkokdaj zaidejo v službo liturgije. Cerkevna glasba in cerkveno petje postaneta v občestveni liturgiji molitev, ki zdrami srca vernih in jih poveže s Stvarnikom v eno. Zato ljudsko in zborovsko cerkveno petje je vedno združevalo vso Cerkev in celotno župnijsko občestvo. Združuje se preteklost s sedanjostjo in prihodnostjo. To so trenutki sado milosti, po katerih doteka milost za naše delo in življenje. Ker pa nas po vsakem dobrem delu ne čaka pohvala, velja to tudi za cerkveno petje. Pogled nazaj nas opozori, da marsikje ni več tako, kot je bilo nekoč. Ponekod cerkveno petje usiha, ker ni podmladka, kot tudi ni nobenega, ki bi spodbujal k temu. Starejši cerkveni glasbeniki se spominjajo nihanj pri zboru, odnosu pevcev, pa celo duhovnika do njih ... Več kot človek lahko nosi, težje mu je naloženo, pa vseeno nikoli ne tako težko, da ne bi z Božjo pomočjo zmogel nositi dalje

... Velikokrat se sploh ne zavedamo, da je maša - liturgija - višek naše vere - višek našega krščanstva, saj je ponavzočenje Boga med nami!

Upoštevajmo misel "Kar naredimo kot ljudje, nikoli ne ostane brez odziva!" Zato, kar naredite kot cerkveni pevci in cerkveni glasbeniki, nikoli ne bo ostalo brez odziva, pa čeprav je to malenkostno dejanje, ki se nam zdi, da nima velikega pomena. Vsi skupaj s cerkvenimi pevci smo del

sprejemljiv od krščanske etike. Cerkveni pevci so najprej ljudje in niso nič manj občutljivi, kot smo ostali. Vsi skupaj pa smo v Cerkvi čuteča in religiozna bitja, saj s svojim sodelovanjem, petjem in orglanjem izpovedujemo svojo vero. To je osebna milost, ki

stvarstva, ki je in bo po svojem Stvarniku odrešeno. Če vam je Veliki Pevec dal dar, da prepevate, ne prezirajte tega in mu s hvaležnostjo in ponižnostjo vračate tako, da sodelujete pri bogoslužju in ne prezirate še tako skromnega petja v cerkvi!

AK

1. ADVENTNA NEDELJA

Iz 2, 1-5; Ps 122; Rim 13, 11-14; Mt 24, 37-44

Dano nam je poslušati zlahtnega preroka Izaija. Govori nam namreč o mesijanskem miru, saj se zavzema predvsem za pravičnost in ljubezen, na katerih sloni mir. Odkriva nam svet duha, ki brani zlasti siroto in vdovo (Iz 1, 17).

Slikovito opisuje nevero ljudstva, zato ker ima manj spoznanja Boga kakor vol in osel. Pove naravnost, da so pregrešen narod, ljudstvo, obteženo s krivdo, zarod hudodelcev, izprijeni otroci! Zapustili so Svetega Izraelovega, obrnili Bogu hrbet! (Iz 1, 3-4). Njihov greh in krivda sta škodovala vsej naravi, vsemu stvarstvu. Bog ne mara klavnih in žgalnih daritev, ker so zlagane slovesnosti (v. 11.13). Bog ne uslišuje njihovih molitev zato, ker so njihove roke polne krvi (v. 15). Bog pa uslišuje ponižno molitev, ker uslišuje skesano molitev, saj pravi: "Če so vaši grehi

rdeči kakor škrlat, bodo beli kakor sneg, če so rdeči kakor bagrenina, bodo beli kakor volna. Če me boste radi poslušali, boste uživali dobrine dežele". Niso več namreč čistih src, marveč morilci. Prvaki so uporniki in pajdaši tatov. Vsi ljubijo podkupnino. Nočejo braniti sirote; pravda vdove ne pride do njih. Toda pravičnost zahteva spreobrnitev in očiščenje, če hočejo biti pošteno mesto in poštena dežela.

Močno se poudarjata vera in češčenje enega Boga in ne češčenje malikov, ki so delo človeških rok. Zato so ničevi, so kakor dihi v človeškem nosu (Iz 2, 11-22). Premišljevanje o Bogu in človeku nas sili k molitvi za vero po naših družinah in po celotnem svetu. Advent nam mora najprej pogledati vero ali jo celo znova zaneti, kajti brez vere ni mogoče ugajati Bogu (Hb 11, 6) in ne živeti v pravičnosti z bližnjim.

Današnji psalm je molitev, je prošnja romarskega cilja, ki je slava Jeruzalema in obenem prošnja za Jeruzalem. Tudi naš cilj je Bog v njegovem veličastvu in prošnja za rojake in za vse ljudi, saj molimo za mir povsod. Naj-

bližji pa nam morajo biti sirote in vdove ter ubogi.

Cilj je predvsem prenova src. Toda vsi, prav vsi, pravi, ljubijo podkupnino in zahtevajo povračila. Nočejo braniti sirote (Iz 1, 23 ns). Živeti je treba pravico in pravičnost (v. 11. 12. 27).

Psalm današnje nedelje, prve v adventu, je prošnja za mir. Mir pa pomeni vse dobrine. Je zlasti molitev v templju, ki je Gospodova hiša, je hiša molitev. Tja se vzpenjajo rodovi, Gospodovi rodovi.

Pričevanje iz Izraela je, da slavi ime Gospodovo (Ps 122). Psalm se nadaljuje z molitvijo-prošnjo: "Prosite za mir v Jeruzalemu: tisti, ki te ljubijo, naj živijo v miru; mir naj bo med tvojimi zidovi. Zaradi svojih bratov in prijateljev bom vendar dejal: 'Mir naj vlada v tebi' - Zaradi hiše Gospoda, našega Boga, bom iskal blaginjo zate."

Tudi naše cerkve, tudi majhne in skromne, ki so posejane po vaseh in trgih, po mestih in romarskih krajih, so in morajo odsevati ljubezen in edinost, mir in varnost za druge.

Pavel piše Rimljanom, kar velja tudi za da-

našnje Rimljane in za vse ljudi: "Ura je že, da se zbudite iz spanja, zdaj je naša rešitev bliže kakor takrat, ko smo vero sprejeli. Noč se je pomaknila in dan se je približal. Odrzimo torej dela teme in nadenimo si orožje luči. Živimo pošteno, kakor se podnevi spodobi: ne v požrešnosti in popivanju ne v posteljah in razuzdanosti ne v prepirljivosti in v nevoščljivosti. Pač pa si oblecite Gospoda Jezusa Kristusa in ne skrbite za meso, da bi stregli njegovim poženjem" (Rim 13, 11-14). Tudi letošnji advent naj nam poglobi pričakovanje Jezusovega prihoda z molitvijo, postom, ki naj ne bo samo telesni, marveč predvsem v odpovedi vsakovrstnemu poženju.

Post naj bo v dejavni pomoči ubogim, sirotam in vdovam, kajti pričakujemo zares srečanje s Kristusom ob naši smrtni uri. Zaradi tega delajmo dobro, živimo pošteno; prosimo odpustčenja svojih grehov in slabosti s kesanjem vsak večer, še posebej pri sveti spovedi. Jejmo in pijmo Jezusa pod podo- bo kruha (in vina) pri nedeljski maši. Bodimo trezni, čuječi. Gospod je blizu!

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE Ob prazniku Matere Božje od zdravja

Mati Božja nas vabi h Kristusu po zgled

V bogoslužnem koledarju obhajamo 21. novembra god darovanja Device Marije, poleg tega pa je v Trstu istega dne praznik Matere Božje od zdravja.

Tudi letos se je zato velika množica slovenskih vernikov ob prisotnosti narodnih noš z občutenim duhovnim zanosom zbrala v tržaški cerkvi sv. Marije Velike za Velikim trgom, da bi Nebeško Mater prosila potrebne milosti in potrebnega zdravja za dušo in za telo. Ubrano petje Marijinih pesmi združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga vodi Edi Race, je tudi tokrat uvedlo v slovesno bogoslužje, ki ga je daroval predsednik Slovenskega pastoralnega središča, msgr. Marij Gerdol. Šentjakobski dušni pastir je v svoji homiliji najprej razmišljal o razsežnosti Marijinega darovanja, nato pa je vernikom spregovoril o prazniku Marije od zdravja.

"Povod za Marijin praznik je bila posvetitev bazilike sv. Marije nove v Jeruzalemu 21. novembra 543, ki je bila zidana v bližini razvalin jeruzalemskega templja. To dejstvo je botrovalo, da so se verniki in romarji v Jeruzalemu spominjali hkrati tudi Marijinega darovanja v templju. S časom pa se je praznik posvetitve cerkve spremenil v praznik Marijinega darovanja." Vzhodna Cerkev pozna ta praznik že proti koncu 7.

stoletja; na Zahodu so ta praznik prvič sprejeli v Franciji leta 1372, ko so papeži prebivali onkraj Alp: v vsej katoliški Cerkvi pa se je ustalil po letu 1585. Od tedaj se je širila pobožnost v zvezi z Marijinim darovanjem. Vsebinska praznika pa je posvetitev, s katero se je Marija popolnoma darovala Bogu že od prvih trenutkov svojega zemeljskega bivanja. "Cerkev slavi na god Marijinega

kot 'milosti polna' in Marija odgovori nebeskemu poslancu: Glej, dekla sem Gospodova, zgo-di se mi po Tvoji besedi", je še povedal g. Gerdol, ki se je nato poglobil v razsežnost Marijine duhovnosti: "Že v prvih trenutkih zavesti izvršene podaritve same sebe Bogu in Njegovim ljubečim odrešitvenim načrtom in nepretrgano vztrajanje v tej daritvi - v kateri se zrcali hkrati

Msgr. Gerdol med bogoslužjem (foto IG)

darovanja radovoljni, velikodušni odgovor Marije Device na edinstveno milost izvolitve, katere je bila deležna: Marija je z vsem srcem, z vsem svojim bitjem odgovarjala na Božje darove. In odgovor je bil popolna podaritev same sebe Bogu, popolna usmeritev vsega svojega bitja in svojih dejanj na izpolnitev naloge, za katero jo je Bog poklical. Zato jo angel Gabrijel pozdravi

Kristusova daritev na Kalvariji - vse to dokazuje Marijino zvestobo Bogu. S popolno posvetitvijo svojih mladih let Bogu se je, ne da bi sama vedela, pripravljala na največjo nalogo, kakršni je bilo kdaj poklicano zgolj ustvarjeno bitje, se pravi za Božje materinstvo, neločljivo od dejavnega sodelovanja z odrešenjskim delom učlovečenega Božjega sina. In ta daritvenost, katero je Marija

sprejela brez pomislekov, je Marijo izoblikovala v najpopolnejši vzor vsakega resničnega kristjana."

Nismo le gledalci Marijinega darovanja, ampak smo sami povezani v to darovanje, pritegnjeni vanj. "Potrebno je, da gremo za Marijinim zgledom in jo prosimo, naj pomaga tudi nam pri velikodušni življenjski daritvi." Drugi sklop homilije pa je predsednik Slovenskega pastoralnega središča posvetil prazniku Marije od zdravja. "Tale praznik je povezan s hudo kugo, ki je razsajala v Trstu in Benetkah leta 1849. Takratne zdravstvene oblasti so zaman skušale vsaj omejiti strašno širjenje kuge, ki je zahtevala na stotine žrtev. V tej tragični stiski so se verniki zatekli k

Devici Mariji, ki jim je v nesreči tudi pomagala: kuga je ponehala prve dni novembra tistega leta." 21. novembra 1849 na praznik Marijinega darovanja so se verniki med svečano pontifikalno mašo, ki jo je daroval škof Bartolomej Legat in ki ji je sledila mogočna procesija, slovesno zahvalili Materi Božji.

Msgr. Gerdol je svojo homilijo sklenil z vzornostjo Matere Božje, ki nas vabi h Kristusu, da bi njegov zgled uredničili v našem krščanskem življenju. "Izoginiti se je treba vendar vsaki površni lahkovernosti: prava pobožnost ni v nekem puhlem sentimentalizmu, ampak v posnemanju Marijinih kreposti, v njeni predanosti Božji volji, v njeni zvestobi v hoji s Kristusom od Betlehema do Kalvarije: stala je pod križem in Sina darovala Bogu, nas vse pa kot duhovna Mati sprejemala v svoje varstvo."

Igor Gregori

Kratke

Papež Benedikt XVI. je danes umestil 23 novih kardinalov

Papež Benedikt XVI. je v nedeljo, 25. novembra, v Vatikanu umestil 23 novih kardinalov in s tem zaključil njihovo slovesno umestitev, ki jo je začel v soboto. 18 novih kardinalov, ki so mlajši od 80 let, ima v primeru smrti sedanjega pravico voliti novega papeža. Sveti oče je kardinale ob današnjem prejemu kardinalskih prstanov opomnil, da prstani pomenijo simbolično vez s papežem. "Z nošenjem prstana ste poklicani, da žrtvujete svoje življenje za cerkev," je po poročanju ameriške agencija AP dejal papež.

Na slovesnosti, ki se je začela v soboto, je papež povzdignil kardinale s simboličnimi dejanji. Na svojem drugem konzistoriju je v soboto Benedikt XVI. blagoslovil vsakega novega kardinala posebej in mu izročil značilno škrlatno ogrinjalo in pokrivalo ter listino ob imenovanju. Med današnjo sveto mašo na Trgu svetega Petra pa jim je v skladu s tradicijo podelil še kardinalske prstane, poročajo tuje tiskovne agencije.

Zadnji konzistorij, na katerem je papež umestil nove kardinale, je bil 24. marca lani, ko je bilo umeščenih 15 novih članov kardinalskega zbora, med njimi tudi nekdanji ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode.

Kardinalski zbor se je z današnjo umestitvijo novih kardinalov, ki prihajajo iz štirih različnih celin, povečal na 201 člana, med katerimi jih je 120 elektorjev, torej imajo pravico v primeru smrti sedanjega papeža voliti novega.

Na sobotni maši je papež posebej izpostavil novega kardinala iz Iraka ter vse kristjane v tej državi. "S povabilom patriarha kaldejske cerkve sem hotel na poseben način izraziti svojo naklonjenost iraškemu ljudstvu," je poudaril papež v baziliki svetega Petra v Vatikanu. 80-letni bagdaski patriarh kaldejske cerkve Emanuel Karim Deli je prvi kardinal iz Iraka in eden od petih novih kardinalov, ki zaradi svoje visoke starosti ne bodo imeli pravice voliti novega papeža.

Benedikt XVI. je oktobra, ko je sporočil imena novih kardinalov, pojasnil, da je kardinale, ki ne bodo elektorji, imenoval zaradi njihovih posebnih zaslug. / STA

Slovensko pastoralno središče/Predavanje p. Petra Lavrihe o Sveti deželi

Ko bo mir preplaval svet, bo orožje utišalo končno tudi v Jeruzalemu

Na sedežu Slovenskega pastoralnega središča v Marijinem domu na ul. Risorta je v četrtek, 15. novembra, frančiškanski pater Peter Lavriha predaval na temo Romanje skozi dogodke Nove zaveze. "Znano je, da Sveto deželo poimenujemo tudi Peti evangelij, saj s svojim obstojem in s svojimi ključnimi kraji neposredno priča o življenju Odrešenika", je dejal predavatelj. Beseda se je na srečanju prepletala s sliko oz. diapozitivi svetih krajev, ki jih je p. Peter posnel na svojih potovanjih

v Izraelu in Palestini. P. Peter Sveto deželo res dobro pozna, saj je kot romar oz. predvsem kot spremljevalec številnih skupin obiskal svete kraje kar 92-krat. "Vsako romanje je zame nova izkušnja: to zato, ker je skupina vsakokrat drugačna in je ravno vzdušje, ki ga sopotniki ustvarijo, posebnost vsakega potovanja", nam je povedal predavatelj. "Skrb za romarje prinaša veliko odgovornosti, kar onemogoča, da bi se neobremenjeno predajal veličini obiskanih krajev. To mi uspe, ko si privoščim še teden dni oddiha in samostojnega ro-

manja v Sveti deželi." P. Peter je svoje predavanje začel s splošno geografsko razlago Svete dežele, nakar je občinstvo popeljal v zanimivosti Jeruzalema, nanašajoč se na kraje, ki so bili postojanke trpljenja, smrti in vstajenja Jezusa Kristusa. P. Peter je naglasil problem ločitve med kristjani, ki je v Jeruzalemu še kako očiten, celovito mnogoversko podoba mesta pa je dopolnil z diapozitivi številnih svetišč, ki pričajo o tesnem sobivanju Židov in Muslimanov-Palestincev. Ravno na to temo smo p. Petra po predavanju

vprašali, kdaj bo končno v Sveti deželi zavladal mir.

"Tole vprašanje je bilo postavljeno našemu patru Fridericku Mansu, ko smo bili frančiškani pred letom dni komisariji na nekem simpoziju v Jeruzalemu. Pater Mans je vprašanje postavil na glavo in njegov odgovor se je glasil: 'Dajte vi vzpostaviti mir v svetu: Jeruzalem je razumljen skozi vso zgodovino kakor popek sveta, in če je

telo bolno, ima v svoji notranosti tudi bolečino. Če so ljudje po svetu bolni, če so krizna vprašanja po svetu

skozi odprta, to občuti tudi Jeruzalem. Ko bo mir preplaval svet, bo orožje utišalo končno tudi v Jeruzalemu."

Prispevki za vzdrževanje duhovnikov

Je bolj srečen, kdor daruje ali kdor prejme?

Postavili vam bomo nekaj vprašanj, nekaj kviz v stilu "Ugani, kdo je". Pomagamo vam s tremi napotki: z dvema citatoma in z naslovom sveže knjige, iz katere sta vzeta. Pripravljeni, zdaj! Prvi napotek: "Kot številni Američani moje generacije sem se naučil imeti opravka z drugimi znotraj svoje Cerkve, kjer so nas učili darovati desetino." Drugi: "Kdo je bolj srečen? Kdor združuje ali kdor ločuje? Kdor gradi ali kdor podira? Kdor daje ali kdor prejema? Mislím, da poznate odgovor. Tam zunaj vas čaka ves svet,

na cesti ali onkraj oceana. Dajajte." Tretjič: naslov knjige je Giving (Dajati). Avtor je Bill Clinton. Prav on, nekdanji predsednik, ki bi kmalu znal postati "first man" (se bo reklo tako?), če bo ženi Hillary uspel podvig in bo postala prva dama v Beli hiši v zgodovini Združenih držav Amerike. Vas ne prepričata ne Clinton kot oseba in niti dejstvo, da je napisal knjigo, ki se že na prvi pogled, ne da bi jo prebrali, zdi presenetljivo spodbudna? Ni važno. Knjiga obstaja, Bog piše ravno na ravni črtah (to je sicer lahko), pa tudi na

ukriviljenih (to je njegova izključna odlika), zato je prav, da jo jemljemo resno. Zato jo upoštevajmo, ko razmišljamo o eni izmed težjih oblik dajanja v italijanski cerkveni skupnosti: dajati tistemu, ki ga nimamo pod očmi, tistemu, ki je oddaljen in ga ne poznamo. Dajati italijanskim duhovnikom prek odtegljivih Prispevkov (t.i. Offerte) na račun Osrednjega inštituta za vzdrževanje duhovnikov (ICSC). Znano bi moralo biti, kako sistem deluje že celih 18 let; koristno pa je to pot na kratko obnoviti. Leta 2006 so potrebe italijanskih

duhovnikov znašale 539,4 milijonov evrov. Kar 22% vsote so preskrbeli sami duhovniki s svojim delom (npr. s poučevanjem). Devetodstotno kvoto zagotavlja župnija. Prav toliko nudijo prihodki škofijskih inštitutov za vzdrževanje duhovnikov (Idsc). 57% prihaja iz sklada osem od tisoč, 3% iz Prispevkov. Te lahko nakažete na pošti, v banki, s kreditno kartico, na Idsc in jih lahko odtegnete na davčni prijavi. Prispevki gredo v ICSC, ki vsak mesec zagotovi približno 39 tisoč italijanskim duhovnikom, med njimi tudi škofom, dohodek. Deluje? Deluje odlično. Če se hočete prepričati, povprašajte duhovnike, ki jih sami poznate. Ta 3% je veliko ali malo? V absolutnem merilu gre za

znatno vsoto, 17,5 milijona evrov, saj malokdo (ki ima drugačna sredstva in ki vlaga v drugačne vire: Telethon in Unicef, da se razumemo) naredi bolje. Odstotek ni navdušujoč. Hudo je misliti, da če bi bil višji, bi sprostil energije sklada osem od tisoč za dela usmiljenja v Italiji in tujini, za nove cerkve, kjer živijo skupnosti, ki še vedno mašujejo v telovadnicah, skladiščih ali župnijskih središčih. Prispevki pa so predvsem neke vrste ogledalo. Merijo stopnjo soodpornosti in solidarnosti italijanskih katoličanov, ki so sposobni misliti na vse duhovnike: ne samo na tiste, ki pripadajo njihovi skupnosti, ampak na vsakega italijanskega duhovnika. Na duhovnike cvetočih in revnih župnij, tistih v mestu in na podeželju,

tistih, ki imajo številne in tudi zelo maloštevilne vernike. Misliti na vse in darovati za vse, kajti k temu sili močan, resničen in zdrav čut cerkvene pripadnosti. In naš Bill? Priznajmo, da ima prav. "Kdor povezuje" in "kdor gradi" cerkveno skupnost ter tako briše razdalje in zavist, je srečnejši od tistega, "ki ločuje" ali "ki ruši". In Prispevki gradijo, še kako! V cerkveno skupnost vnašajo zdrava protitelesa, ker omogočajo uresničevanje načela izenačevanja: ni bogatih in revnih duhovnikov, vsem je zagotovljena skupna osnova. O tem smo prepričani: ko bi Bill bil Italijan in katolik, bi gotovo dal svoj Prispevek za duhovščino. Vsaj tisti Bill, ki je avtor knjige Giving.

Umberto Folena
(prev. DD)

V imenu uprave in uredništva Novega glasa
izrekamo svojcem cenjenega
sodelavca in prijatelja
dr. MIRKA ŠPACAPANA
občuteno sožalje in ga priporočamo
v molitev.

Kratke

Posvet o delitvi Goriške nadškofije

Goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino prireja v sodelovanju z našim tednikom študijsko srečanje z naslovom: **Gorica 1947- Delitev nadškofije: dogodki in težave.** Sodelovala bosta predsednik Inštituta dr. Luigi Tavano in predsednik Zgodovinskega društva za Severno Primorsko dr. Renato Podberšič ml.

Postavitev nove mednarodne meje je pred šestdesetimi leti povzročila delitev dvestoletne Goriške nadškofije. Ta dogodek predstavlja zanimive zgodovinske podatke in problematike, vezane na versko in družbeno življenje goriških prebivalcev bodisi v institucijah (Sveti sedež namreč ustanovi Apostolsko administracijo za oskrbo glavnine ozemlja, ki je prešlo pod Jugoslavijo) bodisi v načinu izvajanja na cerkvenem in političnem področju. Srečanje želi seznaniti oziroma osvetliti z zgodovinskim kritičnim pristopom te dogodke ter razumeti vzroke in težave.

Srečanje bo potekalo v goriški Državni knjižnici v ul. Mameli 12 v četrtek, 6. decembra, ob 17.30. Vabljeni!

Iskanje fotografij in dokumentov iz let 1920-1943

Založniška pobuda, ki se pripravlja pri Centru Gasparini, bo zajemala dvajsetletje fašizma. Pri Centru zato iščemo gradivo, povezano s tem časom, in sicer fotografije, zasebne in javne dokumente, pisma in razglednice, ki segajo v obdobje 1920-1943. Obenem nas zanimajo tudi pričevanja nekdanjih deportirancev in italijanskih taborišč in režimskih političnih preganjancev. Ob posnetkih javnih manifestacij bo posebna pozornost namenjena dokumentom in fotografijam, ki so vezani na organizacijo prostega časa in na množične ustanove, kakršne so bile Dopolavoro, Massaie Rurali, Opera Nazionale Balilla.

Gradivo bomo reproducirali na digitalni medij v samem Centru, lastniku ga bomo vrnili v osmih dneh. Vsak posnetek ali dokument bo shranjen v posebnem elektronskem arhivskem fondu, ki bo nosil ime po lastniku; njegovo ime bo objavljeno tudi v didaskaliji vsakega posameznega posnetka in bo uporabljeno ob vsaki izdaji.

Gradivo se izroči osebi Centra, ki bo izdalo potrdilo o prejemu, vsako sredo od 17.30 do 19.30, in sicer na sedežu Centra Gasparini v palači Monte di Pietà, ul. Dante 29 v Gradišcu. Lastniki bodo lahko dvignili svoje gradivo naslednjo sredo.

Z omenjeno prošnjo se obračamo na vse prebivalce pokrajin Gorica in Trst, južnega predela Furlanije in tudi na slovenske državljane, bivaajoče v občinah, ki so pripadale goriški pokrajini.

Feiglova knjižnica / Četrta pravljica urica

Mrzel jesenski popoldan v ponedeljek, 19. novembra, ni zadržal doma okrog 25 malčkov, ki so v spremstvu mamic, očka ali nonice prihiteli v Feiglovo knjižnico na goriškem korzu Verdi, da bi si ogledali srčeca ob lepi pravljici, ki jo je z nežno pristranostjo, z nazornimi rekviziti in animacijskim orisom pripovedovala knjižničarka Luisa Gergolet. Nekega zimskega dne je bil naslov pravljice pripovedi o ubogem ježku, ki mu je močan veter odpihlil hišico. Snežinke so padale, mraz mu je bilo, zavil si je šal okoli vratu, na glavo dal čepico, na roke si pa nataknil rokavice in se napotil k jazbecu, da bi ga poprosil za zatočišče. Toda med potjo je srečal premražene miške, vidro in srnjaka. Ne da bi pomišljal, jim je podaril svojo kapico, rokavice in šal ter se ves otrpel zakotalil v jazbečev brlog. Pri njem se je ogrel in sladko zaspal. Ko je naslednji dan poslijalo sonce, sta odšla iskat ježkovo hišico; in glej, živalice so dobremu ježku pripravile presenečenje: novo lepo hiško. Ježkova dobrota je bila poplačana. Pravljica o dobrosrčni bodičasti živalici je otrokom namignila, kako naj bodo radodarni in veklodušni do tistih, ki so v stiski in potrebni pomoči.

Po tem lepem sporočilu so otroci segli po listih, ki jim jih je dala Luisa, in narisanimu ježku pobarvali kapo, šal in rokavice, da mu ne bo mraz v hudi zimi. Naslednja pravljica urica bo v ponedeljek, 3. decembra, ko bo Mala dramska skupina Slovenskega katoliškega prosvetnega društva F.B. Sedej iz Števerjana prikazala lutkovno predstavo Živel sv. Miklavž! Toplo vabljeni vsi mali ljubitelji pravljic! / IK

Foto IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Žalna seja za pok. dr. Mirka Špacapana

Dogodek, ki bo še dolgo ostal v našem spominu

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž je bila pretesna za vse ljudi iz naše dežele in Slovenije, ki so se v ponedeljek, 26. novembra, hoteli udeležiti žalne seje v spomin na dr. Mirka Špacapana, ki je podlegel hudi bolezni prejšnji petek. Med njimi je bilo - poleg svojcev - ogromno vidnih predstavnikov javnih uprav in politikov, naših kulturnih in športnih ustanov, sploh pa ogromno ljudi, ki so pokojnika poznali in njegovo izjemno bogato delovanje cenili. Večer, ki ga je povezovala Mara Černic, je izzvenel kot domač in obenem veličasten dogodek, ki je v imenu neutrudnega dr. Špacapana združil najrazličnejše osebnosti naše narodnostne skupnosti in bo gotovo še dolgo ostal v našem živem spominu. Srečanje so z otopno pesmijo uvedli pevci Mirkove skupine Akord, nakar so se pred mikrofonom zvrstili govorniki, katerih

Foto DPD

posege objavljamo v glavnih odlomkih na 14. strani. Izkušeni igravec dramskega odseka PD Štandrež Božidar Tabaj je nato poklonil navzočim s krvjo in dušo prepojeno interpretacijo zadnje pridige kaplana Martina Čedermaca, ki je bila pokojniku posebno draga. Pozdrav pokojniku je nato prinesel goriški prefekt Roberto De Lorenzo. "Bil je velik gospod," je rekel, "odlikovala sta ga izrazita občutljivost in skoraj religiozen

čut za lastno poslanstvo na političnem, zdravstvenem, kulturnem in športnem področju." Špacapan mu je bil s svojo velikodušnostjo pravi prijatelj, h katerem se je rad zatekal, ko je potreboval "korekten, pošten in razumen" nasvet. "Vaša skupnost naj najde kakšen način, da ga bo znala ohranjati živega v spominu," je še povedal prefekt. Predsednik goriške pokrajinske uprave Enrico Gherghetta je prisotne pozdravil v italijanščini,

slovenščini in furlanščini: "To je najboljši način, s katerim se želimo spomniti Mirka." Verjel je v vlogo manjšin in njihove identitete, ki združujejo in ne ločujejo. "Ljubil je življenje." Veliko je dal ne le Slovencem, ampak vsej Gorici, tudi tistim občanom, ki so jim Slovenci trn v peti, zato "je Mirko zaklad vsega goriškega mesta... Umrl je velik Goričan!"

Slovenski državni sekretar in vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je poudaril, da je bil življenjski moto in uspeh pokojnika eden sam: ohranitev in razvoj slovenske narodne skupnosti. Z izjemno zavzetostjo in iskreno človeško strastjo je delal v manjšini in za manjšino. Odlikovala ga je velika intimna moč. "Za sabo pušča veliko delo, ki ga bo treba nadaljevati." Zaradi vsega tega bo za vse nas ostal v spominu kot "izjemen človek in borec, ki je vedel, kako utripa slovensko srce." Večer je sklenil Mešani zbor Podgora z dvema skladbama, ki ju je uglasbil Mirko, in z Lipo, ki so jo skupaj z zborom stoji peli tudi ljudje v dvorani. Dolg in tople aplavz je bil še zadnji objem naše skupnosti velikemu možu, ki je veliko storil za vse nas.

DD

Kulturni dom Gorica / Prireditvi ob 26-letnici delovanja

Spacalova razstava in nastop skupine Putokazi

Tudi letos, kot je že tradicija, bodo v novembrskih dneh v goriškem Kulturnem domu obeležili obletnico ustanovitve tega slovenskega hrama v mestu. Letos poteka že 26-letnica delovanja (1981-2007); to praznovanje bo zadnje pred dokončnim padcem meje, kar bo, upajmo, prineslo temu zemljepisnemu področju novega kulturnopolitičnega zagona in sploh novo obdobje za nekdanje mejaše. To so tudi želje Igorja Komela, ravnatelja Kulturnega doma, ki je s prof. Joškom Vetrinom in Borisom Budalom na tiskovni konferenci v četrtek, 22.

t.m., predstavil letošnji poudar. Prvo je že bilo na vrsti v torek, 27. t.m., odprtje razstave Lojzeta Spacala ob 100-letnici njegovega rojstva (1907-2000). Umetnostni kritik Vetrin je poudaril, da je razstava nastala ob sodelovanju Spacalovega nečaka Martina in Dragana Abrama iz galerije Artes v Novi Gorici. Prvič so na njej razstavljene Spacalove fotografije, ki jih je umetnik uporabljal pri ustvarjanju svojih del. Poleg tega so na ogled risbe, slike in grafike iz 60., 70. in 80. let in tri velike tapiserie. Goriškemu gledu bo, po Vetrinovi besedah, sledil tudi Trst, ki bo priredil veliko raz-

stavo z nad dvesto Spacalovi deli v starem pristanišču na 4000 kvadratnih metrov veliki površini. Goriška razstava, ki je nastala v sodelovanju z ZSKD, Fundacijo goriške hranilnice in dežele FJK, bo na ogled do 21. decembra po urniku: od ponedeljka do petka, od 10.00 do 13.00 in do 16.00 do 18.00 ter v večernih urah ob raznih prireditvah. Ker je vodstvo Kulturnega doma zmeraj zelo pozorno do mladih, bo obletnico delovanja, v četrtek, 29. novembra, ob 20.30 zabeležil tudi nastop znane hrvaške skupine Putokazi z Reke, ki so edinstven tovrsten glasbe-

no-plesni pojav. Na glasbenem obzorju so že 23 let, prešli so že dve nagradi mesta Rijeka in tri nagrade Porin; l. 1993 in 1997 so zastopali Hrvaško na festivalu Eurosong. Skupino sestavljajo mladi pevci in plesalci, ki ob računalniški animaciji, igri luči in s pisano kostumografiko in dobro izdelano sceno podoba ustvarjajo pravi glasbeni spektakel. Komel je pojasnil, da se bo skupina na goriškem večeru predstavila s tremi sklopi: Androida, Nova zemlja in Evergreen-mix. To bo gotovo vsestranska poslastica za ljubitelje glasbe. Koncert prirejejo Kulturni dom, Kulturna zadruga Maja in ZSKD pod pokroviteljstvom SKGZ, goriške občine in pokrajine. Vstopnina znaša 5 evrov. Informacije dobite v uradih goriškega Kulturnega doma, ul. Brass 20, tel. 0481 33288.

IK

Sovodnje ob Soči / Zasedanje občinskega sveta

Opozicija predstavila nekaj predlogov

Sovodnjski občinski svet je na seji 12. novembra sprejel 7. varianto k splošnemu občinskemu regulacijskemu načrtu, izglasoval resolucijo o javnem zdravstvu, odobril pogodbo o izvajanju socialne službe na medobčinski ravni in potrdil sklep št. 74 ožjega odbora o preureditvi tekočega proračuna. Opozicijska svetniška skupina je v zvezi z varianto formalno predložila tri dopolnilne predloge: da se v dokument vključi besedilo čl. št. 3 deželnega urbanističnega zakona, ki predvideva, da občine, na podlagi zakona 38/2001, ob sprejemanju prostorskih načrtov upoštevajo jezikovne in kulturne značilnosti manjšinske skupnosti, da se v pravilnik, ki opredeljuje gradbene posege, vnese določilo, po katerem se namembnost novih kmetijskih in drugih objektov spremeni le po preteku desetih let in da se na zemljiščih

na poplavnih območjih ne dovolijo gradbeni posegi. Razen zadnjega predloga, ki je bil že predviden, sta ostala bila sprejeta. Varianta je bila tako soglasno sprejeta. Začenja se tako upravni postopek: varianta bo poslana na deželo in bo objavljena v deželnem uradnem listu; občani bodo nato imeli 30 dni časa, da predstavijo opazke ali pripombe. Vsekakor je pomembno, da se čim več občanov seznani s tem temeljnim dokumentom urejanja občinskega teritorija. Pri tem pa bo še potrebno preučiti vpliv spornega deželnega zakona o travnatih površinah, ki se tiče kar nekaj občinskega teritorija. Sledila je razprava za resolucijo proti preureditvi javne zdravstvene službe, po kateri bi se število zdravstvenih podjetij zmanjšalo na tri, pri čemer bi bilo eno samo za Trst in Gorico. Bistvo doku-

menta, ki so ga v nekaterih občinah že sprejeli, sta nasprotovanje deželni osnutki in zahteva, da se problematika ponovno preuči v sodelovanju z župani in s predsednikom goriške pokrajine. Resolucija je bila odobrena soglasno.

Prav tako soglasno je bil odobren sklep o novi pogodbi (stopila bo v veljavo 1. januarja), ki ureja sodelovanje občin na področju socialnega skrbstva. Tako sodelovanje se izvaja od leta 2001, vendar je bilo potrebno vnesti nove predpise. Iz vrst opozicije je bila postavljena zahteva, da mora biti v pogodbi jamstvo za namestitev osebja z znanjem slovenskega jezika, in je bila dana spodbuda občinski upravi, da se v sklopu pogodbe začenja zahtevati tudi ustanovitev slovenske sociopsihopedagoške službe za Goriško, za kar se je uprava tudi obvezala. Odbornik Tomsič je pojasnil, da vprašanja niso spregledali, da bo to v ospredju v naslednji fazi.

Svetniki opozicijske liste so ob koncu seje upravi in posebej županu zastavili niz vprašanj. Svetnik Julijan Čavdek je sovodenjskega župana vprašal glede reso-

lucije o poštne uradu, ki jo je občinski svet odobril na prejšnji seji, glede popravil, ki zadevajo dvojezičnost na turistični tabli pri sovodenjski cerkvi, in glede pri-zadevanj, da bi lahko tudi v občini Sovodnje ob Soči razpolagali s hitro povezavo spleta (Adsl). Župan Petijan je pojasnil, da so resolucijo poslali pristojnim uradnikom poštne službe, da se je to podjetje zavezalo za ureditev turistične table in da glede hitre povezave potekajo testiranja brezžičnega mrežnega dostopa. Svetnik Klemše je župana zaprosil za pojasnila, ali namerava uprava narediti konkretno gesto za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Železnikih, ki so nekdanj spadali v po-brateno občino Škofja Loka. Župan je v odgovoru nakazal možnost, da bi dali pobudo za nabirko ob novoletnem koncertu. Klemše je zanimalo tudi, ali bo uprava nadomestila delavca, ki bo ob koncu leta stopil v pokoj. Odgovoril je odbornik Custrin in povedal, da sicer razmišljajo, nimajo pa še jasne odgovore. Svetnik Peter Černic je upravo opozoril na neuporabljenost in zapuščenost občinskega parcelo ob šoli.

Združeni - Sovodnje ob Soči

ZKD Nova Gorica / Društva se predstavljajo

Prijetno v družbi šandreških ustvarjalcev

Zveza slovenskih kulturnih društev Nova Gorica - to ime nosi od leta 1997 - je "samostojna, prostovoljna in nepridobitna organizacija, ki povezuje kulturna društva s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti", je zapisano v predstavitveni zgibanki. V letu 2007 združuje 22 društev s sedežem v Mestni občini Nova Gorica, 5 društev s se-

tek, 22. novembra, v prostorih Točka ZKD Nova Gorica, v ulici Gradnikove brigade 25. Številno publiko in šandreške goste je pozdravila tajnica ZKD Martina Trampuž, o nad štiridesetletni zgodovini šandreškega društva, ki skuša ohraniti domačemu kraju prijazen vaški obraz in nekdanjega zdravega kmečkega duha, ter o društvenem bogatem

djevo, radujša Sergeja Rahmani-nova, A. Srebotnjaka Voznica in ljudsko Ribce po murjici pravajo v priredbi O. Deva. Nastop so ob čvrsti klavirski spremljavi Marca Colelle sklenili z ritmično razgibano uspešnico America iz znane musicala West side story. Po pevskem užitku je gledalce v komedijske mreže ujel tercet iz brušenih odrskih ustvarjalcev

Kot vselej so predstavo prilagodili večeru in tokrat v njeno vsebino vpletili prisotna predsednika ZKD Sergeja Pelhana in Janeza Povšeta, predsednika SSO za Goriško. Situacijska komika in spretno, sproščeno izvajanje igralcev je spravilo v smeh publiko, ki si je nazadnje lahko ogledala še razstavo fotografij Viktorja Selve, člana PD Šandrež. O njegovi dolgoletni ljubezni do fotografije, ki se ne vdaja novim tehnološkim pripomočkom, ampak ostaja klasično pristna, je nekaj pojasnjevalnih besed izrekel Saša Quinzi. Poudaril je, da tako klasično fotografiranje zahteva čas, pravo luč, ostrino in veliko potrpljenja, saj Selva ima najraje drobne detajle iz narave, ki izpričujejo njegovo veselje, skoraj otroško čudenje ob drobnih pojavih, ki jih odkriva pri pozornem opazovanju cvetic, žuželk...

Po kulturnem sporedu je v dvorani prijetno zadisalo. Šandrežci so namreč novogoriškim prijateljem hoteli predstaviti tudi pristno domačo jed, in sicer "vržoti v kozici", ohrovt s praženim krompirjem, seveda zalit z dobro kapljico. Ob preprostih, a zelo dobrih kulinarčnih dobrotah, ki jih je "strogo po tradicionalnem receptu" pripravil Jordan Mučič, se je jezik razvezal v pristrčno kramljanje, tudi ob razstavljenih plakatih in publikacijah, ki so pričale o razvejenem in zagnanem odrskem in publicističnem delovanju v tej obsoški vasi.

IK

Mešani pevski zbor Šandrež na nastopu v Novi Gorici (foto DP)

dežem v Občini Šempeter Vrtoja in eno društvo s sedežem v Občini Renče Vogrsko. V svojem delovanju si je zadala kar nekaj nalog, med katerimi je tudi sodelovanje s kulturnimi organizacijami in društvi Slovencev v zamestvu in po svetu. Prav zaradi dolgoletnih stikov s Prosvetnim društvom Šandrež je vključila v svojo pobudo pod naslovom Društva se predstavljajo tudi to naše društvo. Prijetno domač predstaviten večer je bil v četr-

kulturnem delovanju, ki obsega glasbeno, pevsko, dramsko in likovno področje, je spregovoril predsednik PD Šandrež Marko Brajnik. Pevsko dobrodošlico je gledalcem s pesmijo Dober večer Mihaela Rožanca posredoval MePZ Šandrež pod vodstvom Davida Bandlja, svojega pevovodje od l. 2001, ki je na kratko predstavil še ostalih šest skladb. Pevci so odpeli še Sicut servus G. P. da Palestrina, v manjši zasedbi, Nachtlied M. Regerja, Bogorodice

šandreškega dramskega odseka. Majda Zavadlav, Božidar Tabaj in Marko Brajnik so iz svojega zelenega repertoarja uprizorili komedijsko enodejanko Čudna bolezen v režiji Janeza Starine.

Kratki

Gostovanje angleškega gledališča: imenitna izvedba dela Živalska farma G. Orwella

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je v sredo, 21., in v četrtek, 22. novembra, gostovalo angleško gledališče Tour De Force Theatre Company. Za naše in italijanske višješolce ter za dijake iz Slovenije (Vipave in Deskel) je v dveh matinejah imelo v izvirnem jeziku tri ponovitve dela angleškega pisatelja in esejista Georga Orwella (1903-1950) Animal farm, Živalska farma. Dve igralki in trije igralci so v priredbi Iana Wooldridga in izpiljeni režiji Barryja L. Goldmana izredno dovršeno in prodorno prikazali imenitno politično satiro, ki jo je avtor naperil proti stalinizmu. Jezik ni bil nikakršna ovira za razumevanje izredno ošiljenih osti vsebine, ki kažejo, kakšna je slepota ubogega človeka: komaj se znebi enega jarma, se nič hudega sluteč, v upanju na boljše čase, že podvrže drugemu. Vizualno sliko uprizoritve, ki so jo še najbolj zavzeto in pazljivo spremljali dijaki iz Slovenije - morda zaradi bolj podrobnega obvladanja angleščine ali bolj pogostega zahajanja v gledališče -, so oblikovali bistveni scenski elementi in rekviziti ter izredno domiselni kostumi, v katere je igralce oblekla Alessandra Mayer. Z majhnimi zaviji blaga in dodatki so zelo hitro spreminjali kraj in tako omogočili igralcem, da so se naglo levili v različne živalske like in hkrati poudarjali njihove značilnosti. V slednjih so bile seveda nazorno prikazane hibe, slabosti in slepota človeškega mišljenja in ravnanja, pa tudi neusahljiva človekova sla po oblasti. Poudarek in ritem ključnim trenutkom predstave je dajala včasih prav rezka glasba Phillipa Carlestonea in Petra Joucla. / IK

Tradicionalno miklavževanje v Doberdobu: Čakanje na sv. Miklavža s Pepelkami

Miklavževe sani nekje tam daleč nad nami so se že začele počasi spuščati na zemljo. Otroci bodo v kratkem zaslišali veselo pesem kraguljčkov, ki naznanjajo prihod dobrega svetnika. Kot je znano, bo sv. Miklavž obiskal vse otroke. In ustavil se bo po vseh vaseh. Tudi v Doberdobu že tradicionalno pričakujejo sv. Miklavža prav vsi otroci. Čas nestrpnega pričakovanja je seveda v kraški vasi že tradicionalno pester. V organizaciji SKD Hrast se namreč pripravlja miklavževanje. Otroci bodo sv. Miklavža v Doberdobu pričakali v sredo, 5. decembra, ob 19. v župnijski dvorani. Miklavžev prihod bodo malčki uvedli z dramsko igrico 5 pepelk, priredbo, ki je nastala po predlogi istoimenskega dela slovenskega vsestranskega kulturnika Žarka Petana. V režiji Mateje Černic se bo na odrskih deskah izkazalo 44 otrok od 6. do 12. leta starosti. Gre za zgodbo mladega kraljeviča, ki se ob neprestanem branju pravljic želi poročiti s pravo pravcato Pepelko. Na "razpis" se seveda prijavi več deklet, tako da kraljevič skupaj z ministri prosi za pomoč celo policijo. Potem ko se bodo otroci izkazali na odrskih deskah, bo sv. Miklavž prevzel glavno besedo in obdaril vse otroke, ki so si to zaslužili in bili primerno pridni. Miklavžev urad bo odprt v prostorih župnijske dvorane od 18. ure dalje.

**vljudno vabi
na miklavževanje**

Mariza Perat

MIKLAVŽ PRIHAJA

mladinski odsek SKPD F.B. Sedej

Režija: Cristina Corsi

Kulturni center Lojze Bratuž

sreda, 5. decembra 2007, ob 17. uri

Miklavžev urad bo odprt od 15. ure dalje. Za informacije lahko pokličete v jutranjih urah na tel. 0481 531445

MALA CECILIJANKA

**ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
GORICA**

**REVUJA
OTROŠKIH
IN MLADINSKIH
ZBOROV**

**KULTURNI
CENTER
LOJZE BRATUŽ**

**GORICA, 8. IN 9.
DECEMBRA 2007
OB 15.30**

Obvestila

ZSKD, KD Andrej Paglavec, KD Podgora, ZSKP vabijo na večer: Rudi Šimac, Kako se je začelo na Soči 1915, pogovor ob posnetkih iz knjig - ob 90-letnici prodora pri Kobariidu. Nekdanji novogoriški župan, doma iz Breginja in pisec triloge, bo posredoval pričevanja domačinov iz leta 1915. Na sedežu KD A. Paglavec v Podgori v četrtek, 29. novembra 2007, ob 20.30.

Slikarska razstava Andreja Kosiča AKVARELI v veliki dvorani Mušičeve galerije na gradu Dobrovo bo odprta še do konca januarja 2008. Razstavljenih je 40 novjših Kosičevih akvarelov velikega formata. Ogled je možen od torka do petka, od 8.00 do 16.00; sobota, nedelja in prazniki od 12.00 do 16.00.

V torek, 4. decembra, prireja Svet slovenskih organizacij in Slovensko kulturno gospodarska zveza v sodelovanju s podjetjem Evroservis informativno srečanje o novem programskem obdobju 2007-2013. Na tem srečanju bodo podana temeljna izhodišča za prijavo projektov na razpise, ki bodo objavljeni v omenjenem obdobju. Zaradi pomembnosti srečanja so vsa včlanjena društva in zveze ter njihovi predsedniki in odborniki toplo vabljeni, da se ga udeležijo. Srečanje bo potekalo v sejni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž s pričetkom ob 10.45.

Dar

Namesto cvetja na grob Mirka Špacapana daruje Franka Žgavec 100 evrov za Kočo sv. Jožefa.

Sožalje

Mladinski dom se klanja spominu svojega prijatelja in podpornika Mirka Špacapana. Naj mu bo Gospod bogat plačnik za vse dobro, ki ga je s svojo zgledno prizadevnostjo, trdno vztrajnostjo in izredno strokovnostjo naredil za dobrobit naše skupnosti. Bratu Bernardu - svojemu odborniku - in vsem ostalim prizadetim sorodnikom izraža globoko in iskreno sožalje.

Dragi Mirko, hvala za trud, za pomoč, za nasmehe... Naj kanček tvojega duha za vedno ostane v naših srcih... Tvojim dragim naj gre naš objem. PD Vrh Sv. Mihaela

S hvaležnostjo se spominjamo dr. Mirka Špacapana. Skupnost družin Sončnica izreka vsem sorodnikom občuteno sožalje.

Čestitka

Ob rojstvu male EVE Tanji in Valentinu iz srca čestitata MePZ in OPZ Rupa-Peč. Hip, hura... mala Eva se že v zibki smehlja. Bratec Peter že družbo ima, mama Tanja in očka Valentin pa sta srečna oba. Iskrene čestitke MoPZ Štmaver in KD Sabotin.

Tudi Katerina in Mauro se veselita, ker se jima mali Luca že v naročju smehlja. Z njima se veselimo tudi vsi iz KD Sabotin.

RADIO SPAZIO 103

Slovenska oddaja

(od 30.11. do 06.12.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 30. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodnozabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 3. decembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 4. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 30 let naših oddaj - Izbor melodij.

Četrtek, 6. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

DRUŠTVO ARS

Vljudno vabi na odprte likovne prodajne razstave v dobrodelne namene

UMETNIKI ZA KARITAS

Na razstavi: A. Kosič, M. Gregorič, L. Bratuš, Z. Apollonio, L. Nemes, M. Prelog, N. Rupnik, P. Szilvassy, V. Toman, M. Uršič

Razstavljeni dela bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn

Glasbeni poklon Kvintet Ventus iz Vipavske doline

Galerija Ars na Travniku, Gorica

Petek, 30. novembra 2007, ob 18. uri

KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN

vabi na

**GLASBENI PROJEKT
za vse ljubitelje glasbe**

**VSI VERUJEMO V ENEGA BOGA
CREDIAMO TUTTI IN UN SOLO DIO
WIR GLAUBEN ALL AN EINEN GOTT**

Prvi koncert ob praznovanju Brezmadežnega Spočetja
Cerkov, Pevma
Petek, 30.11.2007, ob 20. uri

Na sporedu:

TILEN DRAKSLER, orgle (Ljubljanska Akademija za glasbo)
CERKVENI MePZ IZ PEVME, dirigent FRANC VALENTINČIČ

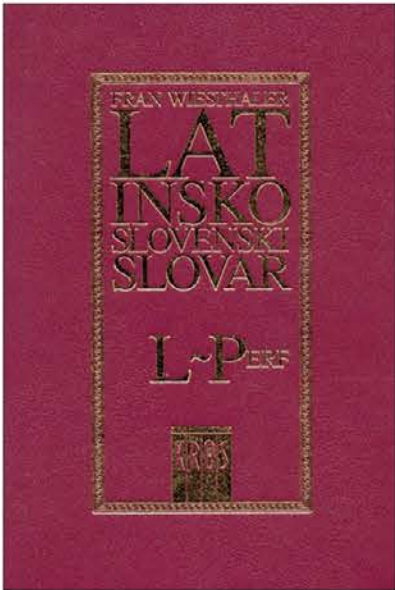
Sledi družabnost

V sodelovanju z: župnijo Sv. Mavra in Silvestra, Zdrženjem cerkvenih pevskih zborov - Gorica, Krajevno skupnostjo Pevma - Štmaver - Oslavje, Zvezo slovenske katoliške prosvete

S prispevkom: Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice, Zadrzne banke Doberdob - Sovodnje, Kmečke banke - Gorica - Banca di Cividale

Največji znanstveni dosežek slovenske latinistike Po 113 letih končan Latinsko-Slovenski slovar

Kakor kriminalka je napeta in zapletena zgodba o izhajanju latinsko-slovenskega slovarja! Začelo se je davnega leta 1894, ko je nastal uredniški odbor, ki ga je vodil prof. Fran Wiesthaller (1849-1927). Do prve svetovne vojne je zbral osnovno gradivo, leta 1923 je izšel prvi zvezek, nato pa se je ustavilo. Končalo se je te dni, ko je založba Kres končala projekt ter izdala zadnji, šesti zvezek tega izjemnega dela, kakršnega nimajo mnogo večji narodi. Ni ponatis starega gradiva, ampak je jezikovno popolnoma posodobljen slovar v šestih knjigah, saj bi zaradi jezikovnega razvoja dandanašnji imeli veliko težav z razumevanjem arhaične slovenščine. Slovar je nastajal zadnjih sedemnajst let, ima šest zvezkov, 4.166 strani in 48.588 gesel - skratka,

gre za delo, ki je tudi knjižna redkost, tako po vsebini kot po obsegu. Štejejo ga za največji znanstveni dosežek slovenske la-

tinistike, tako po vsebini in zahtevnosti kot po obsegu, saj je samo Slovar slovenskega knjižnega jezika obsežnejši. Strokovno je delo pri obdelavi gradiva in izdaji slovarja vodil dr. Matej Hriberšek, tudi avtor spremne besede, seveda ob celi kopici več desetih sodelavcev ter ob mentorstvu akad. prof. dr. Kajetana Gantarja in zasl. prof. dr. Erike Mihevc Gabrovce. Na ponedeljkovi (19.11.2007) tiskovni konferenci na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti so posebej poudarili še zasluge pokojnega Dušana Drolca, nekdanjega urednika in lastnika Založbe Kres, kot sodelavca ZIT znanega tudi v zamajskih krogih, ki je prevzel pobudo za nadaljnje izhajanje slovarja. Med prvimi pomembnimi osebami, ki so v prejšnjem stoletju podpirale izdajo, velja

omeniti škofa A. B. Jegliča, ki je poskrbel za prvi zvezek, saj je bila lastnica gradiva slovenska Cerkev, deloma tudi škofa Rožmana (nadaljevanje izhajanja je preprečila druga vojna), škofa Vovka, ki je gradivo predal SAZU, ter ne nazadnje škofa dr. Šuštarja, ki se je lastništvu gradiva odpovedal v korist SAZU, samo da bi slovar lahko izhajal. Prvi zvezek je tako izšel leta 1992, zadnji pa, kot rečeno, te dni. Akademik prof. dr. Gantar je na tiskovni konferenci opozoril na nekatere primerjave s podobnimi slovarji po svetu. Oxfordov slovar ima le nekaj podrobnosti več, nemški Tesauro (latinskega jezika) je začel nastajati približno istega leta, izhaja še danes, ima inštitut s kakšnimi tridesetimi stalno nameščenimi ljudmi, podpirajo ga 28 akademij ter bavarska vlada. Slovenska izdaja ima ves čas velike finančne težave, tudi šolske in kulturno ministrstvo Slovenije nista preveč radodarni. Slovar je nastal, tako akademik Gantar, na "etični pogon", več ali manj z neplačanim delom, ob rednih zaposlitvah urednikov in sodelavcev.

Peter Kuhar

V goriški cerkvi na Travniku Zborovski koncert v cerkvi sv. Ignacija

Včas sv. Ceciliji, zavetnici petja, že več let organizira travniški zbor S. Ignazio zborovski koncert, na katerega povabi več goriških zborov. Letos se je srečanja, ki je bilo 23. novembra, udeležilo sedem zborov, štirje italijanski, dva slovenska in avstrijski zbor iz Lienza. Pred nastopom zborov je spregovoril predsednik goriške pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, ki se je spomnil pokojnega Mirka Špacapana, velikega ljubitelja zborovske glasbe, navdušene-

Foto DP

ga pevca in zborovodja. Špacapan je večkrat zbori iz Podgore sodeloval tudi na travniškem koncertu. Lepo sta se predstavila slovenska goriška zbor. Najprej MePZ Štandrež pod vodstvom Davida Bandlja, nato pa še MePZ Lojze

Bratuž pod taktirko Bogdana Kralja. Ob koncu koncerta so se združeni zbori s pesmijo Signore delle cime zahvalili Mirku Špacapanu za njegovo predanost zborovstvu in glasbi. Številne pevce je vodil Bogdan Kralj.

„Razbiranja“

KNJIGA, KI SMO JO POTREBOVALI

Alojz Rebula: *Ob babilonski reki*. Celje: Mohorjeva družba, 2007. Najnovejši roman Alojza Rebule izhaja v času, ko se slovenska preteklost pojavlja v sedanjosti kot moreča prikazen, ki pritiska na pleča slovenske sedanjosti in preteklosti. Prav ta zanimiva psihološka dinamika pa naredi roman bolj berljiv in bolj potreben v slovenski književnosti kot kdajkoli prej. Rebulovo živo pričevanje - čeprav romaneskno - o slovenski zgodovini tako idealno nadaljuje njegove prejšnje štiri romane. *Ob babilonski reki* je tretjeosebna avktorialna pripoved o angleškem humanitarjem delavcu, prostovoljcu Richardu Nivelsonu, ki se z usodo Slovencev sreča takoj po vojni leta 1945 v taboriščih na Koroškem, od koder je štartala grozovita usoda vrnjenih domobranskih vojakov. V celotnem romanu, ki se časovno razvija, je ta zgodovinska imanenca, ki je vojne ujetnike izročila v roke komunistične partije Jugoslavije, vseskozi prisotna v zavedanju angleškega junaka, ki bo breme krivde svojega naroda nosil vse življenje. Razvojna pot junaka, ki se poroči s Slovenko (njena usoda je tudi boleče povezana z idejno razcepljenostjo slovenskega naroda, saj je imela brata pri partizanih, zaročenca pa pri domobrancih, oba pa sta umrla v "skrivnostnih okoliščinah") in se vrne v Anglijo, je zaznamovana z raziskovanjem o poteku dogodkov v juniju 1945. leta. Bolestna obsedenost s slovensko preteklostjo je Richardu Nivelsonu način izkazovanja pietet ljudem, ki jih je oskrboval med vojno in ki so jih Angleži z iluzijami in lažnimi obljubami vrnili v roke oblastem, ki si jih nato umorile. Roman se v pripovednem času ne zaključuje, tako kot se ni zaključilo zgodovinsko poglavje, ki je slovenski narod razdelilo in ga obubožalo. Rebula se s to tragedijo sooča z objektivnostjo, ki ji ni lahko biti kos. Odlomkov o razmišljanjih

med različnimi opcijama, med katerima je človek lahko izbral med vojno, je nešteto, in nobeden ne daje dokončnega odgovora na to, katera je bila prava: ali boj proti okupatorju in podpora revoluciji ali odklanjanje revolucije in naivno sodelovanje z okupatorjem. Pisatelj se večkrat zaustavi ob nenavadnem izbruhu sovraštva, ki ga je sprožila ta razdeljenost. Ob njem ni kaj dosti razmišljati. Za tragedijo ločitve slovenskega naroda je lahko kriv samo hudič - duh ločevanja.

Rebulova pisateljska roka, ki je za sestavo tega romana segala po dokumentih in marsikaj razumela, v smislu nepravilnega, policijskega delovanja komunistične partije ali nekritične miselnosti slovenskega izseljenišva, ki je izšlo iz domobranske tragedije, in sploh moralne vprašljivosti odločitve za domobranstvo potrjuje dejstvo, da ni možno govoriti o neki "pravi izbiri". Oba dela sta izgubila ves pozitivni naboj ob stiku s politično opcijo, ki ni več imela za prvobitno obrambo naroda: partizanstvo s predajo vodstvu KPJ, domobranstvo s sodelovanjem z nacističnim taborom.

Prav zaradi tega je pisatelj zbral zanimivo pripovedno perspektivo tujca, ki se ukvarja z našo-slovensko narodno usodo. Vsak Slovenec, ki bi to raziskoval, bi bil čustveno preveč vpleten, da bi mu uspelo imeti objektivni in zgodovinski pogled na situacijo. Rebula se dobro zaveda, da je tragedija Slovencev tako močno zarezala v nekaj

generacij naprej, in namigovanje na usodo, ki so jo doživele mlade generacije med vojno ter takoj po njej, je veliko. Kako pri tem ne bi pozoren bralec opazil, denimo, zanimiv *memento*, ki ga avtor postavi v tekst ob obisku Nivelsona kot inspektorja begunske gimnazije. Na vprašanje ravnatelja dijakom v dveh Rebulovih dragih jezikih, grščini in latinščini, katere tekste so obravnavali, odgovorijo, da Cankarjevo *Mater je zatajil* in Sofoklejevo *Antigono*.

Oba teksta sta živ primer, kako je človek šibak in nemočen pred lastnim sramom in pred zakoni sveta.

Tako je bilo tudi v dneh med vojno in po vojni. Iz romana veje velik duh kontrasta ali dvojnosti. V vseh pogovorih, ki se pletejo med junaki v romanu in se tičejo slovenske preteklosti med vojno ni nikakor možno priti do objektivne rešitve. Vsak je ravnal po svojih vrednotah in bil tudi v tem prepričan, da dela prav. Romaneska realnost pa je žal zelo drugačna od prave realnosti. V slednji ni namreč možnosti razmišljanja, ampak le

odločanja.

To nam je jasno iz tega romana, ki v nekem smislu prihaja prepozno na knjižne police, v drugem smislu pa prezgodaj, je le to, da bo ta ločitvena tragedija še dolgo zaznamovala slovenski narod in njegovo dušo.

Lahko si le želimo, da bo roman *Ob babilonski reki* zunajliterarno začrtal pravo pot tudi zgodovinarjem.

David Bandelj

Kratke

Akademik Kermauner v monografiji o dramatiku Ivanu Mraku

Pri Društvu 2000 je izšla monografija akademika Tarasa Kermaunerja z naslovom *Drama* (maša?) Ivana Mraka, v kateri avtor govori o dramskem delu, duhovnih iskanjih in življenjski usodi še vedno nepriznanega dramatika Mraka (1906-1986). Kermauner, ki velja za največjega poznavalca in raziskovalca slovenske dramatike, Mrakovo delo proučuje že dolga desetletja.

V omenjeni knjigi je zgoščeno ovrednotil njegov opus ter označil njegov pomen za slovensko kulturo. Kermauner se je v monografiji osredotočil na Mrakovo temeljna dognanja o smislu človekovega bivanja in pomenu ustvarjanja kot prostora človekove duhovne svobode, kar je v svetu produkcije in potrošnje pogoj za obstoj naše civilizacije. V spremnem eseju h Kermaunerjevim razpravam urednik Peter Kovačič Peršin obravnava eno temeljnih značilnosti Mrakovega pojava, namreč oživljanje sokratskega omizja - simpoziona. Knjiga pa prinaša tudi vsebine večine Mrakovih dram izpod peresa profesorice Alenke Goljevšček, je sporočil urednik. / STA

Taras Kermauner

Demokracija na Slovenskem

Pred kratkim je izšel zajeten zbornik, ki prinaša prispevke z dvodnevne posveta o problemih demokracije na Slovenskem v letih 1918-1941. Posvet je skoraj pred letom dni priredil Razred za zgodovinske in družbene vede pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Zbornik vsebuje strokovne prispevke 23 uglednih razpravljavcev, v glavnem zgodovinarjev, ki so se odzvali na vabilo pripravljalega odbora.

Med njimi sta bila tudi dva zgodovinarja s Tržaškega. Jože Pirjevec je na posvetu poročal o nekaterih dokumentih, ki si jih je ogledal v vatikanskem arhivu, kjer so nedavno odprli gradivo o papeževanju Pija XI. Prof. Pirjevec pravi, da je svoje raziskovanje osredotočil na tri fonde: na fond Državnega tajništva, ki ga je v tridesetih letih vodil kardinal Eugenio Pacelli (kasnejši papež Pij XII.), na fond Izrednih cerkvenih zadev in na fond Nunciature v Beogradu. V njih je Pirjevec poiskal dokumente, ki obravnavajo razmere v Jugoslaviji, zlasti na Slovenskem pa tudi na Primorskem v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja.

Prof. Tomaž Simčič pa je na posvetu govoril o pojmovanju demokracije v miselnem svetu Tomčevih mladocev Kristusa Kralja. Njihova vloga v okviru katoliškega gibanja na Slovenskem je bila v tridesetih letih prejšnjega stoletja zelo pomembna. Zato prof. Simčič meni, da čaka slovensko zgodovinsko nalogo, da to idejno gibanje celovito in znanstveno prikaže. / (mab)

Arheologi odkrili svetišče iz legende o Romulu in Remu

Italijanski arheologi so v torek, 20. novembra, javnosti predstavili podzemno jamo, ki naj bi jo stari Rimljani častili kot kraj, kjer je rimska volkulja dojila legendarnega ustanovitelja Rima Romula in njegovega brata dvojčka Rema.

Obokano svetišče leži 16 metrov globoko v Palatinu, enem od sedmih rimskih gričev. Znanstveniki ga z različnimi sondami previdno raziskujejo že dve leti, saj je strop deloma udr, bojijo pa se tudi, da bi normalno izkopavanje jame še bolj poškodovalo.

Svetišče je okrašeno s školjkami in barvnim marmorjem, arheologi pa so nad oboki našli simbol rimskega imperija. Jama sicer leži tik pod ruševinami palače cesarja Avgusta, ki naj bi svetišče tudi obnovil, poroča ameriška tiskovna agencija AP. / STA

Gradnikovi večeri 2007

V letošnjem letu obeležujemo 125. obletnico rojstva in 40. obletnico smrti slovenskega pesnika Alojza Gradnika, rojenega leta 1882 v Medani. Prav v isti hiši kot Gradnik, to je v hiši, v kateri je danes urejena Gradnikova spominska soba, se je leta 1892 rodil tudi pesnik Ludvik Zorzut, o čemer prča spominska plošča ob vhodu v hišo. Letos miniva 30 let od njegove smrti. Ludvik Zorzut je bil pesnik, muzealec, zbiralec, planinec - veliko je npr. objavjal v Planinskem vestniku - ki širši slovenski javnosti ni poznan. Da bi ga javnost bolje spoznala, se je Odbor za Gradnikove večere, ki deluje pod okriljem Občine Brda, letos februarja odločil razpisati natečaj za Najboljšo uglasbitev Zorzutove pesmi iz njegove pesniške zbirke Ptčka bregarca, ki je izšla leta 1974. Pesmi so razdeljene v več sklopov in večinoma napisane v briškem narečju. Izbor pesmi za zbirko je opravil Marjan Breclj, ki je napisal tudi obsežno spremno besedo. Na razpis pod sponzorstvom Občine Brda se je prijavilo pet skladateljev z dvajsetimi pesmimi. Skladalec je ocenila strokovna komisija v zasedbi Ivan Florjanc, Ambrož Čopi in Radovan Kokošar. Rezultati natečaja so bili slovesno objavljeni na Gradu Dobrovo 24. novembra med Zorzutovim večerom. Glavno nagrado so razdelili med tri avtorje; dobitnik so Bojan Glavina, Štefan Mauri in Tadeja Vulc. Življenje in delo Ludvika Zorzuta je osvetlil Bruno Podveršič, spomine na sovaščana pa prispeval msgr. dr. Oskar Simčič iz Medane, ki živi in dela v Gorici. Sodeloval je MePZ Čepovan pod vodstvom Maje Klanjšček.

Nedeljski večer je bil posvečen Alojzu Gradniku. O njegovi korespondenci je spregovoril prof. dr. Miran Hladnik s Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je tudi urednik Gradnikovega zbranega dela. Po predavanju sta se s poezijo indijskega pesnika in nobelovega nagradjenca Rabindranatha Tagoreja predstavila Ljubiteljsko gledališče Teharje in Plesna skupina Balem. Predstavljene so bile pesmi iz Tagorejevih pesniških zbirk Žetev, Žrtveni spevi in Rastoči mesec; prevedel jih je Alojz Gradnik. Predstava nosi naslov Ta ljubezen med teboj in menoj je prosta kakor pesem, njen režiser je Peter Simoniti, ki je skupaj z mag. Boženo Orožen opravil izbor poezije ter prispeval vezno besedilo. Umetniška vodja skupine Balem je mag. Lorena Hus, ki je izbrala tudi glasbo in kostume.

Zadnji del Gradnikovih večerov, razstava o briških vaseh Brestje in Kojsko kot upravnem in kulturnem centru Brd do leta 1941, ki jo je pripravila kustosinja Goriškega muzeja, zaposlena na Gradu Dobrovo, Tanja Gomiršek, je zaradi osebnih razlogov avtorice prestavljen.

Msgr. dr. Rudolf Klinec

V trajen in hvaležen spomin ob 30-letnici smrti

Med osebnosti, ki so z veliko vnamo, požrtvovalnostjo in ljubeznijo delovale med goriškimi Slovenci v prejšnjem 20. stoletju, prav gotovo spada tudi msgr. Rudolf Klinec.

Dne 2. decembra 2007 bo preteklo trideset let, odkar je nenadoma umrl na svojem domu v Gorici zaradi srčne kapi. Letos bi

let pod štirimi škofi (Margotti, Ambrosi, Pangrazio in Cocolin). Rodil se je v Vipolžah v Brdih leta 1912 v številni verni družini z desetimi otroki. Rudi Klinec je med 1. svetovno vojno izgubil na Oslavju pri Gorici dva starejša brata, zato so ga starši z državno podporo lahko poslali študirat v Gorico, najprej v Alojzijeve, nato v semenišče. Tudi vaški žu-

stni vasi, ki je slovesno praznovala ta posebni dogodek. Po novi maši mu je nadškof poveril manjšo župnijo Velike Žabljice pri Ajdovščini. O njegovem vsestranskem delovanju v osmih letih opravljanja duhovniške službe na Vipavskem pričajo župnijske knjige, zapiski in drugo bogato dopisovanje, ki dokazujejo župnikovo srčno dobroto, občutljivost, kulturno odprtost in globoko narodno zavest. Nadškof mu je medtem svetoval nadaljevanje študija cerkvenega prava na Lateranski univerzi v Rimu. Tam je doktoriral leta 1942 z disertacijo iz naše domače preteklosti: Izvedba cerkvene zakonodaje Jožefa II. v goriški nadškofiji.

Pozneje je delo izdal v posebni knjigi. Proti koncu druge svetovne vojne (1. aprila 1945) ga je nadškof Margotti imenoval za kanclerja; to službo je opravljal

do svoje smrti 2. decembra 1977.

V Gorici je bil najprej veroučitelj na slovenski osnovni šoli, nato pa je vrsto let pred-

val cerkveno pravo v goriškem bogoslovju. Bil je tudi sodnik pri cerkvenem sodišču v Gorici in Benetkah. Vsa ta leta je bil hišni duhovnik v sirotišnici Contavalle na gradu in nato do smrti pri sestrah Čudodelne svetinje na korzu. Leta 1960 je postal kanonik goriškega stolnega kapitlja. Življenje v Gorici ga je pritegnilo k sodelovanju pri raznih slovenskih ustanovah; veliko si je prizadeval za obnovo obeh slovenskih katoliških zavodov, Alojzijevega in Zavoda svete Družine. Bil je odbornik Katoliškega tiskovnega društva (KTD) in Katoliške knjigarne. Povsod je kot izkušen jurist pomagal s koristnimi nasveti, posredovanji in predlogi. Posebno pomembna je bila že od leta 1963 njegova vloga pri Goriški Mohorjevi družbi, leta 1965 je postal njen tajnik. Tudi po njegovi zaslugi je bil izdelan načrt in je začel izhajati Primorski slovenski biografski leksikon (PSBL) leta 1974. Dr. Klinec je bil namreč med glavnimi pobudniki tega zelo pomembnega dela in najodličnejši sodelavec, saj je napisal nadsto članke, čeprav je umrl ob koncu 4. snopiča. Kot kancler je odločilno vplival, da se je v Gorici ustanovila personalna župnija

Msgr. dr. Rudi Klinec

fijskih in drugih arhivih, po knjigah, rokopisih in listinah. V načrtu je imel še veliko novih raziskav. Njegove izsledke marsikdo tudi danes uporablja pri svojem študijskem delu. Posebne zasluge je imel dr. Klinec tudi pri zgodovinskem prikazu slovenskih božjih poti, ki so izšle v knjižici Na božjo pot (1965). Pri vsakem delu je bil zelo natančen, strog, preudaren in vesten. Vsa leta je imel tesne vezi z različnimi osebnostmi iz vseh naših krajev. Zelo rad je zahajal v Benečijo, zlasti na Staro Goro, kamor se je že kot otrok podajal peš s starši. Bil je v prijateljskih stikih tudi s tamkajšnjimi duhovniki in zlasti z Iva-

nom Trinkom - Zamejskim, ki je kanclerja pogosto obiskoval v Gorici. Zelo ga je zanimala problematika slovenske manjšine v zamejstvu kakor tudi usoda in delovanje Slovencev v matični domovini ter po svetu.

Zapuščina dr. Rudija Klinca je zelo bogata, saj zajema dopisovanje, vsakovrstne članke, dnevnike iz šolskih let vse do najpomembnejših štirih velikih zvezkov iz vojnih in povojnih let (1943-1947). Večji del zapuščine je mogoče dobiti v zbirki STU-DIA SLOVENICA, za katero je poskrbel g. Janez Arnež iz Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani, ali pa pri zgodovinarju dr. Francu Kralju na Vipavskem.

Sv. maša zadušnica ob letošnji pomembni obletnici smrti bo 1. decembra ob 19. uri v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

Pred hišo Ivana Trinka, v ospredju (desno): msgr. Rudi Klinec in Ivan Trinka

praznoval tudi 70-letnico mašništva in 95-letnico rojstva. Bil je duhovnik, zaslužen narodni delavec, naš domači zgodovinar, goriški škofijski kancler 32

pnik mu je stal vedno ob strani. Bogoslovje je opravil v Bologni na željo nadškofa Margottija. Pred 70 leti, in sicer 26. decembra 1937, je pel novo mašo v voj-

Pismo prijatelju

Dragi Marko Vuk!

Prvič ti pišem, odkar si tiste žalostne nedelje konec januarja 2004, odšel od nas in si nas vse, ki smo prijateljevali s tabo ali bili tvoji sodelavci in kolegi, pustil z mnogimi vprašanji in globoko prizadetostjo!

Ti isti prijatelji, dragi Marko, tvoji sodelavci iz Goriškega muzeja, tisti, ki si jih obiskoval v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, oni, ki si jih srečeval ob skrajja tedenskih obiskih na sedežu Goriške Mohorjeve družbe na Travniku, kjer je tudi sedež tednika Novi glas, in seveda devinski prijatelji ter tvoji sovaščani iz Mirna z županom na čelu in s Kulturnim društvom, ki nosi ime po tvojem stricu Stanku, ter župnija Miren smo se zbrali minulo soboto, 24. novembra, v dvorani Gnidovčevega doma duhovnih vaj na Mirenskem gradu na doživetem srečanju z naslovom Pričevanja o Marku Vuku (1947-2004).

V tvojem imenu smo se sicer zbrali že na tvoj rojstvi dan, v sredo, 21. novembra, pri spominski maši zadušnici v mirenski župnijski cerkvi sv. Jurija. Presenetilo me je veliko število zbranih ljudi, cerkveni zbor pod vodstvom Andreja Budina pa je potrdil svoj sloves.

Saj vem, da veš, kako je bilo. Glede sobotnega srečanja pa imam nekakšen občutek, kot da si se tam v domovini večne svetlobe, kjer verjamemo, da bivaš, verjetno umaknil kam na samo, v kake gore ali planine, kakor si se tudi tu rad odpravljal v gore in na daljše sprehode. Predstavljam pa si tudi, da si se zvečer pri Pavlu Budinu, ki si ga poslal na ogled, podrobno informiral, kako je bilo, in ti je bilo nerodno, a upam tudi lepo v duši, ko si slišal, koliko ljudi se je zbralo in kako so te imeli ljudje radi prav takega, kot si bil

- človek, ki je hrepenel po polnosti na vseh področjih. Iz poslušanja posameznih posegov je pred nami zaživel tisti Marko, ki ga je zanimalo marsikaj: zgodovina - zlasti Primorska, umetnostna zgodovina, ki je bila tvoj poklic, orgle in orgljanje ter orglarska umetnost, petje in zborovodstvo, a tudi pritrkovanje in intonacija zvonov, z najsodobnejšo mehaniko v zvoniku vred. Izrisani lik nam je predstavil tudi Marka Vuka, ki je hotel biti aktiven član v družbi, saj je bil aktivno angažiran v svoji župniji in vasi, ki se ni umikal pred političnim delom in se je zlasti ob osamosvajanju Slovenije aktivno vključil v procese demokratizacije. Pred nami je zaživel tisti Marko, ki je že zdavnaj pred Schengenom - kot je dejal devinski prijatelj Martin Breclj - podiral in presegal mejo in živel ta prostor kot enotno dimenzijo slovenstva.

Že začetni okvir, ki ga je v svojem značilnem slogu izrisal nam vsem dragi Tomaž Pavšič, je napovedal, da bomo priče dogodku, ki bo nekaj več kot poklon tebi. Posrečeno te je označil za "magistra" ali mojstra primorskih zadev in povezoval ves prvi del. Tako smo izvedeli iz ust tvojega sošolca in danes znanegega psihoterapevta Bogdana Žorža, kakšen - nekoliko samosvoj - si bil kot gimnazijski dijak in kako sta te že tedaj označevali dve ljubezni, do glasbe in do zgodovine. Kakšna so bila tri desetletja tvojega delovanja v Goriškem muzeju, so se spominjali ravnatelj Branko Marušič, Nelida Nemec, Slavica Plahuta in zadnji Andrej Malnič. Zapisati moram, da so vsi cenili tvojo predanost delu, enciklopedično znanje, temeljitost in natančnost pri delu, tako pri pripravljanju razstav kot sestavljanju katalo-

gov ali uredniškem delu ob izhajanju Goriških letnikov. Spominjali so se tvojih značajskih značilnosti, vneme, s katero si govoril, in tudi ježljivosti. Kot je dejal eden izmed njih, si se skregal z vsakim, vsi pa so bili vseeno radi v tvoji družbi, prav zato, ker si bil tak, kot si bil: velik strokovnjak in intelektualno zahteven, a tudi zelo čustven in občutljiv ter pozoren do sočloveka.

Nekaj posebnega je bilo izvajanje tvojega bratranca, zgo-

pričanju in ki si je iz ljubezni do resnice upal govoriti tudi o takih dogodkih in ljudeh, ki v enournem režimu niso bili deležni razumevanja. Simpatično pa nas je opozoril tudi na tvoj estetski čut, ko sta opazovala kolegice po hodnikih Filozofske fakultete. Kot pevec in korepetitor pri Vodopivcih pa si Grandi ostal v spominu tudi kot človek, ki si mu približal Primorsko, predvsem pa čutenje primorskega človeka. Goriška rojkinja in umetnostna zgodovinarica Vere-

sikoga je bilo neznano, koliko in kako si se angažiral v javnem in političnem življenju, zlasti v letih, ko je prišlo do demokratizacije Slovenije in so se začeli snovati gibanja, nato pa strankarsko življenje, ter kako si se zavzemal za politično misel, ki je temeljila na krščansko-socialnih načelih, ki so bila blizu tvojemu nonotu Tonci Vuku, njegovemu sinu Stanku in tudi tvojemu ujcu dr. Engelbertu Besednjaku. O tem je podrobno spregovoril Peter Stres, idejno in

na srečanja, ki so bila očitno posvečena poglobljeni razpravi o raznih glasbenih in glasbeno-liturgičnih vprašanjih, ki si mu jih rad zastavljal. Vsi se spominjamo tvojih navadno nekoliko sokratsko oblikovanih vprašanj, češ: "kaj misliš o tem in tem", ko si v resnici že vse temeljito in poglobljeno proučil in premislil, tako da smo se v takih trenutkih čutili skoraj kot na izpitu. Nekaj pa ti je bilo treba odgovoriti, drugače nisi imel miru.

Ganljivo, vsaj zame, dragi Marko, je bilo obujati spomine nate v naši, tako imenovani zamejski sredi. K mikrofonu je najprej sedla Marija Česčut, ki je spregovorila o tvojem sodelovanju pri PSBL, koledarju in izdaji knjige Umetnost 20. stoletja na Goriškem in v Posočju, ki je izšla leta 2000 pri Goriški Mohorjevi družbi. Zaključila je s svetlim spominom na tvojo srečo, ko smo se s predstavitev te knjige v Ljubljani vračali na Goriško po stari rimski cesti od Logatca do Cola in kako je tvoj obraz zažarel v svetlobi, ko smo prišli na Col in se zagledali v Vipavsko dolino, vso ozarjeno od večernega sonca. Prav tako se me je dotaknilo, ko je dr. Drago Legiša obujal spomine na prva srečanja s tabo v tiskarni Grafis in pogovore pri omizju pri Besednjakovih ter spregovoril o tvojem rednem in zvestem sodelovanju pri Novem listu ter nato po združitvi pri našem Novem glasu, za katerega si tudi napisal svoj zadnji objavljeni prispevek. Kako si s svojim življenjem in delom povsem naravno presegal mejo in živel ta prostor enotno, pa je lepo prišlo do izraza iz besed Dorice Makuc, ki se je med drugim spominjala tvojih nedeljskih jutranjih obiskov družbe, ki se je po maši zbirala na Travniku v Gorici, osebno pa tudi tvoje naklonjenosti, ko je šlo za ovrednotenje orgel, ki jih je izdelal njen oče.

/ stran 12
Marko Tavčar

Marko Vuk na terasi uredništva Novega glasa na Placuti v Gorici (foto DPD)

govinarja Egon Pelikana, ki je v svojem posegu izpostavil dejstvo, da ljudje kot ti, ki radi razdajajo svoje mnoge talente in globoko znanje tudi v domačem prostoru, dejansko oblikujejo kulturni humus nekega naroda, tako da lahko narodova kultura temelji na nekem širokem in trdnem temelju. Kolega iz študentskih let Stane Grandi pa te je osvetlil kot človeka, ki je bil dosleden v svojem demokratičnem pre-

na Koršič Zorn in podtajnik pri slovenski vladi Silvester Gabršček pa sta vsak po svoje osvetlila tvoj pristop k umetnosti in predanost, s katero si se posvečal zlasti primorskim ustvarjalcem, kako si spremljal tudi ustvarjanje v našem zamejskem prostoru ter vedno iskal pozitivnih sporočil pri vsakem slikarju ali kiparju, ki si ga obravnaval, ker si se zavedal, da je spodbudna in dobra beseda lahko prava investicija. Za mar-

načno ozadje je osvetlil Martin Breclj, ki je tudi izpostavil tvoje stalno preseganje meje in dejstvo, da si bil po svoji držbi in delu velik narodnjak, a tudi eden redkih primorskih disidentov, če se lahko ta izraz uporabi zate. O tvoji veliki ljubezni, orgljanju v Mirnu in po potrebi v drugih farah, zadnja leta pa enkrat mesečno na Sveti Gori, je govorila Terezika Paljk, medtem ko je skladatelj Štefan Mauri imel veliko spominov na vaji-

Kratki

Obvestilo:

Poročilo o zgodovinskem seminarju ob 60-letnici obnove samostojnega slovenskega političnega nastopanja v sedanjih mejah republike Italije, ki ga je priredil Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček v Vilfanovi dvorani v petek, 23. novembra, bomo objavili v prihodnji številki Novega glasa.

Koncert sakralne glasbe v Barkovljah

Zveza cerkvenih pevskih zborov in Slovenska prosveta iz Trsta sta priredili koncert sakralne glasbe, ki je zaznamovala sobotni večer. Le-ta je bil razdeljen na dva sklopa. Poslušalci, ki so se v lepem številu zbrali v tamkajšnji cerkvi sv. Jerneja, so najprej prisluhnili zasedbi Nomos Ensemble, ki je ponudila pester repertoar skladb svetovno znanih avtorjev. Sopranistka Teja Stegel in basbaritonist Aldo Žerjal sta pričarala prijetno vzdušje in na koncu požela velik aplavz. Spremljali so ju Sara Clanzig (flavta), Marco Bernini (oboa), Daniele Furlan (klarinet) in Aljoša Tavčar (fagot in klavir). V drugem sklopu pa je nastopil Mešani mladinski pevski zbor Trst, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Letos ima zborovodkinja velike načrte, ponosno pa je na cerkveni oder prišla s povečano zasedbo. Zboru se je namreč pridružil veliko število novih mladih članov. Prav zaradi povečanja pa se je Aleksandra Pertot odločila, da bo zbor razdelila, in sicer na mlajši in akademski zbor. Vsekakor pa to ne pomeni, da ne bo možno poslušati obeh skupaj, saj delajo tudi skupen program; košček le-tega so predstavili na sobotnem večeru. Skratka, novi cilji so zastavljeni, nove pesmi že vadijo, novepečeni člani se lepo uvajajo v skupino; obeta se torej bogata in zanimiva sezona, polna pestrih projektov, gostovanj in koncertov. Ne preostaja vam drugega, kot da se prepustite prijetnim melodijam zboru. / Jure Kopušar

SV. IVAN Župnijska skupnost

Božični dobrodelni sejem

Župnijska skupnost pri Sv. Ivanu v Trstu je junija vstopila v jubilejno leto, ki se bo zaključilo naslednje poletje: skupnost se namreč spominja posvetitve župnijske cerkve sv. Janeza Obglavljenega, do katere je prišlo 27.6.1858. Za ta okraj je to pomembno slavje, saj je večja cerkev nadomestila srednjeveško cerkvico sv. Ivana in Pelagija (t.i. "stara cerkev"), obenem pa je nov cerkveni objekt podčrtal čedalje važnejšo gospodarsko vlogo Sv. Ivana v razvijajočem se Trstu in vse vidnejšo prisotnost Slovencev v družbenem tkivu (domači obrtniki in podporniki so namreč okrasili notranjost cerkve in s tem zapustili trajno sled). Da bi čim lepše proslavili pomembno obletnico, so se Svetoivančani odločili za vrsto pobud: prva bo stekla že v nedeljo, 2. decembra, ko je na programu božični dobrodelni sejem: lepa skupina svetoivanskih otrok in odraslih župljanov je namreč pripravila vrsto predmetov, od lepih božičnih voščilnic in okrasov do okusno pletenih ali vezanih delov oblačila. Zraven si bo mogoče nabaviti tudi koristne torbe iz odpornega blaga. Nekateri so sodelovali tudi s pravo peciva in ljubkih daril. Vse to bo na razpolago v nedeljo, in sicer v Marijinem domu (od 11h do 13. ure ter od 15h do 18. ure), kjer bodo otroci tudi pokazali, katero božično

pesmico so se naučili in kaj so ustvarili pod skrbnim mentorstvom prizadevnih župljanov, predvsem gospe Ide Klarič in gospe Boži Kocijančič. Vabljeni vsi! Jubilejno leto Svetoivančanov se bo nato nadaljevalo v znamenju krožkov, v katerih se bodo zbirali župljani za klepet, ročna dela, ogled filmov, dalje v znamenju gledališke predstave Mlade dame Louise May Alcott, ki jo je režirala prof. Lučka Susič in v kateri nastopajo člani gledališke skupine SKK, ter v znamenju glasbenega doživetja, saj bo Sv. Ivan gostil pevce priznane zboru Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča: njihov nastop bo oplemenitil božični čas, odvijal pa se bo v cerkvi 22. decembra. V naslednjem letu bo slavje doseglo višek: predstavili bodo publikacijo o svetoivanski cerkvi, otvorili bodo razstavo starih slik in dokumentov o tem okraju, prisluhnili koncertu zboru Ave iz Ljubljane in seveda počastili farnega zavetnika s tradicionalno procesijo po Sv. Ivanu. Pri Sv. Ivanu se torej obeta bogato jubilejno leto: vsi prijatelji in znanci so seveda lepo vabljeni, da se udeležijo raznih prireditvev. Prva, dobrodelni sejem, je na sporedu že v nedeljo: obiskovalcem prav gotovo ne bo žal, da bo del nedeljskega popoldneva preživel v prijetni družbi.

zn

ODBORNIŠTVO ZA KULTURO OBČINE DEVIN-NABREŽINA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita

v okviru kulturnih večerov, ki jih prireja občinska knjižnica v Nabrežini,

na predstavitev knjige

DRAGI SREČKO...

Neobjavljena pisma Srečku Kosovelu

Gost večera prof. Janez Vrečko.

Večer bo vodila prof. Tatjana Rojc, ki je knjigo tudi uredila.

Odlomke iz pisem bo interpretiral Franko Žerjal.

Glasbena točka: glasbeniki Zavoda združenega sveta iz Devina.

Grudnova hiša v Nabrežini, v soboto, 1. decembra, ob 18. uri

Slovensko prosvetno društvo / Ob prazniku zavetnice cerkvenih glasbenikov

Cecilijanka zaživela tudi v Mačkoljah

Sveta Cecilija velja že od nekdaj za zavetnico cerkvenih glasbenikov. Njej na

čast je v petek, 23. novembra 2007, v Mačkoljah zaživela "cecilijanka" v organizaciji Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje. Gre za stari običaj, nekdanji predvsem družbenega, srečanja pevcev in organistov. Pobudo je društvo prvič obnovilo lani, letos pa jo je še dodatno obogatilo. Začela se je s sveto mašo, ki jo je v mačkoljski cerkvi daroval župnik Maks Suard v spomin na vse pokojne člane društvenega in cerkvenega zbora, na organiste in pritrkovalce. K maši so vabile melodije zvonov, ki so jih ubirali domači pritrkovalci mlajšega rodu. Po njihovi zaslugi doživlja umetnost pritrkovanja v tej vasi pravi preporod. S tem se ohranja in obnavlja stoletna slovenska tradicija.

Bogoslužje sta sooblikovala MePZ Mačkolje pod vodstvom Andreje Štucin in ob spremljavi Amalijs

se je odvijal družabni del "cecilijanke", ki so ga organizatorji naslovili "O pesmi in petju". Gost

stojni knjižni prvenec, je uvodoma spregovoril predstavnik založbe Mladika in urednik istoimenskega mesečnika Marij Maver. Furlan je namreč prav v tej reviji že objavil večino svojih pesmi, napisanih v barkovljanskem narečju. V zadnjih mesecih pa se preizkuša tudi s prozimi sestavki, v katerih opisuje predvsem anekdote iz družinske zgodovine. Besedo je nato prevzel avtor sam, ki je ob branju svojih pesmi, razpredel marsikatero misel o besednem ustvarjanju, o lepoti in pomenu narečne govornice. Z iskriavo hudomušnostjo je opisal svojo življenjsko pot, razpeto med Greto in Barkovljami. Spregovoril pa je tudi o zborovskem petju, saj je že od mladih let navdušen pevec. Spomnil se je številnih zborovodij, ki so zaznamovali njegove pevske izkušnje, še posebej pa Ubalda Vrabca, ki ni bil samo velik glasbenik ampak predvsem izredna osebnost. Sproščnemu pogovoru se je pridružila še pesem društvenega zbora, v veselje vseh, ki so se zbrali na prijetnem večeru v Mačkoljah.

NT

Marij Maver in pesnik Aleksander Furlan

Šturman ter mladinska pevska skupina.

Po maši se je dogajanje preselilo v dvorano bližnje Srenjske hiše. Tu

večera je bil Aleksander Furlan, v dojni vlogi pesnika in zborovskega pevca. O pesniški zbirki "An popodán", ki je Furlanov samo-

SKD BARKOVLE Odprtje razstave

Modelarstvo kot hobby

Modelarstvo kot hobby je naslov razstave, ki so jo odprli v petek, 16. novembra, v Slovenskem kulturnem društvu Barkovlje. "Katerikoli hobby predstavlja zelo pomembno sredstvo za dopolnjevanje našega prostega časa. Deluje pa tudi proti splošnemu polenarjenju naših možganov in našega obnašanja nasploh. Hobby nas prisili, da smo kreativni in da razmišljamo, kako ustvariti kaj konkretnega ali takega, ki nam bi bilo ne samo v zabavo, ampak tudi v zadoščenje." Modeler Armando Schillani je s temi mislimi nagovoril občinstvo v ul. Bonafata na večeru, ki ga je SKD Barkovlje priredilo pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev ter v sodelovanju z Zgodovinskim železniškim muzejem iz Trsta. V

društvenih prostorih so bili namreč na ogled enkratni modeli plovil, vlakov in dioram, ki so sad potrpežljivega in ljubeznivega dela Gianluca Battistina, Luca Klobasa, Davida Rasenija in Armanda Schillanija. Oljnathe slike plovil, ki so krasile stene društvenega se-deža, pa so sad umetniške žilice slikarja Sergia Sambraella. Med razstavljavci, ki so med drugimi sodelavci železniškega muzeja, je svoje mesto dobil tudi nadebudni desetletni mladenci Dan Poljšak, ki je svojo lju-

bezen do morja prelil v številne makete različnih plovil. "Vsi eksponati in njihove najmanjše komponente so izvirna dela avtorjev", je na odprtju razstave poudarila predsednica SKD Barkovlje Vera Poljšak,

ležiškega muzeja iz Trsta. K prijetnosti barkovljanskega večera je prispevala tudi glasbena kulisa, za katero sta poskrbela gojenca Glasbene matice, pianistka Alenka Cergol, učenka prof. Beatrice Zonta, in

Glavni snovalci barkovljanskega večera (foto IG)

ki je še dodala, da je ob vsaki diorami prisotna razlaga, ki prihaja iz Zgodovinskega že-

flavist Carlo Venier iz razreda prof. Erike Slama.

IG

KNJIŽEVNOST Predavanje v dvorani Baroncini

Vzpon Dušana Jelinčiča v globine človeka

Dušan Jelinčič je na srečanju, ki ga je 5. novembra priredil krožek Cultura e Arti v dvorani Baroncini, razgrnil pretežno italijanskemu občinstvu obširno paleto svojega besednega ustvarjanja, ki je dobilo podobo v 22 knjižnih izdajah. Srečanje je poteklo v obliki dialoga med gostom in tajnikom krožka Fabiom Venturinijem, ki je pogovor speljal tako, da je občinstvo lahko spoznalo celovitost Jelinčičevega opusa, ki obsega prozo, esejistiko, dramatiko, razprave, literarne in gledališke kritike za slovenski in italijanski tisk, radio in televizijo. Jelinčičeva prozna dela so v zadnjih letih zajela pripovedno in tematsko razsežnost, ki se v osnovi razlikuje od njegovih začetnih del: Venturinij je namreč spregovoril o romanu Tema na pomolu, "s katerim

avtor za zdaj opušta doslej tako opevano ljubezen do gorovja in pogloblja tematiko krivde, ki jo je v literaturi med drugim že nazorno obravnaval Kafka v svojem Procesu." Tematski premik v Jelinčičevem pisanju je bil že roman Umor pod K2, čeprav je himalajska planota še vedno prisotna v tem literarnem delu, se je avtor poslužuje izključno v funkciji kriminalne zgodbe. Neposrednost večkratnega doživetja Himalaje (leta 1986 se je kot prvi alpinist iz dežele FJK povzpel na vrh osemstisočaka Broad Peak, 8047 m) pa je Jelinčiču služila kot izhodišče za vstop v svet literature, saj je lastne izkušnje kot himalajec začel zapisovati že v podlistku, ki ga je tedaj imel v Primorskem dnevniku. "S takim suhoparnim pisanjem pa nisem bil zadovoljen, ker so sestavki nastajali z golim

zapisovanjem zaporednosti dogodkov", je obrazložil pisatelj, ki se je tako odločil povzdigniti tematiko alpinizma na drugo nivo, se pravi za poglobljanje višjih oz. globljih človekovih razsežnosti, kar je prelil v knjigo, svojo prvo uspešno Zvezdne noči. Narava in njena lepota sta avtorju služili kot vzgib za preseganje lastnih intelektualnih obzorij. Jelinčič je tako izoblikoval poseben odnos do himalajske planote in

njenih višav: popotovanje po Himalaji sproža v avtorju miselni proces, s katerim se v objemu enkratne narave sprašuje o človekovi usodi in tegobah, o božanskosti, o stvarnosti... Jelinčičeva proza se prvenstveno ne posveča opisovanju alpinističnih podvigov, temveč podvigu duše, ki je "edina neponovljiva lastnost vsakega človeka", je dejal pisatelj-alpinist oz. himalajec.

IG

SLOVENSKA GLASBENA ŠOLA in SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabita

na koncert

V PRIČAKOVANJU BOŽIČA

Koncert bo oblikovala

ženska vokalna skupina Lira iz Cerknega

Nedelja, 2. decembra 2007, ob 16. uri Cerkev sv. Jerneja Apostola v Mačkoljah

Društvo slovenskih izobražencev

Govorica Plečnikove arhitekture

Plečnikova arhitektura je govorica življenja, njegove umetnosti pa ne moremo razumeti, če ne poznamo njegovega življenja. To so bile besede, s katerimi je umetnostni zgodovinar in zunanji sodelavec Arhitekturnega muzeja v Ljubljani Klemen Košir začel večer v Društvu slovenskih izobražencev. Bile so uvod v Plečnikov svet stoterih raziskovanj in enkratnih stvaritev. "Jože Plečnik je eden izmed desetih največjih svetovnih arhitektov vseh časov," je na srečanju podčrtal Košir in najprej predstavil Plečnikova mlada leta. Rodil se je v preprosti, a izredno vedoželjni družini, oče je bil mizar, en brat je postal duhovnik, drugi pa zdravnik. Po šolskem letu v gimnaziji ga je oče vzel domov, kjer je pet let delal z njim v delavnici, nato pa se je vpisal na umetniško-obrtno šolo v Gradcu, obisk na Dunaju pa ga je prepričal, da se je predstavil velikemu Ottu Wagnerju, ki ga je tudi na univerzo sprejel. Bil je vseskozi najboljši študent,

tako da je po diplomi prejel enoletno štipendijo za podiplomsko študijsko potovanje po Italiji in deloma po Franciji. Na tej poti je svoje secesionistične korenine oplemenitil

vedno prilagajal prostoru, v katerega je posegal. Do umetnosti ga je peljala tudi askeza. Njegov vsakdan je bil preprost, jedilnik tudi, vedno se je oblačil v črne hlače in

Foto Kroma

z mediteranskim duhom in klasiko. "Plečnik je moderen arhitekt, a zna upoštevati tudi tradicijo, ne prekine z njo," je podčrtal Košir in dodal, da je ena največjih Plečnikovih odlik stalno iskanje novega, ki pa se sooča s krajem, v katerem nastaja. Plečnik se je namreč

suknjo ter belo srajco, bil pa je strasten kadilec in tudi veliko črne kave je popil. Ni se oženil in radovednežem je ob tovrstnem vprašanju resno odvrnil, da se je poročil z arhitekturo. Vsak dan je za delovno mizo sedel od deset do dvanajst ur, v nedeljah dopoldne, popold-

ne pa si je privoščil obisk pri znancih in prijateljih.

Pri vsakem delu je imel v mislih človeka. Njemu je morala biti arhitektura prijazna, v stavbah ali ob predmetih se je moral počutiti najbolje, večkrat pa je gradnjo oblikoval tako, da je uvajala obiskovalce v razmišljanje in dobro počutje. Pa še ena posebnost odlikuje velikega slovenskega arhitekta: ni mu bilo dovolj oblikovanje fasad, vedno se je lotil tudi interjerjev in notranje opreme, da je stavba celostno zažive-la. Pri tem mu je pomagalo tudi globoko poznavanje lesa, ki mu je pod kožo zlezel v mladih letih. Sploh je Plečnik ustvarjal le v tistih materialih, ki jih je zelo dobro poznal, npr. les, kamen, opeka.

Dunaj (Zacherlova hiša), Praga (Hradčani, cerkev Srca Jezusovega) in Ljubljana (Žale, Tromostovje, NUK, tržnica) so bila tri glavna obdobja Plečnikovega ustvarjanja, ki jih je Košir z živahno besedo in slikovno bogatim predavanjem zelo dobro predstavil, zaustavil pa se je tudi pri Plečnikovi hiši na Trnovem, ki je danes muzej in z izvirnim pohištvom ter opremo zelo dobro prikazuje življenje in delo velikega umetnika.

MR

Bambičeva galerija Švarov poklon Milku Bambiču v sliki in filmu

V Bambičevi galeriji je bila do 24. novembra razstava, ki jo je tržaški slikar Deziderij Švara posvetil eni osrednjih osebnosti tržaške, primorske in sploh slovenske likovne scene dvajsetega stoletja

- Milku Bambiču -, po kateri nosijo ime tudi umetnosti namenjeni prostori na sedežu Sklada Mitja Čuk. Bambič je bil med drugim tudi mentor Deziderija Švara: ricmanjski slikar je posvetil razstavo v hvaležen

spomin Milku Bambiču, ker ga je le-ta na začetku umetnostne poti spodbujal k ustvarjanju in stalnemu poglobljanju. Poln in dovršen izraz, kromatična harmonija in iskanje svetlobnih učinkov so stalnice Švarove poetične govornice, ki vabi k refleksiji in meditaciji ter hkrati odraža avtorjevo energijo, je izpostavila Jelka Cvelbar. Mojstra so navdihnile v prvi vrsti žive in tople jesenske barve, v katerih ni zaznati 'Leopardijeve depresivne megle' (Jesenska simfonija, Jesenska drevo, Jesen, Jesen na Krasu, Ruj na Krasu). Globoko sled pa je v Švarovi likovni izpovedi pustila tudi rojstna vas Ricmanje, razpeta med morjem, Krasom in nebom, kot je sam dejal (Zaton, Med oblaki, Zadnje sonce, Po nevihti, Zaton v pristanu, Zaton v zalivu). Razlago svoje-ga odnosa do umetnosti je zaupal besedam irskega pisatelja Jamesa Joyca, ki pravi, da je "umetnost ključ, ki odpre kletko duha, vklejenega v materialnost". Številnim udeležencem otvoritvenega večera je nato podal tudi

nekaj utrinkov iz svojih prvih let, ko je slo po upodabljanju v težkih gmotnih razmerah utešil, tako da je poslikal kuhinjske zidove 'v tehniki ogelje'. Prijetno srečanje z Deziderijem Švaro se je nadaljevalo s predavanjem kratkometražca, ki ga je posnel režiser in avtorjev prijatelj Aljoša Žerjal. Naslov filma Krog 2 je tesno povezan z dogodkom izpred 25 let. Krog je namreč ime opuščene samostana nad Sečovljami, kjer so se poleti 1982 (zato številka 2) zbrale različne generacije tržaških ustvarjalcev in ustvarjalk. Posnetek je zanimivo pričevanje happeninga, spontane delavnice, v kateri so se prepletali sproščeni skupinski in samostojni posegi v prostor. Poleg tega gre za edinstven, zgodovinski dokument časa in ljudi, med katerimi velja posebej poudariti igriv 'nastop' Milka Bambiča, ki je duhovito in ironično sooblikoval improvizirane prizorčke. Poklon Milku Bambiču se je sklenil v znamenju martinovanja in ob zvokih harmonike mlade-ga glasbenika Erika Briščaka.

AL

Slikar Deziderij Švara (foto Kroma)

ŠC Melanie Klein

S pestrimi pobudami v novo sezono

Študijski center Melanie Klein je tudi letos začel s polno paro. Minuli mesec se je že začel tečaj slovenščine za odrasle. Namenjen je vsem tistim, ki bi se želeli naučiti slovenščine oz. poglobiti znanje le-te. Cilj tega tečaja je mešanem zakonom približati slovenski jezik in kulturo, ker ni redkost, da sta ta dva faktorja v multikulturnem okolju zanemarjena. Dr. Ingrid Bersenda je začela s svojo jezikovno delavnico "Slovenske urice", ki je namenjena otrokom od 3. do 7. leta starosti, ki izhajajo iz mešanih ali italijansko govorečih družin, in jim nu-

di odpravljanje napak pri izražanju. Pozornost pa je študijski center namenil tudi najmlajšim. Prvi koraki, kot se imenuje sklop srečanj, je namenjen dojenčkom do 8. meseca starosti, spoznavali pa bodo tehniko masaže in z dejavnostjo v bazenu vzpostavili harmoničen odnos z novorojenčkom. Predviden je tudi seminar s starši. Izkušeni psihologi bodo odgovarjali na njihova vprašanja in tako ustvarili nekakšen odprt dialog. Seminarji so brezplačni in se bodo vrstili od 26. novembra, in sicer vsak ponedeljek.

Ob koncu leta se bo začela tudi božična ustvarjalna delavnica. Namenjena je odraslim, ki bodo odkrivali razne ustvarjalne tehnike, s katerimi bodo naredili svoja božična darila. Od 19. januarja do 8. marca bo potekal "Besedni ringaraja". Jezikovna delavnica je namenjena otrokom od 4. do 7. leta starosti, ki obiskujejo slovenske šole in želijo bogatiti svoj besedni zaklad in utrjevati svojo slovenščino. Odraslim pa je namenjena še ena dejavnost, in sicer tečaj za dobro počutje. Tečaj omogoča odraslim nad 50. letom, da spoznajo različne tehnike, s katerimi bodo lahko dosegli dobro počutje. S posebnimi dihalnimi, gibalnimi in sprostitivnimi tehnikami se bodo ponovno približali vzpostavitvi ravnovesja med telesom in mislijo. Treba je še omeniti, da študijski center Melanie Klein sodeluje s

slovenskimi šolami že od leta 2001 in nudi razne projekte za vrte, osnovne, srednje in višje šole. Omembe vredna sta dva projekta. Prvi je projekt "Spoznavajmo telo in naše gibe", ki vsebuje tečaj motorike za otroke iz vrtec in osnovnih šol. Drugi projekt pa je "Slovenski ABC". To je jezikovni tečaj, namenjen otrokom iz vrtca, ki izhajajo iz mešanega zakona ali tuje družine. Skozi celo leto je na voljo klinično pedagoška svetovalnica, kjer so klinični pedagogi na razpolago družinam za morebitne psihofizične in relacijske težave. Ne nazadnje je treba omeniti, da večina delavnic in srečanj poteka na sedežu, na ul. Cicerone 8, v Trstu. Za morebitne dodatne informacije lahko pokličete na telefonsko številko 328 4559414 ali pa obiščete spletno stran www.melanieklein.org.

Jure Kopušar

Obvestilo

Slovensko kulturno društvo Barokvle vabi na predpraznični sejem, ki se bo začel v soboto, 1. decembra 2007. Ob tem bodo še druge prireditve: 3. 12. ob 19.00 nastop gojencev Glasbene maticice Trst-Gorica; 4. 12. ob 15.00 Pravljični popoldan za otroke; 5. 12. ob 15.30 do 18.30 Sladki po-

poldan; 6. 12. ob 20.30 Filmski večer z inž. Pinom Rudežem.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: namesto cve-tja na grob pokojnemu Silvestru Krizmancicu daruje Ema Krizman-cic 10 evrov.

Za misijonarja Tomaža Mauriča v Ukrajini daruje gospa Elvira Mauri 10 evrov.

SKLAD MITJA ČUK

vabi ob "Ta veselem dnevu kulture"

v Bambičevu galerijo na odprti razstave akvarelov

SVETLOBNI TRESLJAJI

Claudie Raza

V ponedeljek, 3. decembra 2007, ob 20. uri

Umetnico bo predstavila mag. Jasna Merku'

EMOCIJE OB LJUDSKIH ZVOKIH

bo na diatončni in klavirski harmoniki

prikladal mojster Zoran Lupinc

Pesmi iz zbirke Claudie Raza *Sottili inquietudini 2* bo umetniško podal Aleksij Pregarc

Slovo od prijatelja Sopevcu Mirku v spomin

Istje rumeni in odpada z dreves; sonce lebdi tam v daljavi na nebu, sicer nižje, a vseeno s svojimi žarki prijetno sije in osvetljuje četrtkov jesenski popoldan, ki je namenjen slovesu od našega prijatelja in sopevca Mirka. Tam v daljavi se sliši žalostna pesem zvona, ki naznanja

daljni Siciliji. Ker je to sovpadalo z vojnim dogajanjem, je moral služenje vojaščine podaljšati do kapitulacije Italije. Po razpadu italijanske vojske pa mu je uspelo se vrniti na Opčine kljub nevarnostim, s katerimi se je moral soočati na svojem povratku.

Takoj po vojni se je začasno zaposlil pri ameriški vojaški upravi, kjer je opravljal razne zadolžitve. Pozneje pa je dobil stalno zaposlitev na železnici, kjer je ostal do upokojitve.

V našem zboru bomo Mirka ohranili kot vestnega pevca, ki ni nikoli zamudil vaj, bil je tudi vedno prisoten pri nedeljskih mašah. Če si bil za-grljen ali če te je pestil suh kašelj, ti je očetovsko ponudil bombon, da si lepše in slajše pel. Veliko mu je tudi pomenilo odličje sv. Cecilije, ki mu ga je pred nekaj leti podelila Zveza cerkvenih

Mirko Škerlavaj

slovo. Daljši sprevod se vije od cerkve mimo Doberdobske ulice vse do pokopališča, kjer bo Mirko užival večni pokoj. V nedeljo, ravno na god sv. Martina, je v tržaški bolnišnici podle-gal zahrbtni bolezn na sopevec in prijatelj Mirko Škerlavaj - Briškov z Opčin. Še niti mesec pred tem smo se skupaj veselili na pevskem izletu v Ribnici in Novi Štifti, kjer ni manjkalo veselja in dobre volje. Zadnjič je pel z našim zborom ravno dan pred izletom, in sicer na Dekanijski reviji v Trstu v cerkvi pri salezijancih. Nič ni dalo slutiti, da ga bomo v tako kratkem času izgubili.

Mirko ni bil tak, ki bi se pritoževal nad lastnimi težavami. Bil je človek vedrega značaja, ki je znal uživati v malenkostih, ki mu jih je nudilo vsakdanje življenje. Zadnje čase se je malo pritoževal nad bolečinami v kolenih; vendar ko si ga vprašal, kako je kaj z zdravjem, je vsakič še dodal, da je pač treba gledati naprej z optimizmom. Kljub zavirljivi starosti je še vedno znal biti družaben. Ker je bil zelo delaven, si je znal sam pomagati pri raznih hišnih opravilih. Zelo rad je tudi pogosto zahajal v vinograd, kjer je gojil in negoval trte.

Kot mnogim njegovim vrstnikom, tudi njemu v življenju ni bilo vse poslano z rožicami. Že kot mlad fant je moral služiti vojaški rok pri italijanski vojski na

pevskih zborov. Še prej pa domača župnija za njegovo zvestobo in trud v več kot petdesetletnem pevskem udejstvovanju na cerkvenem področju.

Njegova prisotnost pa ni bila vidna samo v pevskem zboru. Vsakič je ponudil pomoč, če je bilo to potrebno, tudi izven zbora. Tako je vsako leto na zahvalno nedeljo nudil svoje poljske pridelke za blagoslovitev le-teh, za cvetno nedeljo je vsakič s svojim vozilom pripeljal oljke, brez katerih si ni mogel predstavljati praznične cvetne nedelje; pomagal je pri raznih opravilih, ki so bila potrebna, ko je bilo treba postaviti zunanji oder za cerkvijsko in vsakoletnem Marijanskem shodu; poskrbel je tudi za električno napeljavo na prostem, ne nazadnje je bila še kako vidna njegova prisotnost pri obnovi orgel, ko je zelo vestno skrbel za njihovo brezhibno delovanje. Še mnogo načrtov in idej je imel v mislih, a žal ga je zahrbtna bolezen prehitela.

Ne vem zakaj, a ko odhajam s pokopališča z žalostnimi občutki, ob pogledu na jesensko sonce, ki pošilja tebi svoj zadnji sončni žarek v slovo, me prevzame neka pozitivna energija. Hvala za zgled, za trud in za požrtvovalnost, ki si jih znal tako nebesično razkazovati v vsakdanjem življenju. Spomin nate bo ostal v naših srcih živ za vedno.

Marjan Škerlavaj

Povolilno pismo iz Idrije

Kje si (bil), demos?

Naláš pišem z malo začetnico - demos, čeprav mi je pred očmi Demos. A ker je bila Demosova skupnost strank in gibanj zasnovana na kar precej široki osnovi ljudstva - demosa, menim, da je primernejše, da zapišem z malo, četudi bolj mislim na politični Demos. Zavedam pa se, da Demosa že petnajst let ni več, uničili so ga "poltaknjenci", špekulanti in politična kontinuiteta prejšnjega totalitarnega režima; v glavnem pa so še ostali njegovi ljudje in pri Slovincih tudi še ni povsem izpuhtela pomladna ideja. Mirno priznam, da so me predsedniške volitve in njihov izid prizadele. Ker sem zajadral že v drugo polovico

borskih volitev ta rahla večina vendarle premaga drugo stran, se zgodi, da slednja iz "desne" večine izvabi kakega "Pucka". Je kot zakleto! Lojzeta Peterleta poznam že več kot trideset let. Najbolj sva se spoznala v svinčenih letih, ko je obiskoval takratnega vojskarskega župnika in pesnika Vilija Steguja. Poznajo pa ga tudi vsi Slovenci, da je poštenjak, da se je že v trdih časih zavzemal za demokracijo in slovenstvo, se zanimal za zamejske rojake in da je bil med prvimi osamosvojitelji, da je ostal vedno zvest samemu sebi in svojim nazorom in je odprt, širok kristjan in narodnjak, kar pa je za nekatere, če že ne nesprejemljivi

so obravnavali njegovo soočenje v ponedeljek, 5. novembra. Ene dobre besede ni bilo za Lojzeto uravnovešeni in dostojni nastop. Eden od njih je hotel celo zrušiti Peterletov najtrdnejši argument, ko je dejal - pišem po spominu - kot da osamosvojitve Slovenije nič več ne šteje, oziroma, da to pri kampanji ni pomembno vprašanje. Skratka, Lojzeta Peterleta, ki na odru evropske politike ni nepomemben, so nekateri komentatorji, časniki in televiziji hoteli prikazati kot "neurbanega" populista, nekakšnega farovski kmečkega krjavla s folklorističnim godalcem; njemu nenaklonjeni časniki (ne vsi) so se ga lotevali na način, kot so nekoč Slovenci ravnali s Cankarjevim idealistom. Neki mlad volivec mu je pred televizijsko kamero očital narodno nošo, ki je pa Peterle ni nosil, ne kot predsednik prve slovenske vlade ne kot zunanji minister in ne kot evropski poslanec. Skoraj noben častnikar si ne upa ali noče spregovoriti drugače, recimo, v korist Peterletu. Starrega načela *Audiatur et altera pars* se ne drži nihče več, vse je večinoma usmerjeno v tisto že obrabljeno negativno predstavljanje pokončnega Slovenca Lojzeta Peterleta kot kakšnega cerkvenega aktivista.

K sreči so časi danes vendarle drugačni od Cankarjevih in Peterle ni noben *donkiohot*; trdno sem prepričan, da bo kot zgodovinska oseba slovenskega osvobajanja še vedno zelo dejaven in uspešen v slovenskem političnem življenju. Nekateri so s pisanjem ali v govoru v predsedniški kampanji Peterletove simpatične posebnosti in prednosti zasmehovali, hkrati pa niso hoteli jemati zares nekaterih njegovih izvirnih predlogov, kot je tisti o zakonu, ki bi delavcem zagotavljal nekaj zaslužka tudi iz dobička. Kakorkoli že: brez patetike in poveličevanja bi rad poudaril, da je del slovenskega naroda ob svojem času izdal in zavrgel mnogo svojih dobrih in zvestih sinov, naj naštejemo vsaj Prešerna, Gregorčiča, Pučnika in to jesen Peterleta, enega glavnih pomladnikov. Za uteho si jemljem, da so mu v idrijskem volilnem okraju volivci v prvem krogu izkazali zaupanje, tako kot nekoč Jožetu Pučniku tudi v drugem..

Idrija, po Martinovem 2007
Tomaž Pavšič

osmega križa, je le malo upanja, da bom še doživel, da bi bil izvoljeni prvi mož ali prva žena Slovenije človek, ki ne izhaja iz nekdanjih jugoslovanskih komunističnih logov. Ugotavljam torej, da sem do svojih 14. let živel pod vladno fašizma, saj je bil Viktor Emanuel III. le lutka, ukazoval je diktator Mussolini, pa že tako ali tako smo bili narodno podjarmljeni in zločinsko preganjani, morali smo živeti pod državo, ki ni bila naša; po letu '45 pa je bil vse doslej, bodisi v komunizmu bodisi v demokraciji (po letu 1990), moj vrhovni državni poglavar vedno oseba, ki jo je vzgojil komunizem in ki je imela v komunizmu tudi svoj pomembni položaj. Pa ne mislim, da komunisti, tudi če bi obdržali svoje nekdanje tako ponosno ime, ki se ga zdaj večinoma sramujejo, ne bi smeli demokratično sodelovati pri oblasti, gre le za to, da je čudno in tudi nepravilno, da dobra polovica državljanov, ki se ne priznavajo kot podporniki komunizma, na vseh predsedniških volitvah na tak ali drugačen način vedno potegne kratko. Če pa na državno-

vo, pa gotovo nazadnjaško. V začetku kampanje mu je kazalo dobro, a kmalu so se po slovenski deželi, ki je, če rečem po cankarjansko, sto klatfer globoko zastrupljena s titokomunističnim in grobo liberalno materialističnim ter novo kapitalističnim herbidom, začeli njegovi nasprotniki neutemeljeno in žaljivo cefrati ter spreobračati njegove ocene, zamislili in predloge, četudi so bili ti še tako koristni in izvirno zamišljeni. Karkoli je rekel, vse je bilo narobe, kakorkoli se je obnašal, vse je bilo neprimerno. Če je imel v čem svoje čisto lastne prednosti, so mu jih zamerili in jih poskušali oblatiti. Njegovih bolj drznih in demokratičnih sodobnejših pogledov, ki jih od njega niso pričakovali, so se ustrašili, češ da zlorablja njihove argumente in so ga obsodili, da ni iskren... Na Martinovo se je slišala celo očitna laž, da je bila njegova predvolilna borba negativna in plitva! Sedaj vseprek gonijo tisto, da je bila Peterletova kampanja umazana. Zagodli so mu jo tudi tisti sicer tako "prominentni" časniki, ki

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Cmok, pa ne buba več"

Ko izstopim, ju opazim. Mlada ženska, stara kakih trideset let, ob njej prijatelj enake starosti. Ona vstopi, on jo počaka zunaj in je videti skoraj nebolj. Slika mi ne gre iz spomina, ponovno in ponovno se mi vrača pred oči pogled te ženske, ki bi lahko bila moja vrstnica. Kdo je? Kakšna je njena življenjska zgodba? Zakaj se je odločila, da pride sem? In kdo je ta mož? Zaročenec, prijatelj, brat? V roki imam zavitek, izročen mi je bil s prošnjo, naj ga kam prilepim. Previdno ga odvijem. Iz papirja zreta vame dve ličnici, nežni poljub med dvema ustnicama in nad obrazom rdeč napis: "Cmok in ne buba več". Potem uperiš pogled jasneje na eno od ličnic in ti je jasno, da pri vsem tem nekaj le ni tako običajnega. Rdečkasta podplutba in tudi ustnica, ki ni pordela od šminke. Takrat razumeš, da je vse tako običajno. Skorajda sram te je to črkovati črno na belem. Kako je sploh možno, da nekaj takega postane običajno? "Običajno, Vida. Vem, da zveni nepopisno grozno, in vendar je tako: moja žena, socialna delavka, mi vsak večer ob koncu delovnega dne pravi, da si ne upamo niti predstavljati, kakšne iznakažene realnosti obstajajo v naši sredi. Res začenjam verjeti, da je človek po instinktu precej slab kot dober". Center je majhen, ko stopam po njem, pravzaprav doženem, da je bila moja misel skrajno neumna in naivna: v samem centru proti nasilju nad ženskami seveda ne bo zatočišča za pretolčene žene in njihove otroke. Naslov dveh stanovanj za tri ženske z otroki je seveda tajen. Besede ene od ustanoviteljic centra mi švigajo v ušesa, v dušo, okrog mene, šumijo mi povsod, sprašujem se, zakaj za vraga smo ljudje tako strašno neumni, da gledamo filmske zgodbe o ne-vem-kakšnih umorih, seci-

ranju trupel, prebutanju ne-vem-koliko žensk, posilstvu otrok in vsem volčjem, kar lahko obstaja v telesu in možganih tega živega bitja, ki se mu sploh lahko še pravi "človek"? Zakaj sploh izgubljam čas, energijo, srčne zmogljivosti, pozitivne note, ki nam jih mogoče pošilja onstranstvo, da si "iščemo oddiha" v družbi televizijskih serijskih morilcev, revolverjev in hlastanja po človeški krvi? Ali je res *homo homini lupus*? Ali smo sploh tako naivni in verjamemo, da vsa ta negativnost, ki se nam niza pred očmi nima nobenega vpliva na naše psihofizično stanje? Gledam plakat, ki ga nosim v rokah, to prebutano ličje in fikcijo krpanja odnosa s tistim pocukranim poljubom na okrvavljene ustnice. Sprašujem se, kako je lahko človek tako neumna, da se ne zaveda, kako nas vse to tako obkroža. Nobene potrebe ni, da gledamo televizijske kriminalke, dovolj nam je potrkati na vrata tega in drugih centrov in vprašati, kdo sploh sem prihaja. Ženske različne starosti, različnega socialnega statusa, tudi zelo izo-

bražene, tudi take, ki pridejo v center v krznu in z dizajnerskim zlatom okrog vratu. Najbolj me preseneti spletna stran centra, točna razlaga tega, kaj je nasilje. "Fizično nasilje te lahko ubije. Je pa tisto, ki je tudi najbolj prepoznavno. Težje se je izvleči iz psihološkega nasilja, iz situacije, ko ti druga oseba stalno, dan za dnem, izpodjeda vero v samega sebe. Danes se lahko znajdeš v nebesih, jutri v peklu in čez dva dni zopet v nebesih. Nasilje pomeni, da ti neka druga oseba stalno odjeda vse, kar si: vero v sposobnost odločanja, pravico po lastni sreči". Navsezadnje ni tako zelo težko najti se v partnerskem odnosu s tako osebo, veliko težje je zbrati pogum in se končno zavzeti za učenje ljubezni do samega sebe.

Z 9. strani

Dragi Marko Vuk!

Doživetje je bilo prisluhniti trem duhovnikom, Efreemu Mozetiču, ki je osvetlil družinski, narodni in kulturni humus, iz katerega si zrasel in črpal svojo zavezanost Primorski in vsemu lepemu; sedanjemu mirenskem župniku g. Cirilu Ceju, ki se je hvaležno spomnil, kako si se razdajal kot organist in človek, ki je skupaj s Pavlom Budinom urejal župnijski list, pripravil razstavo ob obletnici župnije ter sploh bil vedno na razpolago za vsako potrebo. Podobno velja tudi za Mirenski grad in za to romarsko

orglanje, se je zelo občuteno zaključil ta dolgi, a vseskozi zanimivi popoldan. Čisto na koncu pa je Andrej Budin vse nas opozoril, da so te ob glasbi in zvonovih zanimali in veselili tudi vlaki. Pa sem se spomnil na tisto božično srečanje urednikov in sodelavcev Novega lista v Prečniku, ko te je gostilničar, g. Pavlina, sam nekoč strojevodja, zamenjal za poklicnega kolego, ker si z njim strokovno in kompetentno razpravljaj o lokomotivah, ki so visele na steni. Dragi Marko, bil je lep sobotni

oblikovali godalni trio, ki ga je vodil Marko Kodolja, ter organizator Mirko Butkovič in Gregor Klančič. Slišali smo Haydna, Bacha, Buxtehudeja in zanimiv Brixijev koncert za godala in orgle. Bilo je lepo, kot je bila globoko občutena - tako so mi povedali - tudi spominska maša, ki jo je vodil g. Anton Pust in je pri njej pel vaš mirenski cerkveni zbor.

Kot veš, maše nisem mogel dočakati, ker smo peli na Cecilijanki, ki je letos izzvenela v znamenju težke izgube za naš prostor, saj se vam je tam v večnem Jeruzalemu pridružil tudi Mirko Špacapan, po rodu prav tako Mirenc. Tako sedaj, ko sem ti na željo našega Paljka, ki se žal

Na Mirenskem Gradu so o Marku Vuku spregovorili številni prijatelji (foto Nace Novak)

svetišče je tvoj trud hvaležno izpostavil g. Anton Pust. Prav na koncu iz besed Ivanke Uršič, ki deluje v pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, pa smo izvedeli, kaj vse hrani tvoja zapuščina. Z dvema odlomkoma, kratkim pisemcem, ki si ga napisal bolni noni, ko si bil kakih 8-9 let star, in z zahvalo, ki si jo prejel za svoje

popoldan, ki se je začel z recitatorsko glasbenim poklonom članov domačega društva Stanko Vuk, ko so ob tvoji nečakinji Evi nastopile še druge mlade članice društva, igrale in podajale razne pesmi in odlomke iz del Stanka Vuka, po okrogli mizi pa smo se v romarski cerkvi zbrali še na krajšem koncertu, ki so ga

sobotnega srečanja ni mogel udeležiti, napisal to dolgo pismo, naj te najlepše pozdravim in prosim, da skupaj s Pavlom večkrat pomisli na nas vse, ki skušamo vsaj malo poprijeti za vsa dela, ki sta se jih lotevala in tudi zvesto opravila. Mi se vas bomo spominjali v molitvi. Lep pozdrav.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. novembra, ob 14. uri.

Notranji minister Dragutin Mate se bo moral zagovarjati v parlamentu

Predsednik vlade napovedal odločen boj zoper nesramno bogatenje

V Sloveniji vsak dan nastaja veliko najrazličnejših dogodkov, toda javnost se, razumljivo, zanima samo za nekatere, tiste, ki bi lahko najbolj koristili ljudem. Politika nasploh ne uživa večjega ugleda, čeprav je seveda eden najpomembnejših dejavnikov v vsaki sodobni družbi. V časnikih in elektronskih medijih je še zmerom veliko prostora, namenjenega peticiji, v kateri je skoraj 600 slovenskih časnika premiera Janeza Janša obdoli, da v državi uvaža cenzuro in na druge načine omejuje samostojnost javnih občil. Prispevki o tem je veliko, največ s kritično ostjo zoper navajanja in trditve predsednika vlade na seji parlamenta, na kateri so mu sicer izglasovali zaupnico. Časnikarji, podpisniki peticije, so zagotovo naredili napako, ker so omenjeni dokument najprej na razne naslove poslali v tujino, šele potem pa tudi Janezu Janši. Premier zdaj zatrjuje, da bi se s podpisniki rad sestel in se z njimi pogovoril glede njihovih kritik in trditve, a mu to ni bilo mogoče, ker so ga ignorirali. Politični analitik in komentator Bernard Nežman je v novi številki tednika Mladina o obravnavani temi zapisal, "da je razvpita tema o peticiji lahko upravičena, toda daleč precejšena, če pomislimo, da ne vsebuje niti ene-

ga primera časnika, ki bi zaradi posega vlade izgubil službo." Oster in polemičen prispevek zoper trditve premiera o peticiji časnika pa je v isti številki Mladine objavila filozofinja dr. Spomenka Hribar. Dala mu je naslov Igre brez meja, v prispevku pa Janeza Janša dolži, da bi rad uvel osebno oblast ali kar celo diktaturo v Sloveniji. Vlada pa je na seji prejšnji teden preučila program predsedovanja Evropski uniji in ugotovila, da so priprave na omenjeni zgodovinski dogodek skoraj končane. O programu predsedovanja Slovenije v prvih šestih mesecih leta 2008 bo v prvi polovici meseca decembra razpravljala Državni zbor. O predse-

dovanju evropski povezavi se premier posvetuje tudi med svojimi pogostimi obiski v tujini. Ta četrtek, 29. novembra, se bo mudil na uradnem obisku v Rimu in Vatikanu. Med tem obiskom, ki bo namenjen tudi pogovorom o predsedovanju Slovenije Evropski uniji, se bo Janez Janša sestel tudi s predsednikom italijanske vlade Romanom Prodiem, sprejel pa naj bi ga tudi papež Benedikt XVI. Javnost pa je s posebnim zadovoljstvom sprejela napoved premiera, da bo vlada v prihodnje posebno skrb namenila blaginji državljanov, drugi in zaključni fazi privatizacije gospodarstva ter okrepila boj proti

nem tkivu.

Tudi po vstopu v schengenski prostor bo zagotovljena varnost ljudi in premoženja

V Sloveniji izvajajo reorganizacijo policije, da bi zagotovili njeno ustreznost in učinkovitost ob bližnjem vstopu v schengenski brezmejni prostor, kar naj bi se zgodilo 21. decembra. Pri policiji zagotavljajo, da bo tudi v novem režimu zagotovljena enako visoka varnost ljudi in premoženja, kakršna velja sedaj. Na državnih meji med Slovenijo in Italijo bo k temu prispeval tudi sporazum o sodelovanju policij, ki ga pa italijanska vlada še ni potrdila. Pri zagotavljanju reda, miru in varstva oseb in premoženja bodo pomembni deleži lahko imele tudi t.i. policijske enote za izravnalne ukrepe, ki bodo lahko delovale tudi čez mejo, v drugi državi. Zgodilo pa se je, da se bo moral minister za notranje zadeve Dragutin Mate, ki ima velike zasluge za uvedbo Schengena v Sloveniji in tudi v drugih državah, morda že v mesecu decembru zagovarjati v Državnem zboru. Na zahtevo poslancev sranke Zares in LDS naj bi pojasnil nekatere napake, ki jih je domnevno povzročil pri svojem delu. Mate uživa podporo vseh strank vladne koalicije, zato mu bo parlament najbrž izglasoval zaupnico.

Marijan Drobež

Ob okroglem jubileju izid zbornika

Slovesno ob 50-letnici sklepa šolanja na nižji gimnaziji Vipava

V soboto, 6. oktobra, smo se dijaki 4. letnika nižje gimnazije

Vipava zbrali v razredu stare šolske stavbe v Vipavi, ki smo jo zapustili v juniju leta 1957 in odšli na vse strani neba. Zbralo se nas je 29 sošolcev od blizu in daleč, dva sta prišla celo iz Švice. Razred je bil slovesno okrašen, za kar je poskrbelo Društvo za razmetano podstrešje iz Vipave. Zelo priščno je bilo srečanje z našo nekdanjo razredničarko Viko Radojevič, ravnateljico Nado Hoenigman in Vero Poniž, ki nas je učila zgodovino in zemljepis. Po veseli dobrodošlici pevskega zborčka OŠ Draga Bajca in izmenjavi mladostnih spominov smo se odpeljali do cerkve sv. Kozma in Damijana v Podbrju pri Podnanosu, kjer je naš dijak gospod Niko Štrancar, župnik v Zagorju pri Pivki, daroval sv. mašo za pokojne učitelje in dijake. Zgodovino tega lepega starega svetišča in našega kulturnega spomenika nam je po maši predstavil prof. Jurij Rosa. Pod večer smo se veselo razporežili odpravili na Slap na domačijo Majerija, kjer so nam za pozdrav zapeli in zaigrali člani KD Karla Štreklja iz Komna, nato je sledila skupna večerja. Ko smo se pripravljali na ta zlati šolski jubilej, se je rodila ideja, da bi izdali pisane spomine. Ideja je počasi dozorevala in pisanje se je

širilo, tako da je sčasoma nastala prava knjiga z naslovom Zbornik o šolstvu v Vipavi s podnaslovom

1957. Gradivo je zbrala in uredila naša nekdanja ravnateljica Nado Hoenigman. Nekaj strani je

Stoji učilna zidana. Lep ovitek ali zunanjo podobo je knjigi oblikoval naš nekdanji učitelj risanja Pavel Medvešek in tako sklenil krog dijakov in učiteljev, ki so ustvarjali ta zbornik. Gradivo smo zbirali kar devet mesecev in se trudili, da bi ob našem zlatem jubileju knjiga tudi izšla. V glavnem smo podatke iskali v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, kjer hranijo šolske kronike. Potrebno je bilo veliko truda, dogovarjanj, iskali smo primerne slikovne materiale in tako obogatili zbornik s 105 fotografijami, starimi listinami, spricvali, potrdili in podobnim. Prvi del zbornika prinaša zgodovino o vipavski šoli od njenih do sedaj znanih začetkov in jo pripelje v čas Avstrije, Italije in Jugoslavije v poljubni obliki in skozi pogled šolske kronike do leta

posvečenih prav našemu razredu, to je letošnjim jubilarantom. Pristnost in posebno domačnost dajejo zborniku objavljeni spomini naših profesorjev in nas dijakov. Na našo prošnjo za pisane spomine se je odzvalo kar 8 profesorjev in 15 dijakov, tako sodeluje v zborniku 23 avtorjev. Ob koncu knjige je objavljen še seznam dijakov ostalih razredov takratne nižje gimnazije Vipava, ki so jo obiskovali pred nami. Tako se je rodila naša knjiga za učitelje in učence od učiteljev in učencev vipavske šole. Lahko rečemo, da je dvojni praznik, ko se o domačem kraju izda knjiga, to je prav gotovo poseben dan za nas vse. Prof. Vlasta Tul, nekdanja učenka na vipavski šoli, je v uvodniku zbornika zapisala, da je naša knjiga bogato darilo generacije dijakov šoli, kraju in pri-

morskim ljudem in uporabna učna knjiga o šolstvu v Vipavi. Zgodovina šolstva je za vsak kraj in za vsak narod zelo pomembna, je del njegove kulture in njegovega napredka. Učitelj pa je tisti, ki se vsakemu otroku najbolj vtisne v spomin in ga spremlja od rane mladosti do pozne starosti. Naš zbornik skuša predstaviti prav življenje in delo na stari vipavski šoli in vse pomembne dogodke v kraju Vipava in njeni okolici. Knjiga je bila lepo sprejeta v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici kakor tudi v Šolskem arhivu v Ljubljani. Na nižjo gimnazijo Vipava so z nami hodili tudi dijaki, ki so bili v Malem semenišču v Vipavi, pravili smo jim semeniščniki, in dijaki, ki so stanovali v dijaškem domu v Vipavi. Ta je bil v prostori sedanjega zdravstvenega doma. Tu so bile vojne sirote iz raznih krajev Primorske. Tako smo na kratko

predstavili tudi ti dve ustanovi in življenje teh mladih v dobi šolanja na nižji gimnaziji. Naš razred je bil zelo raznolik, saj smo imeli vozače iz sosednjih vasi in domačine iz Vipave. Prva predstavitev zbornika o šolstvu v Vipavi Stoji učilna zidana je bila kar v razredu stare osnovne šole, kjer smo se srečali. To je bilo darilo nam vsem, ki nas je spremljalo, ko smo se ob koncu slavlja veselili in polni lepih doživetij vračali na svoje domove. Prepričani smo, da bo zbornik prijetno branje za vse učitelje in učence, ki so kdajkoli učili ali obiskovali pouk v stari častitljivi šolski stavbi z bogato zgodovino na placu v Vipavi. Vsem, ki so kakorkoli pomagali, da je knjiga izšla, iskrena hvala. V Vipavi, 10. novembra 2007

Magda Rodman

Kratke

Za odpravo težav pri zaposlovanju gradbenih delavcev ob meji

Predstavniki slovenskega in italijanskega sindikata gradbenih delavcev so se na sestanku v Novi Gorici sporazumeli, da bodo v prihodnje med seboj sodelovali in usklajevali delovanje na sindikalnem področju. S tem bi premostili težave in zaplete, ki nastajajo pri zaposlovanju

gradbenih delavcev, posebej čez mejo v Italijo. Pripravljajo predlog sporazuma, ki bi gradbenim delavcem iz Slovenije, ki so zaposleni v Italiji, omogočil članstvo v sindikatih gradbeništva v obeh državah. Na sedežu območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v Novi Gorici bo kmalu začela delovati posebna pisarna, ki bo nudila informacije in pravno pomoč gradbenim delavcem iz obmejnih krajev. Pisarno bo vodil sindikalni predstavnik gradbenih delavcev iz Italije, odprta pa bo enkrat tedensko.

Manj znane podrobnosti o demografskem stanju v Sloveniji

Demografska gibanja v Sloveniji so najbolj spodbudna glede rojstev. Število novorojencev je namreč v preteklih dveh letih spet začelo naraščati, vlada pa zagotavlja, da bo sprejela nove ukrepe in olajšave za nadaljnje povečanje rodnosti. Statistiki pa so ugotovili še nekaj drugih dejstev s področja demografske politike. V Sloveniji je okoli 20.000 moških, ki so vdovci, kar pomeni, da je vdovec nekako vsak štirideseti moški, star nad 15 let. Veliko več pa je vdov, skoraj 107.000 ali 12,4% vseh žensk v Sloveniji. To pomeni, da je vdova vsaka osma ženska ustreznih starosti. Breme vdovstva nosijo po večini starejši ljudje, saj je od moških, ki so starejši od 85 let, kar 39% vdovcev, izmed žensk te starosti pa kar dve tretjini. Takšna razlika med spoloma nastane zaradi krajše življenjske dobe moških. Ti v povprečju živijo okoli 8 let manj kot ženske. Vendar pa so vdovci tudi mnogi mlajši moški. V Sloveniji je okoli 1.000 moških in 6.000 žensk, ki so stari manj kot 50 let, pa so že doživeli bridko usodo smrti žene ali moža.

SNG Nova Gorica gostovalo v Tuzli

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je v soboto, 17. novembra, gostovalo v Narodnem pozorišču v Tuzli na festivalu Pozorišni dani 2007 s predstavo Hrista Bojčeva Orkester Titanik v režiji Matjaža Latina. Komorno komedijo, polno iluzionistične fantastike in humornih trenutkov, so v domačem gledališkem hramu odigrali 21. marca letos igralci Iztok Mlakar, Gorazd Jakomini, Branko Ličen, Mira Lampe Vujičić, Primož Pirnat in Bine Matoh. Z Narodnim pozoriščem iz Tuzle SNG Nova Gorica sodeluje že veliko let,

in sicer z izmeničnimi gostovanji. Zaradi teh dolgoletnih stikov, pa tudi zaradi poznavanja teksta gledalci niso imeli večjih težav pri razumevanju slovenskega besedila. Intenzivno so spremljali predstavo ter reagirali na verbalne domislisce, čeprav je predstava v celoti potekala v slovenskem jeziku. Publiko so po večini sestavljali mlajši gledalci, ki so uprizoritev izjemno dobro sprejeli. Tuzla ima lastno gledališko akademijo, kar se pozna pri obisku predstav in pri sprejemanju in pomenu festivala v celoti. V 50 kilometrov oddaljenem Brčku je sočasno potekal 24. festival pozorišča BiH. / IK

Damijan Terpin: 8. avgusta mi je Juljan Čavdek telefoniral, da je Mirko Špacapan neozdravljivo bolan. Ponovil mi je, kar mu je Mirko zaupal s temi trpkimi besedami: "Ne vem, koliko časa bom še z vami".

Od prejšnjega petka ga žal ni več. Takrat sem se opogumil in ga poklical. Potrdil mi je to grozljivo novico. Na vprašanje, kaj lahko naredim zanj, pa je odgovoril: "Poishati si boš moral drugega kandidata za naslednje deželne volitve. Glede moje bolezni pa nam ostane samo še, da molimo"... Mirko ni bil navaden človek, bil je izjemen. ...

Ni bil samo človek številnih talentov, ki je bil uspešen povsod, bil je tudi človek, ki je te svoje talente razdal skupnosti, najprej slovenski, še zlasti na Goriškem, v kateri je zrasel, veliko dušno pa jih je razdal tudi širše. Poznali so ga pravzaprav skoraj vsi Slovenci v zamejstvu, zelo poznan in cenjen je bil tudi med Italijani po vsej deželi in širše kot zdravnik, glasbenik, športnik in politik, prijatelje pa je imel vsepovsod... Najstarejši moj spomin na Mirkota sega v čas, ko sem imel le nekaj let in sem ga videl nastopati na prvem Festivalu narodno-zabavne glasbe v Števerjanu z ansambлом Mi-Ni-Pe. Jasnejši spomin pa sega v leta skavtizma, ko je bil Mirko še študent medicine...

Nadalje se ga spominjam kot odbornika na goriški pokrajini za šolstvo in šport. Mirko je bil lepega videza..., s svojim odkritim nasmehom se je znal prikupiti, s svojo kompetentnostjo pa pridobiti zaupanje in posluš sogovornika...Ker je bil športnik, je to področje dobro poznal in je kot pokrajinski odbornik priredil evropski turnir mladinskih odbojarskih reprezentanc...V Gorico je pripeljal vrhunski šport, ki se je potem na Goriškem tako razvil, da imamo danes v italijanski državni reprezentanci kar dva zamejska Slovenca... Mirko je bil ustanovitelj in tajnik Mladinske sekcije SSK... Bil je vedno vodilna osebnost, drugi smo mu radi sledili, ker smo mu vedno priznavali voditeljsko vlogo. Kasneje je postal tudi pokrajinski tajnik stranke na Goriškem, ponovno pa se je v aktivno politiko vrnil na pokrajinskem kongresu SSK v Gorici... Začelo se je zame najlepše obdobje v politiki. Dobil sem nekoga, ki sem ga tudi kot politika imel za daleč najboljšega od vseh nas... Mirko je vedno govoril, da je v politiki treba imeti vsaj enega sodelavca, ki ti je tudi prijatelj in s katerim lahko osnuješ ekipo... Spominjam se prve nove skupne bitke za Jeremitišče in priprave na občinske volitve v Gorici, ko smo z Brancatijem dosegli nepričakovano zmago za samih 26 glasov. Taktično in strateško je Mirko izpeljal volitve na mojstrski način, pravilno ocenil ustreznost povezave z Marjetico, podvojil naše predstavništvo v občinskem svetu in dosegel odborništvo za SSK... Debatirala sva in iskala rešitve, on je izvrstno znal oceniti sogovornika, tako nasprotnika kakor tudi naše ljudi...Vedel sem, da je svojčas bil odličen študent, kot otroškega

zdravnika pa sem ga spoznal po svoji družinski izkušnji... Leta 2003 smo morali izbrati kandidata za deželne volitve. Dosegli smo uvrstitev na predsedniški seznam, zato je bila po desetih letih ponovna izvolitev v deželni svet spet možna. Vedel sem, da moram tja poslati svojega najboljšega moža: Mirko pa je bil po poklicu zdravnik, ne politik (tako kot ostali v SSK)... Mirko je sprejel. Stranki je povrnil vidljivost, ugled, zaupanje in jo tako rekoč pripeljal spet v središče političnega dogajanja v deželi. Vedno je trdil, da moramo biti protagonisti, imeti iniciativo in se znati postaviti za naše zahteve, le tako nas bodo sogovorniki spoštovali. Zanimal se je seveda za problematiko Slovencev v Italiji, za naš teritorij, za kmetijstvo in za zdravstvo. Seveda je bil doma v kulturi, skrbel pa je tudi za naše šole. Delal je ogromno...

V deželnem odboru in v Marjetici je pridobil zaupanje in prijateljstvo G. Morettona, s katerim sta še mesec dni pred smrtjo bila na odprtju obnovljene ceste v Štmavru. Mirko je tudi v težkih situacijah znal najti nekaj pozitivnega in se ni vdal. Malodušje

ličnejših področjih... najbrž še nismo imeli.

Walter Bandelj:

Predragi Mirko, preden si začel svoje delo pri mešanem pevskem zboru Podgora, si imel dve glasbeni skupini MINIPE (Mirko, Niko in Peter) in Novo misel, katerih si bil ustanovitelj in vodja... Nadvse si ljubil slovensko pesem in slovenski narod. Leta 1989 si poleg politične in delavne obveznosti imel prve pevske vaje v Podgori prav z mešanim pevskim zborom Podgora. Zaradi številnih obveznosti na vseh področjih si bil prisiljen iz dneva v dan odločati datume vaj... Tvoja uresničena želja je bila predstavljati našo pesem tudi italijanskemu in furlanskemu narodu, saj si redno trdil, da če hočemo, da nas poznajo in cenijo, ne smemo ostati zaprti vase... Ni bilo dovolj, da so te občudovali, kako prepevaš ob nedeljski sv. maši z mešanim pevskim zborom; ob tem si ustanovil še eno novo skupino. To se je zgodilo v letu 1992, ko se je prvič predstavila publiki na novo ustanovljena moška pevsk skupina Akord... Skrivnostno pismo, eno od to-

našem zboru - z nostalgijo se te bomo gotovo spomnili kot pevovodjo, ki je veliko zahteval in se trudil, da smo se vedno čim bolj kvalitetno odrezali....

Iskreno sožalje naj gre Manuelli, Angelici, Veroniki, Mirjam, Alenki, našemu pevcu Tomažu in bratu Bernardu...

Lojzka Bratuž: Združenje cerkvenih pevskih zborov se z veliko hvaležnostjo spominja Mirka Špacapana, ki je vseskozi razdal svoj čas in svoje talente naši skupnosti na najrazličnejših področjih in na vseh z enakom predanostjo in vnemo, prav tako na poklicnem kot na kulturnem in političnem. Glasbi se je Mirko Špacapan zapisal že zgodaj. Kako ga je prevzela, dokazuje dejstvo, da je poleg poklicnih obveznosti in poleg drugih dejavnosti nadaljeval študij klavirja in ga leta 1996 tudi dokončal. Njegova zavzetost za glasbo se je odražala predvsem v zborovodstvu in v kompoziciji.... Pri Združenju smo lahko vselej računali na njegovo sodelovanje pri naših pevskih revijah ali ob drugih priložnostih... Znanе so nekatere njegove pomembne pobude v

Podgori doživel svojo kalvarijo...

Špacapanova ljubezen do glasbe se kaže tudi v njegovih kompozicijah. Napisal jih je v glavnem za svoj podgorski zbor. Večkrat so pevci izvajali njegovo Mašo za očeta Bogomira...

Ob 50-letnici smrti Lojzeta Bratuža je Mirko Špacapan, tedaj pokrajinski odbornik, dal pobudo za dvojezični posvet na pokrajini in za publikacijo predavanja.... Vrsta duhovnikov in laikov, ki so oblikovali naš duhovni svet in zlasti našo kulturo, je dolga: od Lojzeta Bratuža in Mirka Fileja do Antona Kacina in Kazimirja Humarja, od Jakoba Ukmarja in Jožeta Peterlina pa do Viktorja Prašnika, Marka Vuka in še drugih. Zdaj

čuvajte ogenj našega ognjišča!/
Simon Komjanc:

Težko se je poslavljati od prijatelja, s katerim si delal na športnem, kulturnem in političnem področju več desetletij. Mirko, izredno si bil nadarjen. Povsod, kamor si prišel, kate-rokoli delo si začel, si z lahko-to veliko dosegel. Tako je bilo tudi v športu. Kot nadarjen odbojkar si pri SZ Olympia igral več kot dvajset let... Kako in koliko smo na primer v sedemdesetih letih diskutirali in se jezi-li, ko nam niso ob raznih tek-mah dovolili pozdravit v slo-venščini. Kako smo se vsi sku-paj s tabo pri društvu borili, da smo lahko dobili slovenskega trenerja!... Kot predsednik Olympie si pripomogel, da je delovanje društva še bolj ožive-lo... Zgled, ki si ga dal, nam ve-liko pomeni. V odboru Olympie in v pogovorih, ki smo jih imeli tudi z nekdanjimi pred-sedniki in odborniki, se je sa-movoljno rodila tudi želja in s tem predlog po tebi poimeno-vati naš športni center, da bi tvoj lik ostal vsem nam v traj-nem spominu...V imenu vseh pri Olympii se ti zahvaljujem za vse, kar si za naše društvo v vseh teh letih naredil.

Mauro Leban: Dragi Mirko, ob smrti prijatelja čutimo tako veliko tesnobo v srcu, da ni lahko izraziti sorodnikom sožalja ali spregovoriti na žalni seji... Te dni veliko beremo in tudi danes smo veliko slišali o tebi, o tvojih izrednih sposobnostih, o tvojih vrlinah, o tvojih dosežkih na vseh mogočih področjih... , področjih, na katerih si se dobesedno razdal za prijatelje, za našo stvar, za ideale slovenstva, krščanstva, demokracije in svobode.

Jaz bi te rad tu pozdravil v imenu celotne skavtske organizacije, ki si jo dolga leta vodil skupaj z bratom Bernardom, še posebno po prerani smrti brata Petra. Pozdravil bi te rad v imenu tvojih vrstnikov, ki so se junija leta 1964 pustili v srčljivo pustolovščino snovanja slovenskega skavtizma na Goriškem..., s katerimi si prevzel izdajanje skavtskega glasila Planika, s katerimi si ustanovil skavtski ansambel MINIPE, s katerimi si sodeloval pri izdaji skavtske pesmarice in še bi lahko našteval. A predvsem bi te rad pozdravil v imenu tiste skupine nekdanjih 14-15-letnikov, ki si jim v sedemdesetih letih bil zgle-den voditelj in ki so videli v tebi starejšega brata, nekateri pa kakor podpisani - celo idola. Rangerji smo si nadeli ime... in isti mladi smo bili ob tvoji podpori aktivni tudi pri SMReKK-u, pri mladinski sekciji Slovenske skupnosti in še marsikje...

Danes se z radostjo v srcu hvaležno spominjamo vseh tabo-rov, hajkov, tabornih ognjev, pevskih vaj, pohodov, izletov, sestankov, ki smo jih preživeli skupaj.... Po združitvi fantovske in dekliške veje si se začel posvečati drugim področjem. Osebnost ti zelo hvaležen za zaupanje, stvarno pomoč in vsestransko podporo, ki sem je bil s tvoje strani deležen še dolgo potem, ko sem leta 1977 prevzel krmilo skavtske organizacije... Dragi Mirko, dragi Planinski chancho, bodi pripravljen! Srečno pot!

Foto DPD

ga je zajelo le takrat, ko je videl, da se mu godi krivica, ali, če ga drugi, zaradi svoje ozkoglednosti ali majhnosti, niso razumeli... Sam, kot je v soboto v tej dvorani pravilno ugotovil njegov sodelavec na deželi Miloš Čotar, je raje najprej naredil in šele potem govoril. Mirko Špacapan je nenadomestljiv za našo stranko, tako uspešnega in sposobnega človeka na najraz-

liko pesmi, ki si jih uglasbil, ti bo danes mešani zbor Podgora zapel v slovo.... Rad si se spomnil na svojega očeta prav z izvedbo maše, ki si jo sam komponiral. Organiziral si tekmovanje cerkvenega petja in ga poimenoval po očetu Bogomirju... Zakaj si bil zaljubljen v vas Podgoro? Tega še danes ne vemo. 18 let neprecenljivega dela v

zvezi z razvojem cerkvenega petja. Primerna je bila npr. odločitev, da vsakoletni spomin na pokojnega očeta Bogomira poveže z natečajem za cerkvene pevske zборе... Njegova velika pozornost do cerkvenega zborovskega petja se kaže tudi v njegovih pobudah za razne spominske proslave ob pomembnejših obletnicah nasilne smrti Lojzeta Bratuža, ki je prav v

se jim je pridružil Mirko Špacapan. Vsem veljajo verzi, ki jih je Alojz Gradink napisal v drugem od dveh sonetov Na Erjavčevem grobu:/Vi vsi, ki nepozabljene grobove/ je dala naša sončna vam dežela/vrnite v naša mesta se in sela/in pod vse vaše stare znane krove./.../Bodite zvezde nam za težka pota,/ in ker ne moremo zdaj več sami - /

Predragi dirigent MIRKO!

*"Dekleta vrla še naprej bodite vrla, kot doslej bodite
vzorne zmer mladenke krščanske zveste
in Slovenke..."*

*Z notami te pesmi, ki si jo ti uglasbil,
boš vedno v mojem spominu...*

Hvala

CATERINA AMBROSI

Ob izgubi deželne svetnika

MIRKA ŠPACAPANA

izreka svojcem občuteno sožalje

KRAJEVNA SKUPNOST PODGORA

Predragi prijatelj MIRKO!

Na nebu sije nova luč življenja.

*Naj bo to spomin za vse delo,
ki si ga uspešno in z veseljem opravljal.*

WALTER BANDEJ

Drago Štoka:

Bilo je v sredini šestdesetih let, ko sta mi ob nekem pogovoru v takratnem uredništvu Katoliškega glasa na Placuti Kazimir Humar in Jože Jurak sporočila, da bomo kmalu bogatejši za novo številno družino, ki je sklenila, da se iz Argentine vrne nazaj v svoje kraje. Špacapanovi so to, sta mi dejala, in našo skupnost bo ta družina gotovo obogatila. Oče Bogomir ni le tiskarski mojster, ampak tudi organist in zborovodja, sta še dodala Humar in Jurak.

Res so se Špacapanovi vrnili, mati in oče in trije odraščajoči otroci: Bernard, Peter in mali Mirko. Njihova prisotnost se je na Goriškem kaj kmalu poznala v vseh vrstah, od skavtskih do šolskih in kulturno-prosvetnih. Oče Bogomir je vodil kar nekaj cerkvenih in posvetnih zborov, marljivo in odgovorno delal v tiskarni, postal nekaj let kasneje tudi prvi deželni predsednik samostojne slovenske narodne stranke, stranke Slovenske skupnosti, ki je na majskem ustanovitvenem kongresu leta 1975 postala stranka deželnega značaja.

S člani družine Špacapan sem imel dejansko stalne stike, ne samo kot deželni svetovalec in tajnik Slovenske skupnosti, ampak tudi kot kulturi predan član naše zamejske stvarnosti. Globoko je odjeknila v naših srcih tragična, tako prezgodnja smrt mladega Petra, ki je naši skupnosti mnogo, mnogo obetal. Kasneje nam je smrt iztrgala iz svoje srede še vedno aktivnega in dinamičnega očeta Bogomirja.

Le dobro leto po smrti mame Angelce pa je najmlajši od vse družine

ne začutil prve znake hude bolezni. In danes smo tu poklicani, da Ti, dragi Mirko, v naših vse preskromnih besedah in mislih, ki jih težko izoblikujemo, tako kot bi jih radi, izrečemo poslednji prijateljski spomin.

Bil si v naši sredi odličen delavec, nositelj vedno novih načrtov, jih skušal tudi udejanjiti, bil si gibal toliko našim društvom, organizacijam, z dušo in srcem si bil zavzet za svoj narod, za krščanske vrednote, ki nam tudi v sedanjem, v mnogočem problematičnem svetu pomenijo mnogo več, kot si sami mislimo; bil si zvest in predan demokratičnim načelom svoje stranke, organizacij, društev, katerim si se ves razdajal, za katere si ves gorel. Srčna Ti hvala za ves trud, za vse Tvoje ideje in načrte, za vse Tvoje odločitve.

Zdaj smo tu skorajda nemočni ob Tvoji smrti, zdi se nam, kakor da bi se tudi nam zaustavil dih, kakor da bi tudi nam zmanjkalo tal pod nogami, kakor da bi tudi mi s teboj morali odložiti svoje delo, svoje načrte, udejanjanja le-teh. Pa ni in ne sme biti tako!

Boli nas Tvoja izguba, ker je to izguba za celotno našo slovensko narodno skupnost. Boli nas, ker ne bomo deležni več Tvoje besede in dejanske opore, boli nas, ker se bomo počutili osiromašene, morda tudi zbegane in brez moči. Vendar ni in ne sme biti tako! Obogateni s Tvojimi dinamičnimi pristopi k naši stvarnosti bomo, mi starejši in z nami naši mlajši rodovi, iskali udejanjanje vsega tega, kar je Tebi bilo tako zelo pri srcu.

Živimo v času novih evropskih obzorij, v času uresničevanja naših zaščitnih zakonov, živimo v času, ko si svobodna in samostojna Slovenija, ki se je končno rešila vseh spon preteklih režimov in časov, tudi od nas pričakuje novih moči, novih načrtov, novih dinamičnih idej, zamisli.

Bodi prepričan, dragi Mirko, da bodo tudi mladi naši rodovi stopali po Tvoji poti, v slovenski narodni stranki in v vseh naših organizacijah, v naših slovenskih društvih in ustanovah: to je pot, po kateri nam je tako prijetno in lepo stopati, to je pot slovenstva, demokracije in pristnih etičnih krščanskih vrednot, ki so našemu narodu v vsej, tudi večkrat trdi zgodovini, znali vedno biti v radost in ponos, v trdno oporo in v jasn pogled v nove čase.

Janez Povše:

Ob misli na našega Mirkota Špacapana se kot Svet slovenskih organizacij na Goriškem s hvaležnostjo spominjamo vsega, kar je za nas storil. Mirko Špacapan je bil izjemna osebnost in je v sebi združeval mnogo enkratnih lastnosti. Odlikoval se je z mirno in modro presojo, bil je zelo temperamenten, imel je neverjetno sposobnost prenašanja svojih pobud na druge, kakor tudi pretanjen občutek za civilno družbo in njeno specifiko. V dokaz sta njegova bogata pevstva in zborovodska aktivnost ter vsestransko spodbujanje raznovrstnih kulturnih dejavnosti.

Istočasno je imel nenehno dar za politično delovanje in za tiste vrednote, ki temeljijo na narodnostni osnovi. Znana je njegova pronicljiva politična strategija, s katero mu je vselej uspelo predlagati uspešne volilne razporeditve.

In ne nazadnje je bil vsega občudovanja vreden zaradi svoje oddanosti, delavnosti, vztrajnosti in nepopustljivosti in toliko bolj

zaradi svoje pristrčne neposrednosti, izjemne komunikativnosti, duhovite hudomušnosti in le njemu lastnega neponovljivega nasmeha. S svojim odhodom zapušča v nas - prepričani smo, da v celotni naši narodni in širši skupnosti - veliko in težko sprejemljivo praznino. Takšni izgubi in njegovi vsesplošno priljubljeni osebnosti se lahko oddolžimo samo na način, da njegovo delo po svojih močeh nadaljujemo, da do kraja prepoznamo vsebi njegove bogate delovne in duhovne zapuščine ter da nikoli ne pozabimo tistih njegovih ciljev, za katere si je nenehno in tako dosledno prizadeval.

Dar v spomin

Zveza slovenske katoliške prosvete prispeva vsoto 1.000 evrov, namenjeno družabnosti po koncertih 49. Cecilijanke, za obnovo Koče sv. Jožefa v Žabnicah. Običajna pogostitev pevcev je odpadla zaradi žalovanja ob smrti dr. Mirka Špacapana.

*Mnogo prezgodaj je od nas odšel
nepozabni prijatelj in sodelavec*

MIRKO ŠPACAPAN

*Med nami bosta za vedno ostali njegova
iskriva ustvarjalnost in globoka človečnost.*

SVET SLOVENSKE ORGANIZACIJ

Prerano nas je zapustil

dr. MIRKO ŠPACAPAN

Ob boleči izgubi se hvaležno spominjamo
na vnetega spremljevalca našega kulturnega dela.
Svojem izrekamo iskreno sožalje!

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

*Ob prerani izgubi vsestranskega
narodnega in kulturnega delavca*

dr. MIRKA ŠPACAPANA

izreka svojem globoko sožalje

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE
PROSVETE iz Gorice

Ob težki izgubi

dr. MIRKA ŠPACAPANA

žalostni izrekamo naše sožalje sorodnikom

SCGV EMIL KOMEL

S hvaležnostjo se spominja vsestranske pomoči

dr. MIRKA ŠPACAPANA

in izraža iskreno sožalje sorodnikom

ODBOR PROTI GORIŠKEMU UPEPELJEVALNIKU

Prerano nas je zapustil

dr. MIRKO ŠPACAPAN

*Njegovo ljubezen do petja bomo s hvaležnostjo
ohranili v trajnem spominu*

MLADINSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR
in ŽENSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR
iz ŽUPNIJE SV. MARTINA SOVODNJE

Sožalje konzulata Republike Slovenije

Ob prerani smrti dr. Mirka Špacapana izraža Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu iskreno sožalje njegovi družini, sorodnikom, deželnemu svetu, stranki Slovenska skupnost ter celotni slovenski manjšini. V kratkem in bogatem življenju je s svojim delovanjem na političnem, kulturnem in zdravstvenem področju zapustil trajno sled ne samo v slovenski narodni skupnosti, temveč tudi v širši družbi. S svojo bogato dejavnostjo je, kot da bi slutil smrt, v popolnosti izkoristil kratkost svojega življenja. Na Generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu se ga bomo spominjali kot prijetnega in premočrnega sogovornika.

*Slovenska skupnost se klanja
spominu deželnega svetnika
in dolgoletnega strankinega voditelja*

MIRKA ŠPACAPANA

*in izraža občuteno sožalje
prizadetim svojcem.*

*Hvala, Mirko, za neutrudno in požrtvovalno delo
za uveljavitev in razvoj slovenske
narodne skupnosti v Italiji.*

Ostal nam boš v večnem spominu!

SLOVENSKA SKUPNOST

Ob izgubi predragega pokrajinskega tajnika

dr. MIRKA ŠPACAPANA

izražata občuteno in iskreno sožalje svojcem

SEKCIJI SLOVENSKE SKUPNOSTI
iz Doberdoba in Sovodenj

Ob prerani smrti

dr. MIRKA ŠPACAPANA,

*hudi izgubi za vso našo skupnost
se njegovemu spominu hvaležno klanjamo
in sorodnikom izrekamo globoko sožalje*

ŠTEVERJANSKA SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

DEŽELNA SVETNIŠKA SKUPINA MARJETICA
ZA DEMOKRATSKO STRANKO in cela stranka
žalujeta za prijateljem in kolego

MIRKOM ŠPACAPANOM

*Spominjata se njegove
nenadomestljive angažiranosti
v sedanji deželni zakonodajni dobi*

Ob prerani izgubi prijatelja in političnega voditelja

dr. MIRKA ŠPACAPANA

*se ga s hvaležnostjo spominjajo
svetniki Slovenske skupnosti na goriški občini,
Božidar Tabaj, Marilka Koršič in Silvester Primožič,
ter izražajo svojem iskreno sožalje*

Spomin na

dr. MIRKA ŠPACAPANA,

*tudi vnetega pevca in glasbenika,
bo vedno živ med nami.
Ko izražamo iskreno sožalje svojcem,
se klanjamo njegovi predanosti naši skupnosti.*
SLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO
F. B. SEDEJ iz Števerjana

Zahvala

Slovenska skupnost se zahvaljuje vsem, ki so s svojim pričevanjem in prisotnostjo počastili Mirka Špacapana, dolgoletnega strankinega voditelja in vsestranskega kulturnega delavca. Številčna prisotnost, občuteno vzdušje in izredna zbranost, ki so spremljala pričevanja o življenjskem udejstvovanju pokojnika, pričajo o njegovi priljubljenosti. Tišina in mir v prepolni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž pa sta bila najbolj zgovorno sporočilo s strani vsakega, da je pokojnik užival vsestransko spoštovanje.

Slovenska skupnost

ZDRUŽENJE CERKVENIH
PEVSKIH ZBOROV - GORICA

se z veliko hvaležnostjo spominja

MIRKA ŠPACAPANA,

*ki se je vseskozi razdajal za razvoj naše skupnosti,
tudi na področju cerkvenega petja.*

Vsem njegovim dragim iskreno sožalje

Ob smrti

MIRKA ŠPACAPANA

*zdravnika, politika, zborovodje in pevca
žaluje tudi*

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

Podgora joče za svojim dirigentom

Dragi MIRKO -

*Prisrčna Ti hvala za vse nepozabne trenutke,
ki smo jih preživeli s tabo.*

PD PODGORA, MePZ, OTROŠKI PEVSKI ZBOR,
MPS AKORD in vsa PODGORSKA SKUPNOST

Ob prerani izgubi

dr. MIRKA ŠPACAPANA

izreka občuteno sožalje svojcem

ŠTEVERJANSKA OBČINSKA UPRAVA

ODBOJKA Svetel primer športnika

Delo, vedrina recept za uspeh Lorisa Maniaja

V letu 2007, ki se počasi izteka, se je na najvišji ravni proslavil naš odbojkar Loris Mania', svetel primer športnika, ki je do slave prilezel polagoma in v prvi vrsti po zaslugi svoje nepopustljivosti pri delu. Letnik 1979, doma iz Števerjana, izhaja iz zdrave slovenske družine vinogradnikov. S to dejavnostjo se ukvarjata oče in brat, Loris pa pravi, da ko bo konec prvoligaške pravljičice (upajmo čez sto let), se jima bo v družinskem podjetju pridružil še sam. Seveda je bil od malih nog vaje pomagati in tudi danes, ko le utegne, rad priskoči na pomoč v brajde. Brat Gianni je hkrati aktiven kot amaterski igralec in športni delavec pri Športnem združenju Olympia, mlajša sestra Isabel pa uspešno nastopa v ženski verziji istega kluba - za ekipo Govolley. Prav pri Olympii se je seveda začel v igro pod mrežo ukvarjati tudi današnji državni reprezentant, ki je nato na članski ravni svoj

tekmovalni vzpon začel pri drugoligašu Valu, prvo prvoligaško izkušnjo pa je imel v Trstu (kjer si je z življenjsko družico tudi uredil stanovanje s pogledom na zaliv) pri nekdanjem Adriavolleyu (trener korejski strokovnjak Kim Ho Čul). Po propadu tega projekta je nadaljeval poklicno kariero prvič daleč od doma, in sicer v Anconu v A2 ligi. Uspešno igro v vlogi "libera" so opazili tudi v višjih legah in prestižna Piacenza mu je lani, ko je bil Loris star že 27 let, ponudila priložnost igranja v prvi italijanski ligi. Mania' je sezono začel kot rezer-

va, prav v ključni fazi sezone pa se je standardni libero, Brazilc Sergio (eden najboljših specia-

listov na svetu v tej posebni vlogi), poškodovan in Števerjanec je odlično izkoristil ta trenutek. Pridobil je ugled in državni rating ter poleti imel že veliko ponudb v A1 ligi, izbral pa je ekipo Montichiari (Brescia) v Lombardiji, kjer je njegov trener nič manj kot slovit Julio Velasco. Letos nadaljuje z vrhunskimi nastopi, ki so prepričali tudi novega selektorja državne reprezentance Anastasija, povratnika na klop azzurrov, da ga vpokliče med izbranice. Trener je namreč odpisal dosedanja "libera" Corzana in Farino ter dejansko imenoval Lorisa za standardnega sprejemalca s prepoznavnim dresom. Vrtoglavi Maniajev vzpon je tako dosegel v nekaj mesecih nepričakovane višine, ki pa fant niso pustile brez sape ali ga obdale s pre-

veliko napetostjo. Loris je namreč zelo veder, pozitiven mladenič, hkrati odgovoren in veseljak. Preprost človek, ki k profesionalnemu svetu pristopa tako, kot se je pred desetimi leti s prijatelji približal domačemu društvu. "Manijakalno" resen in angažiran pri treniranju in v igri (je namreč športnik z normalnimi telesnimi danostmi, ni naravni talent), toda z glavo vedno na pravem mestu in brez ubijajočega strahu, da bi mu kaj ne uspelo. Nekako v slogu: vse bom dal od sebe in se skušal vedno izkazati čim bolje, če pa bi kaj šlo narobe, je doma vedno dovolj dela, da se prav gotovo ne bom dolgočasil. S to miselnostjo goji Loris visoke cilje v svojem klubu, obenem pa bo s soigralci v državni selekciji (s prijateljem Matejem Černcem in drugimi zvezdniki) naskakoval uvrstitev na olimpijske igre 2008, ki si jo bodo morali azzurri po neuspešnem evropskem prvenstvu šele priboriti. Če bi Italiji uspelo, bo najbrž Mania' v Pekingu član standardne šesterke, kar se je zdela pred nekaj leti skoraj znanstvena fantastika. Pa še o vlogi, ki jo ima naš junak. "Libero" obstaja v odbojki samo nekaj let, odkar so reformirali pravila igre. Gre za nekakšnega vratarja, ki mora

sprejemati servis nasprotnikov in z mačjimi skoki in hitrim pomikanjem braniti bombe, ki jih streljajo sovražni tolkači. Loris je pri tem izredno učinkovit in zaradi tega cenjen, treba pa je

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Milano Rams - Polet Kwins Zadržna krška banka 3:5.

NOGOMET

Elitna liga: Vesna - Sevegliano 0:0, Juventina - Tricesimo 1:1.

Promocijska liga: Centrosedia - Kras 0:1.

1. amaterska liga: Primorec - San Giovanni 2:3, San Canzian - Primorje 5:1.

2. amaterska liga: Breg - Begliano 2:1, Ronchi - Zorja/Gaja 1:1.

3. amaterska liga: Union - Mladost 2:0.

KOŠARKA

C1 liga: Bor Radenska - Virtus Udine 72:82.

C2 liga: Jadran Mark - Aviano 78:57.

D liga: Dinamo - Breg 79:84, Atletismo - Kontovel/Sokol 90:72.

ODBOJKA

Ženska C liga: Martignacco - Sloga List 3:0.

Moška C liga: Val Insa - Vivil 3:1, Sloga Tabor Televita - Buia 3:0, Soča ZBDS - Natisonia 1:3.

Ženska D liga: Govolley Kmečka banka - Bor/Breg Kmečka banka 0:3, Roveredo - Kontovel 3:0.

Moška D liga: Sloga - Pallavolo Trieste 2:3, San Quirino - Olympia Tmedia 3:2.

vedeti, da je hkrati tudi soliden (mogoče ne ravno reprezentančni) napadalec.

HC

Pravljičica za odrasle

Miklavžev večer

Bil je tak turoben dan, ko se jesen že nagiba k zimi, ko vlaga in sivina napovedujeta prve snežinke in je najbolj prijetno tiščati med dlanmi skodelico vroče kave. Tak dan pač, ko se ti ne da sedeti doma, pa te tudi na sprehodu kmalu stresa do kosti.

Na obali je bilo ljudi kljub vsemu precej, sprehajali so se mimo valov in posedali po lokalih, da bi gledali morje. Neja je bila tu bolj iz navade, ljubila je to izzivanje galebov in željno čakala, kdaj bodo prve narcise pregnale mrz, ki jo je vse bolj pritiskal k tlom. Tu so najprej zacvetele, vsako leto. Sicer si je tudi sama želela vrt z narcisami in z makom, ki bi rdeče barval poletja. Z možem sta iskala hišo, tako majhno, z vrtom in s krpico neba, kjer bi se v vročih nočeh tu pa tam utrnila zvezda. Zdaj sta že skoraj obupala. S stanovanjem sta imela iz dneva v dan več stroškov in manj veselja, iskanje pa ju je tako utrudilo, da nista več kupovala oglasnikov. Premalo denarja imava, je ugotavljala Neja, ko je gledala morje, ki je odklanjalo sivino zimskega neba. Nekje pod cerkvenim obzidjem je mlad fant igral na kitaro, tisto pesem, ki je nekoč zmagala na evrofesta-

lu. In je govorila o upanju, ki ga je Neja že zapustila.

"Pa bi vseeno kupila oglasnik," je predlagal mož, ko je že vstopil v tisto trgovino, ki je odprta noč in dan.

"Saj sva rekla, da ga ne bova več," je bila brez vsakega navdušenja.

"Pa vsaj še danes," ni popustil, "saj je danes, konec koncev, Miklavžev večer."

Na Miklavžev večer se je spomnila šele sedaj. In na vse tiste spomine, ki odraslega človeka vežejo na čarobno decembrsko noč. Malo Nejo je Miklavž obdaril vsako leto. Najprej je bilo tisto pričakovanje, ki je trajalo nekaj tednov. Prižigale so se luči in doma se je govorilo o Miklavžu. Nato so preoblekli trgovine, da so se v njih zrcalile pravljičice. In nazadnje so prišle želje, sanje in vsa tista vprašanja. Neja ni verjela sošolcem, ki so zatrjevali, da Miklavža ni. Smejali so se ji, a ona jim je dokazovala, da prihaja, da mora biti tako, da si drugače ne moreš razlagati vseh tistih darov in tistega opojnega vonja po mandarinah in suhih figah. Tako so dišale mandarine in pomaranče na Miklavža, da jih je bila vsa hiša polna. Samo Miklavževe, druge skoraj niso imele vonja. Sedaj mandarine in poma-

ranče že dolgo ne dišijo več tako. Predvsem tiste, ki jih včasih kupuje pakirane v velblagovnici.

Mož je prišel s časopisom: še svežim, lepo zavitim. Takim,

o katerem ne veš, kaj prinaša, dokler ga ne razgrneš in odpreš. Sedla sta v kavarno, čisto zraven okna, da bi ne zamudila morja in sivine, ki se je že vklapljal v večer. Po kavi je Neja odprla časopis in se sprehodila po oglasih. Že spet iste drage ponudbe, nedosegljive vile na morju in podrtije, ki jih ni mogoče obuditi iz preteklosti. Oglase je poznala nekako na pamet, saj so jih objavljali že leto dni, teden za tednom, v zasmehtistim, ki so, kot ona, iskali dom.

"Tale pa je nov, pogledj," je zažvela, "govori o manjši hiši na Krasu." Z možem sta nato razkosala oglas, ki je govoril o hiši. Bila je čisto navadna hiša, nekje sredi vasi, vrstna hišica z manjšim dvoriščem in njivo, stara, na pol obnovljena. Taka

navadna hiša, ki bi jo skoraj vsakdo prezrl, ampak Neja si je tako zamišljala dom.

Plačala sta, da bi poiskala telefon. Neja je zavrtela številko in čakala, kakšen bo glas, ki

se je pač dalo, saj denarja ni bilo dosti. Pa čisto ob glavnem trgu stoji, nekoliko vstran, jo je pa mogoče videti, če parkiraš pri spomeniku. No, seveda nima ogrevanja,

saj tam pozimi nihče ni živel, še poleti so prihajali poredko.

Mrak je bil že vsiljivo mrzel in je napovedoval noč, a z možem sta vseeno sedla v avto in se odpeljala. Bilo je preveč, da bi odlagala na jutri. In danes je bil Miklavžev večer.

Bila je že popolna tema, ko je cesta izginjala v borovce in je bilo morje s Furlanijo daleč spodaj. Vozila sta počasi in negotovo, saj je bilo smerokazov malo. Cesta je bila speljana samo za tiste, ki že vedo, kje imajo cilj. Bila sta že visoko na planoti in meglo sta pustila daleč spodaj, tako da sta tu pa tam, ko sta se znašla med vinogradi, zaznala zvezde in noč, ki je bila tiha in spokojna. Spomenik sta našla takoj, saj je bil sredi vasi, pod njim pa

hišica, vsa tiha in skrčena v temi. Prišla sta bliže in Neja se je dotaknila oken. Hotela jih je odpreti. Iskala je pot na vrt, iskala je dvorišče in trenutke, ki so jih preživali na njem. Hiša je bila majhna, z gankom in leseno streho, medlo roza

hišica, vsa tiha in skrčena v temi. Prišla sta bliže in Neja se je dotaknila oken. Hotela jih je odpreti. Iskala je pot na vrt, iskala je dvorišče in trenutke, ki so jih preživali na njem. Hiša je bila majhna, z gankom in leseno streho, medlo roza

barve, ki je bila v odtenkih skoraj rjava in si v njej začutil zemljo. Skozi okna ni bilo razbrati veliko o njenem življenju, ampak Neja je začutila vonj po lesu in po peči, ki je včasih gorela. In je razumela, da bo šlo, da si je tako zamišljala dom.

V poznem večeru je vas samevala. Zaznal jih je samo sosedov pes, ki jim je prijateljsko pomahal. Pomislila je, da jih je spoznal za domače, in se nasmehnila. Psi veliko vedo, nas večkrat začutijo to, kar se v nas šele rojeva.

Vzela jo bova, je bila najprej misel in nato so bile dorečene besede, ki sta jih sporočila po telefonu. Drugačna sta se napolnila k avtu, polna zanosa in pričakovanja. Ko sta vstopala, sta začutila, da v sosednjih hišah ugašajo luči in za temnimi okni sta zaznala pričakovanje otrok. Noč je potegnila oblake čez nebo in prve snežinke so počasi padale na vas, ki je dišala po pomarančah in suhem sadju. Bil je tisti čarobni decembrski večer, ki ga nosijo v sebi čisto vsi otroci. Ko je avto odpeljal, se je Neja še enkrat ozrla. Morda je upala, da bo zagledala sani in starčka na njih, ki prinaša otrokom darove in ureničuje sanje odraslih. Neja, ki je našla dom in je vedela, da so ji nekoč lagali, ko so ji, majhni deklici, dopovedovali, da Miklavža ni in je Miklavžev večer samo lepa otroška pravljičica.

Suzi Pertot

Goriška Mohorjeva družba

**KNJIŽNA ZBIRKA
2008**

Koledar
za leto 2008

Življenjska pot
Rafka Premrla
(1906-1983)

Marjanka Rebula
Vas na jasi
in druge
čudne zgodbe

Milan Pasarit
Pravljičice
za moje malčke